

II SELECȚIUNI DIN PRESA VREMII

Articolele din Gazeta Transilvaniei fiind în majoritate nesemnate, s-au identificat unii autori prin ciorne aflate în Arhiva Mureșenilor, particularități stilistice sau alte date și au fost trecuți între semnele < > (M. Gherman).

Versiunea românească a articolelor din Kronstadter Zeitung: G. Nussbächer.

Braşov, 22 Ianuarie st. n. 1876

LA CHESTIUNEA ORIENTALĂ

Sub acest nume general, înţelege diplomaţia europeană păcatele sale proprii de un timp încoace, cam de 200 ani, — stagnaţiunea ginţilor de rasă veche slavă, romană şi elină, în civilizaţiune, suferinţele lor trupeşti şi sufleteşti, şi în fine, întregul galimachi politic stabilit la Bosfor şi pe peninsula Balcanică după uzurparea acestor ţări frumoase, şi binecuvîntate de o climă dulce şi fertilă.

Au fost multe ocaziuni, de care Europa s-ar fi putut folosi, spre a restaura popoarele creştine înrudite după origine în celelalte familii etnografice şi politice europene în drepturile lor, şi de a reduce supremaţia musulmană la acel minimum, care după gialuziele puterilor europene între sine şi neînţelegerile creştinilor supremaţi laolaltă se înfăţişa de necesitatea pentru evitarea unei certe între descendenţi.

Spre ruşinea ei, Europa a privit secole întregi, cu deplină indiferenţă, convulsiunile popoarelor slave, romane şi cline fără de a se îndura a le sări în ajutor. Grecii, Romanii şi Serbii, apoi micul Muntenegru în fine — îşi creară propriile forţe o soartă mai suportabilă; cea dintii chiar deplina suveranitate.

În momentele acestea, Turcia este ruinată materialmente prin administraţiunea sa financiară cea rea; justiţia nu a fost în Turcia pentru populaţiile vechi indigene niciodată, — au fost însă legi draconice şi arbitul violenţei asiatice în contra lor totdeauna, învăţămîntul public o satiră, etc., etc. (paradon! nu pretindeţi de la noi să zicem: Tout comme chez nous).

În această situaţie tristă, herţegovinenii şi bosniacii s-au determinat a da un răspuns la demonstraţiunea din Budapesta cu ocaziunea încoronării împăratului Austriei ca rege al Ungariei — şi a zice turcului cu arma în mînă: ori autonomia, ori ne ducem dincolo, unde rudeniile noastre cosangvine în Croaţia şi în Dalmaţia au o soartă mai de suferit. Decurgerea acestei lupte am împărtăşit-o şi noi cititorilor noştri în fazele ei cele mai de moment, şi de aici încolo.

De astă dată însă diplomaţia europeană se părea, că voieşte a se curăţi de epitetul „matrona sbîrcita” şi se prepară la o acţiune solidară mai decisivă.

În frunte stătu la început Austro-Ungaria. Austria, cu ocaziunea stabilirii ordinei de stat în Europa la congresul din Viena 1815, a fost cumplit păcălit. Diplomaţia ei, ce nu ştia pe atunci a studia timpul şi istoria decît

din punct de vedere al legitimității în sensul dinastic, — procura casei noastre domnitoare teritoriul destul de extins, — însă pe statul austriac — îl lăsară cu un picior în Italia, cu unul în Rusia (Polonia) cu capul și o mână în Germania, cu altă mână în orient. De aici, urma apoi, ca toate zdruncinările acelei ordini de stat, de multe ori încercară din partea popoarelor nemulțumite, pentru că au fost divizate, — a pus pe Austria în mișcare, văzîndu-se amenințată. — Apoi, prezidiul în Germania, ca manifestațiune de onoare pentru casa domnitoare — încă n-a procurat Austriei nici un folos, dar i-a costat mult. Așa, imperiul austriac a fost silit a fi poliția Europei pe spezele și datorile sale se pot numi cu drept: datorii europene.

În maniera acelei ordini de stat, s-a întîmplat în Europa, de atunci (1815) încoace un șir de strămutări politice, care făcură rupturi mari în menționatul tratat. Astăzi, prin acele strămutări sancționate de toate puterile și popoarele, acel tratat nu mai există și în locul lui a venit principiul severanității popoarelor, recunoscut chiar și de Austria în Italia, în Germania, în Belgia, în Grecia și în timpul mai recent în Spania.

Prin acest principiu însă Austria, după compunerea sa veche, a venit a fi în multe părți ale sale în contradicție faptică cu popoarele și puterile constituite în puterea lui, pentru că numai maghiarii și ceho-slavii sînt popoare întregi înăuntru ei, toate celelalte sînt fracțiuni de popoare, care au focarele lor naționale și culturale afară de granițele imperiului, — și sînt ținute laolaltă mai mult prin alipirea către casa domnitoare decît prin legăminte și interese vitale naționale ori culturale. Această anomalie în compunerea Austriei a născut apoi alta și mai mare. S-a stabilit doctrina despre elemente austriace așa numite „sigure” și elemente „suspecte”. Nemții și maghiarii au trecut de la 1815 încoace de elemente sigure (Ritt, *Polizeivölker*) de cînd însă s-au întîmplat transformările relațiilor politice ale Austriei față de cealaltă Germania, se certau ceho-slavii cu germanii austrieci pentru această pozițiune favorită.

Dacă naționalitățile favorite numite (*staatenhaltende*) în imperiu ar fi fost mai numeroase și cu mult mai culte, ar fi putut fi mai îndurătoare și mai echitabile față de așa numitele elemente suspecte numite: (*Staatsfeindliche*, inamice statului). Ele nu s-ar fi temut așa mult de acestea din urmă. Spre calamitatea Austriei însă aceste elemente au fost după număr relativ mici, însă după cultură diferite. Așa se întîmplă, că germanii au fost și sînt cu fracțiunile menționate mai echitabile mai blînzi, maghiarii mai intoleranți, mai severi.

Casa domnitoare totdeauna a intenționat a aplană și înblînzi urmările acestei anomalii fundamentale a imperiului ei, însă de a le evita cu totul n-a avut succes, deoarece ele au fost și sînt, cum am zice, morburii acute ale corpului. Cînd cineva este născut ghebos, în zadar se ostenește și cel mai bun medic a-l face să stea drept.

Pe de altă parte, este un remarcabil joc al sorții, ca afară de italienii lombarzi și venețieni, tocmai popoarele suspecte au fost acelea, care nu au intenționat sciziuni, nu s-au aliat cu inamicii statului, cînd au fost „indispușe”, ci au ajutat a îndrepta pe cele „sigure” la ordine.

După cele zise, nu este lucru de mirare, ba nici de inculpare, dacă ministrul afacerilor externe austriac — după cum asigura unele jurnale străine

ar fi luat inițiativa în rezolvarea cauzei orientale cu rezervațiunea mentală de a procura imperiului provinciile turcești răsculate și locuite de croato-sirbi. Prin anexarea lor, Croația și Dalmația ar deveni un centru, un focar național pentru croato-sirbii austrieci. Ei ar deveni un popor austro-ungar nou, cu punctul de gravitațiune în imperiu și prin urmare — nefiind bărbații lui de stat — ar putea să guste toate beneficiile suveranității; iar greutățile ei numai în parte, adică pe cât nu duc din aceste greutăți celelalte popoare confederate sub un monarh comun. Așa, imperiul austriac, avînd o pierdere de teritoriu după principiul suveranității naționale, — ar fi îndeajuns dez-dăunat însă după același principiu.

<IACOB MUREȘIANU>

„Gazeta Transilvaniei“ nr. 2 din 20/8 ianuarie 1876.

2

NEUTRALITATEA

„Pозиțiune creată României prin tratatul de la Paris ne asigură binefacerile neutralității“ — Carol I în cuvîntul său de tron de la 20 iunie (2 iulie 1876).

V-am promis zilele trecute că-mi voi permite a vă comunica modesta mea opinie despre natura neutralității, ale cărei legi s-au decis România și guvernul său a le împlini cu toată rigoarea în fața acestei conflagrațiuni. O fac aceasta cu atît mai virtos după ce avui ocazia să aud în această chestiune opinii foarte diferite; voi avea însă dinaintea ochilor mai mult cele două extreme, dintre care una este, ca România nu trebuie să se decidă pentru neutralitate, ci pur și simplu pentru intrare în acțiune prin trecerea cu armata sa peste Dunăre, spre a combate alături cu serbii și cu bulgarii, iar cealaltă, că era cu totul de prisos a declara neutralitate în fața Europei, care n-a întrebat și nu va întreba pe România, prin urmare, că aceasta în momentul dat nici nu va fi în stare să o țină și să o apere.

Aceia care au așteptat ca România să intre în acțiune cu brațul înarmat, adică să alerge cu oastea sa în ajutorul slavilor meridionali, sînt orbiți de ura veche tradițională contra tot ce este turc și mahomed, împinși de simpatiile ce au mai ales către bulgari, cu care poate că sînt și înrudiți prin căsătorii, ori bulgari romanizați, le lipsesc însă chiar și noțiunile elementare în politica, nu știu calcula nimic și nu cunosc ori că nu voiesc să cunoască adevăratele interese ale țării. Aceia din contra, care nu pricep, de ce România proclamă pentru teritoriul său neutralitate strictă, sînt din clasa veche, crescuți în servitute, dedați cu înțepăturile de iatagan turcesc, cu ghioldurile și cu biciul căzăcesc, cu înjunghieturile din anii 1854-1855 ale austrieilor pe pe la București, Iași, Craiova, Focșani și Ploiești, etc.; oameni demni de compătimire.

Care este adevărata cauză, nu pretextul, ci cauza justificabilă pentru totdeauna, în prezent și în viitor, că sirbii și muntenegrenii s-au sculat asupra turcilor cu scopul declarat pe față de a răsturna dominațiunea lor?

Sub acea tiranie gem toate populațiile creștine de sub imperiul sultanului, sînt reținute cu brațul de fier în calea progresului în civilizațiune, ba sînt reduse la acel grad al servituții, încît nici că-și pot cîștiga idei despre civilizațiunea popoarelor creștine. Acele populațiuni aduse la exterema disperare s-au sculat în alte tipuri, s-au sculat o parte din ele și în anul trecut, cu armele în mîini ca să scuture jugul apăsător și omoritor. Au luptat eroic un an întreg, cerînd însă neconținut ajutor de la frații lor de aceeași limbă și religiune, ca și de la toată lumea creștină. A sărit la mijloc diplomația, însă cum? Că se cernea toată ziua, dar să nu se frămînte niciodată; pentru că toate condițiile de împăciuire formulate de ea erau de natură, ca să nu poată fi acceptate de niciuna din părțile combatante. Turcul zicea către puterile europene: Nu sufăr să vă amestecați în afacerile mele interne, precum nu suferiți nici voi în statele voastre intervențiune străină. Eu am spus aceste țări cu sabia, și sînt prea decis a le ține tot cu sabia. Drepturi voi arunca la ghiauri atîtea cite suferă Coranul și interesele mele naționale și în fine cite voi vrea eu ca domn absolut din grația lui Allah. Acest limbaj al turcilor este un minunat argument ad hominem, pe care dinșii au tot dreptul ca să-l frece în toate zilele sub nasul tuturor puterilor europene, pentru că toate bine cred în dreptul sabiei și se provoacă la el, toate fac apel la credințele lor, la interesele lor naționale politice, la care sacrifică totul, pînă și umanitatea, și în fine toate se laudă că domină peste altele „din grația lui Dumnezeu“. În cazul de față joacă rolul principal interesele politico-naționale ale dualiștilor nemți și unguri din imperiul nostru, interesul și onoarea Rusiei angajată tare mai ales de la 1772 încoace prin torrente de sînge vărsat și prin tratate diverse, iar alături de aceste, interesul de negociator al Angliei, care nu se mai satură a subjugă și cuceri, prin toate părțile lumii, în Europa, Asia, Africa, America și Australia, împilînd și sărăcind peste tot pe unde ajung corăbiile și tunurile sale. acea Anglia, prototip al egoismului celui mai scîrnăv, care la sine această pretinde libertate fără margini, iar peste alte popoare aruncă jugul împilator.

— La acestea, slavii meridionali răspunseră: „Dacă turcii se laudă că ne-au ocupat cu dreptul sabiei, cu aceasta ei recunosc fără voia lor dreptul nostru natural de a scutura jugul lor tot cu sabia. În ochii noștri, după modul nostru de a vedea lucrurile omenеști, dreptul sabiei este identic, e tot una cu dreptul bandiților, de care trebuie să te aperi cu armele. Străbunii și părinții noștri departe de a recunoaște dreptul sabiei turcești în patria noastră, din contra, cu au protestat în toate secolele, care cum au putut, și mai ales cu armele, afară numai de cei renegați, care s-au identificat cu turcii subjugatorii. Deci noi încă ne opunem la sabie „sabie cu sabia“. Așa vorbesc slavii meridionali. Acest limbaj ținut turcilor este iarăși un excelent argument ad hominem; peste aceasta și s-ar părea că slavii meridionali l-au copiat din vorbă în vorbă de la unguri, de cînd cu „Verwicklungs-theorie“ enunțată în anul 1861 de Schmerling, care le zicea lor: „Voi ați luptat în anul 1848; noi v-am spus pe voi cu sabia și cu aceasta am cîștigat dreptul de a vă spolia de toate libertățile voastre politice. Dar iată, noi sîntem generoși, vă iertăm pentru cele mai multe fapte și consecințe ale rebeliunii voastre; și fiindcă vă iertăm, vă și restituim din grația noastră atîtea drepturi, cite sînt compatibile cu interesele noastre naționale nemțești și politice austriece, sau — după împrejurări, poporul nemțesc. „Adică Schmerling vorbea înainte cu 15 ani precum

vorbesc astăzi turcii. Dar ce răspundeau maghiarii la acea teorie a pierderii de drepturi cu sabia? Ei răspundeau cum răspund astăzi slavii meridionali. „Dacă voi austriecii vă provocați la dreptul sabiei, noi ne rezervăm dreptul de a conspira și lupta oricînd și oricum vom putea, pînă cînd vom scăpa de voi tot cu sabia”.

Din toate acestea, la România modernă nu se poate aplica nici un cuvînt. Turcii n-au subjugat niciodată țările românești cu sabia, ci numai le-a călcat drepturile, ajutați fiind de unii domni trădători, ori și numai compromiși prin federațiunile încheiate cu regii Ungariei, dar acele drepturi li s-au restabilit și sancționat prin tratatul solemn și convențiunea încheiată de către șapte puteri mari europene. Nici un turc nu se afla domiciliat pe teritoriul României, și nici un pașă turcesc nu trece Dunărea cu arma în mînă, iar pentru prevaricanții și bandiții turci sînt prea de ajuns gloanțele grănicerilor care returnau din ei pe fiecare an pe la diverse trecători ale Dunării. Nu cumva s-au sculat macedo-românii cu arme în contra tiraniei turcești? Nu cumva ei cer ajutorul fraților daco-români? Nimic din acestea; căci atunci poate că chestiunea ar lua o altă formă și alt răspuns.

Dar de ce să nu ajute daco-românii pur și simplu pe slavii meridionali cu titlul comunei religii? La întrebarea aceasta să răspundă mai întîi Rusia, Grecia liberă, toate popoarele de confesiune grecească din imperiul turcesc [...]

Nu sîntem inițiați de loc în nici un secret al guvernului actual din București, judecăm lucrurile numai după cum le știm de mai înainte și după cum vedem desfășurîndu-se astăzi evenimentele la vederea lumii întregi; punem însă mare temei pe următorul pasaj al cuvîntului de tron: „În cit timp vom împlini legile acestei neutralități, în cit timp vom oferi Europei spectacolul unui popor lucrînd în pace la reformele și îmbunătățirile sale dinăuntru, avem tot dreptul de a ne aștepta, că pericolele externe se vor opri la hotarele noastre”.

După noi aceste cuvinte înseamnă, că în ziua în care România ar fi intrat în acțiune, războiul universal era, cum zic nemții “fix und fertig”. De aceea amicitia celor trei împărați era să fie spartă, cabalele diplomației spulberate în treizeci și două de vînturi ale rozei, toate resturile tratatului de la Paris de la 1856 și convențiunea de la 1858 sancționată în favoarea României pusă pe simcea sabiei, armata Austriacă cu piciorul peste frontierele României, armata rusească în Galiția sau în Moldova sau în amîndouă; flotei britanice i se dă ocaziune ca să intre cu permisiunea, sau poate cerută de turci, în marea Neagră spre a se măsura cu cea rusească, nouă și acum formidabilă. În această situațiune întrebăm noi, ce ajutor eficace mai poate da România slavilor meridionali, cînd patria sa era să fie călcată de călărimea austriacă și rusească. Atunci însă niciuna din puterile chiar astăzi.

De altminteri, un război universal cu toată neutralitatea României, mai este încă foarte posibil și probabil. Această eventualitate o avu înaintea ochilor săi România cu neutralitatea sa.

Așadar, neutralitatea României are după a noastră părere următorul înțeles: Rămîn neutră, adică, deși sultanul mă ține de vasala sa și de obligată a-i merge în ajutor în contra inamicilor săi, eu însă mă țin și sînt

independentă în acțiunea mea; nu-l voi ataca dar nici ajutor nu-i voi da; nu voi suferi ca să treacă cineva, fie acela oricine, peste teritoriul meu, nici ca amic nici ca inamic al turcilor, căci mă voi opune cu armele în mână, înă voi bate ca să-l țin departe de frontierele mele; cu atât mai puțin voi tolera ca doi inamici să prefacă patria mea, cum se întâmplase de atâtea ori în trecut, în teatrul Bellonei cu căciula de foc, iar dacă părți de oaste combatante ar fi învinse și în fuga lor de scăpare ar tinde spre teritoriul meu, le voi dezarma și în acea stare le voi proteja ca să le fie încă viața asigurată pînă la încheierea păcii.

Vi se par ușoare problemele acestea ale neutralității? Sînt din cele mai grele. Întrebați numai pe Elveția și Belgia, ce le-a costat în cazuri analoage neutralitatea lor și ce bătălii crincene a trebuit să țină de ex.: Elveția în contra lui Napoleon I, care călcase peste toate drepturile neutralității. Așadar, un stat care în timp de conflagrațiuni războinice are curajul de a se declara neutru și încă fără niciun confederat, trebuie să dispună de o armată nu numai numeroasă, nu numai bine disciplinată, ci și de la comandant pînă la cel din urmă soldat, inspirată de un înalt patriotism și pătrunsă de sentimentul onoarei naționale. Cînd principele Carol I a pronunțat cuvîntul neutralitate, a trebuit să știe ce poate să aștepte de la armata țării, iar miniștrii săi își vor fi adus bine aminte de iutea și neașteptata lovire de la Costan-gaglia în iulie 1863 cu polonii revoluționari care voiau să treacă cu brațul înarmat prin Basarabia în Polonia rusească. În fine, pesimiștii românilor față cu acea declarație de neutralitate n-au încotro, ei caută să recunoască extraordinarele progrese, pe care le-au făcut românii în școala lui Marte în scurta perioadă de 16 ani. Cînd noi le-am zis în primăvara trecută că principele Carol I e decis mai bine a muri cu sabia scoasă în mijlocul ostașilor săi pe cîmpul de onoare, decît să mai sufere ca patria sa România să se prefacă în teatru de luptă al oștirilor străine, am știut cel puțin atât, că acest domn își cunoaște oastea sa și ea pe dînsul. Cuvîntul de tron a justificat speranțele noastre. Atît am așteptat, atît s-a și împlinit.

<GHEORGHE BARÎȚ>

„Gazeta Transilvaniei“ nr. 51, Brașov 16/4 iulie 1876.

3

Brașov, 18/6 august, 1876

Interesul pentru cele ce se petrec în Turcia este și la noi în țară destul de mare și viu. Presa transilvăneană în special a constatat, că pe cînd înăuntrul țării nu se întâmplă mai nimic ce ar merita o mai mare atențiune și în timp ce afacerile interne ale statului iau un mers foarte încet, toate privirile sînt ațintite asupra evenimentelor din Peninsula Balcanică.

Speranțele și temerile, simpatiile și antipatiile popoarelor austro-ungare combat și ele în rînd cu soldații sîrbi și cu basibuzucii turci la malurile Drinei și ale Moravei. Fiecare simte că pe cîmpul de luptă sîrbo-turc se va decide

ceva ce va avea o mare și puternică influență asupra dezvoltării lucrurilor în interiorul monarhiei austro-ungare.

Și trebuie oare să o mai spunem, că astăzi se combat în Turcia toate acele principii, care sînt decisive și în viața de stat austro-ungară, principiul de supremație și de libertate națională?

Să nu ne facem iluziuni. Acum trebuie să considerăm de o mare nefericire pentru cauza cea dreaptă și sfîntă a popoarelor orientale, de care ne ținem și noi, dacă s-ar împlini dorințele supremațiștilor, dacă ar succede Turciei a face să îngenunche Serbia din nou înaintea sălbaticului musulam, dacă stindardele semilunei ar filfii din nou de pe zidurile sirbe. Nu poate fi nici un dubiu că acea dorință malițioasă provine numai din neîmpăcata ură către tot ce nu este de făptura și asemănarea supremațiștilor, din reaua tendință de sugrumare a vieții individuale la popoarele, care prin vitregimea soartei gem încă sub asupririle unei dominațiuni străine intereselor și aspirațiilor lor.

Acum vedem cît de bine au caracterizat miniștrii englezi excepționala situațiune a monarhiei noastre dualiste în fața întîmplărilor orientale. Astăzi trebuie să constatăm cu plăcere, că în urma agitațiunilor continue în sinul poporului englez pentru cauza creștină în orient, a făcut guvernul englez declarațiuni categorice în parlament, din care se vede, că Anglia nu voiește nicidecum răul popoarelor creștine, că din contra, ea ține de sfînta și legala luptă a lor pentru libertate și naționalitate. Să nu creadă nimenea, zise ministrul Disraeli, că guvernul englez ar fi atît de nesimțitor pentru postulatele dreptății și ale umanității, încît să voiască înapoi susținerea statului turcesc. Politica engleză tinde la susținerea proprie a Angliei și a intereselor ei, dar nicidecum la susținerea Turciei.

Toată lumea cultă s-a declarat în favoarea cauzei luptătorilor pentru emanciparea națională și din toate semnele se poate deduce, că puterile europene nu vor concede ca să i se ia Serbiei ceva din pămîntul ce l-a dominat sau din drepturile de care s-a bucurat pînă acum, fie apoi rezultatul campaniei oricare ar fi. [...] Însă cu toate că Rusia nu face nici un pas spre a satisface speranțele Serbiei, sărind cu arma în mînă în ajutorul ei, cu toate că domnește o tăcere profundă în cabinetele marilor puteri, iar contele de Andrássy are voia și timpul a călători la Bayreuth în Bavaria, spre a asista la spectacolele teatrale aranjate de vestitul compozitor german Wagner în onoarea împăratului Germaniei, situațiunea militară a Serbiei încă nu este atît de disperată, încît să nu aibă a alege decît între capitulațiune sau noi dezaстре. „Murim mai bine în luptă cu toții, decît să capitulăm pe vechiul nostru pămînt“. Aceasta este astăzi ferma deciziune a luptătorilor pentru liberarea națională.

< IACOB MUREȘIANU >

Braşov, 4 noiembrie c. n. 1876

Munţii şi văile noastre au îmbrăcat haina albă, acum şi au intrat cu rapiditate din toamnă în mediul de iarnă, cu nea de 1/3 de metru, dar încă tot nu ştim la ce să ne aşteptăm; ne vor aduce zilele, ba orele viitoare pacea sau războiul? Se poate că în timp ce scriem acestea să fie deja trasă fatala soartă. Vom afla chiar încă prea iute ce s-a tras, astăzi ne vom mai da încă silinţa a ne orienta după putinţă în negura care pare a se fi aşezat din nou asupra acţiunilor diplomatice.

Brava armata sîrbă singerează în lupte crîncene necontenite cu un inamic nu numai superior în bravură militară, dar mult mai mare la număr. Faimele cele mai întristătoare sînt răspîndite pentru momentul asupra situaţiunii militare a armatei sîrbe. Unele ştiri constată luarea fortăreţei Djunis de către turci, altele vorbesc chiar şi de luarea cu asalt a Alexinatz-ului, ba chiar şi a Deligradului. Din toate însă rezultă că armata sîrbă a avut a suferi un nou dezastru, că oştirca mult mai numeroasă turcească a spart inelul fortificaţiilor îndărătul cărora se credeau sîrbii un moment neinvincibili. Aceasta odată constatată, deşi nu putem da nici un crezămînt ştirilor venite de la turci despre luarea Alexinatz-ului şi cu atît mai puţin despre cucerirea Deligradului, trebuie totuşi să recunoaştem, că situaţiunea sîrbilor a devenit foarte gravă şi cu atît mai gravă cu cît, afară de puţinii voluntari ruşi nu le mai sare nimenea în ajutor. Rusia însă i-a promis Serbiei ajutor direct şi mult mai mare, sîrbii au tot aşteptat şi nu este de mirare dacă în faţa inamicului învingător şi a temporizării guvernului rus, creşte tot mai mult în Belgrad o iritaţiune contra Rusiei, pînă aici necunoscută.

Rusia este direct angajată în războiul sîrbo-turc chiar şi prin ajutoarele mascate ce le oferă neîncetat sîrbilor.

Însă nu mai poate fi îndoială nici despre aceea, că Rusia a promis Serbiei ajutor pe faţă cu armele sale caucaziene. Acest ajutor este, cel care-l aşteptau de luni întregi sîrbii şi care li s-a promis din partea rusă. Considerente serioase în privinţa aceasta a trebuit să aibă cabinetul rus, atunci cînd s-a decis a face un ultimatum Porţii, punînd un termen de 48 ore pentru primirea armistiţiului necondiţionat de 6 săptămîni.

Un moment ne-am legănat chiar în speranţă de pace, crezînd că se va adevăra ştirea răspîndită de către Agenţia Reuter, că adică sultanul ar fi şi primit armistiţiul cerut de Rusia. Nu s-a adevărit însă, şi ne este cu totul necunoscut răspunsul ce l-a dat Poarta la ultimatumul rusesc; că oare a primit propoziţiunea lui Ignatieff sau că a lăsat să treacă termenul fatal de 48 ore fără a-i da nici un răspuns. Mai probabil e că Poarta a dat un răspuns nu negativ însă cu atîtea clauze cite i-ar ajunge Rusiei de a rupe imediat relaţiunile diplomatice cu Constantinopolul. Va face asta? Niciodată nu a fost pentru Rusia ocaziune mai bună de a-şi trage socoteala cu turcii ca tocmai acum. Germania se declară neutră căci nu voieşte a se strica nicidecum cu Rusia, Austro-Ungaria era şi va rămîne neutră de frica Rusiei şi a Germa-

niei, Franța nu se mișcă, ea stă la pîndă și privește în prima linie la Germania; Anglia însăși pare a se fi împăcat cu ideea căderii împărăției musulmane — cine va zice deci că-i lipsește Rusiei buna ocaziune la un război cu turcii?

Prin cele de mai sus am anticipat un scurt tablou despre noul stadiu, în care se afla situațiunea pe cimpul de război. Pentru completarea revistei mai înregistrăm aici știrile mai de moment din interior și din afară.

— Camera Ungariei se va întruni din nou în 11 noiembrie și în primele sale ședințe va lua în discuțiune bugetul anului viitor, pentru că anul nou să găsească guvernul cu bugetul votat și sancționat.

— În numărul precedent am notificat că răspunsul principelui Auresperg la interpelațiunea ce i s-a adresat în cauza orientală, a iritat în mare măsură spiritele deputaților austriei fideli constituțiunei. Acum mai adăugăm, că pentru evitarea crizei ministeriale dl. prim ministru Auersperg s-a grăbit a-și explica cuvintele zicînd, că aluziunea despre „Manifestațiuni de război” nu se referă la cameră. Cu toate acestea însă, la propunerea deputatului Herbst, s-a pus chestiunea orientală la ordinea zilei la ședința din 4 nov. la care obiect s-au înscris 33 oratori.

— Deputații cehi au declarat într-o adresă către senatul imperial, că nu vor lua parte la lucrările acestui corp legiuitor.

— Știrile de pe cimpul de război sînt nefavorabile pentru armatele sirbe. Se afirmă deja, firește de către turci și turcofili, că ar fi căzut deja în mîinile turcilor și Alexinatii și Deligradul și că sîrbii s-ar fi retras și din Cru-sevatiu.

— Pierderile turcilor la Djunis se urcă la 10 mii, iar ale sirbilor, care au fost mai bine acoperiți, numai la 4 mii morți și răniți.

<IACOB MUREȘIANU >

„Gazeta Transilvaniei” nr. 83, Brașov, 5 noiembrie/24 octombrie 1876.

5

DE ANUL NOU

Anul ce trecu, a pus în agitațiune continuă și chiar febrilă pe toate poarele Europei și cu atît mai vîrtos pe ale acestei monarhii, în care se află și partea națiunii noastre românești în număr de trei milioane. Toate chestiunile de viață cite s-au pus ordinea zilei în anul expirat, ne ating și pe noi în cel mai strîns înțeles al cuvîntului, prin urmare ele ne obligă, ca să ne interesăm de ele și să le studiem foarte serios. Toate bunurile din lume, chiar pîinea, pe care o cerem de la Dumnezeu depinde în parte esențială de dezlegarea cunoscutele chestiuni, oricum se vor numi ele, interne, externe, dualism, finanțe, banca, vama, libertate, despotism, dreptate, tiranie, sau chestiuni orientale, slavo-turcești, sau — conflagrațiune europeană, în care să fie angajată averea și viața milioanele de români. La pericolele, căroră eram expuși, se mai adaugă în momentele de față unul suprem, care pune în joc chiar existența statului României. Noua constituțiune turcească are în sine nu numai simburile unui război ruso-turc ci și al unui crîncen turco-

român, cărui asemenea nu s-au mai văzut din partea României de la Ștefan cel Mare pînă în ziua de astăzi. Sultanul își arogă dreptul nemaiauzit, de a da și națiunii românești numele de otoman, de supuși otomani. Camerele, principele Carol, guvernul său, națiunea întreagă consideră acea faptă a sultanului Abdul-Hamid și a vizirului său curată călcare a tuturor drepturilor țării, însoțită de insulta cea mai dureroasă, care se poate întîmpla unui popor ajuns la conștiința demnității sale și care se știe stîmpan pe sine însuși. În acest punct nu este permisă nici cea mai mică concesiune.

România nu va putea scoate în cîmpul singelui mai mulți ca optzeci de mii ostași bine instruiți, dar acea oaste mică știe pentru ce are să se bată și în care cumpănă să-și arunce baionetele sale. Sînt cîțiva ani de cînd Poarta otomană și bărbații săi de stat afla plăcere satanică, ca să-și bată joc de România, de drepturile și de toate interesele locuitorilor ei. Astăzi acei turci vin ca să nege României însăși existența ei națională și politică; ei pretind ca domnul țării ales cu drept ereditar, să ia titlul de „chef” (guvernator, emir, bei,) iar națiunea să renunțe la dreptul său suveran de legislațiune, apoi să trimită deputați și senatori la parlamentul central din Constantinopol, alături cu turcii, cu arabii, cu bosnienii și arnăuții, cu berberii, cu negrii, cu cabilii, cu drusii, curdii, nozairii și țiganii, scurt, cu toți semi-sălbaticii Asiei și ai Africii.

Așa stăm cu începutul anului 1877: flăcările Bellonei au început să se prelingă pe acoperișurile caselor noastre dincoace de munți. Multime nenumărată de locuitori ai Transilvaniei, încă și din Ungaria, împinși de amara lor soartă de aici, s-au strămutat cu locuința în diverse regiuni ale României. Starea lor actuală nicidecum nu poate să fie indiferentă pentru noi cei rămași aici. Sînt sute de tineri ieșiți prin școli, însă nicăieri aplicați în patria lor, prin urmare emigrații, care astăzi se află înrolați în liniile armatei românești.

În această situațiune critică este datoria fiecărui român patriot, care știe carte mai multă sau mai puțină, ca să se afle în curentul evenimentelor, să nu pătească cumva ca fetele din evanghelie, din ale căror candelă lipsea untdelemnul, prin urmare lipsea lumina și domina întunericul. Iată însă, că tocmai așa o pățiră confrății noștri din Ungaria și Banat. Un milion și șase sute de mii de români ajunseră, ca să nu aibă niciun ziar politic în limba noastră și așa să le caute a citi în alte limbi legion de fabule și calomnii infame aruncate asupra numelui românesc, să fie supuși la pericolul de a trage mulțime de informațiuni false, evenimente explicate pe dos, sofisme și neadevăruri scandaloase, de care avem exemplu pe fiecare zi.

Am dori să aflăm de la mină competentă, care au putut să fie cauzele acestei dezolațiuni în care a ajuns publicul românesc din Ungaria, pentru că oricîte cauze ni s-au comunicat pînă acum în această materie, nu ne satisfac de loc. Popoare mici de cîte 2—3 zeci de mii de suflete au cîte 3—4 ziare politice în limba lor; iar 16 sute de mii de români să nu aibă niciunul? Românii din Ungaria și Banat stau în respect material mai bine decît ardelenii.

Această stagnațiune a românilor din Ungaria impune celor din Transilvania datoria îndoită de a nu se retrage și ei tocmai acum, în momentele supreme, de la postul lor, ci a persevera pînă la capăt. Cel puțin noi sîntem

decizi pentru aceasta, și depinde numai de la îmbrățișarea publicului cititor ca să dăm „Gazetei” întindere mult mai mare decât este aceasta de acum, ceea ce se poate, îndată ce numărul abonaților va ajunge la cel de înaintea cu 12 ani.

◁ IACOB MUREȘIANU ▷

„Gazeta Transilvaniei”, nr. 101, Brașov. 30 decembrie/11 ianuarie 1876/1877.

6

ÎN CAUZA NOASTRĂ

Purtarea cea pacifică, serioasă și demnă a frunțașilor poporului nostru și chiar a acestuia, poziția strict defensivă luată și observată cu rigoare de apărătorii lui, este cu totul nesuferită în ochii impilatorilor. Sint mai bine de 12 ani, de când se făcură diverse încercări la epoci diverse, spre a se duce pe unele părți ale lui din calea competului. Atentate spre a-l desbina și a-l desface în atomi, încă nu au lipsit niciodată; dar cele mai periculoase tentații au venit asupra noastră în timpuri precum sint și acestea, de criză supremă. Vă mai aduceți aminte de conversația cea memorabilă de înaintea cu 6 ani: „Pe terenul religios sint nu numai desbinați, ci învrăjmășiți cumsecade rămine ca să fie sfișiati și pe terenul național-politic. Început bun s-a făcut, și continuarea ne costă numai bagatela de 9 000 florini”.

În acele timpuri, mari rele ni s-au făcut, dar scopul fierbinte dorit tot nu s-a ajuns. Se cerea, se mai cer și astăzi argumente, probe (dovezi) autentice, că acest popor nu ar fi matur pentru libertate, prin urmare nici pentru drepturi constituționale și cu atât mai puțin pentru cele naționale, ci că trebuie să i se dea „educațiune”, specială, prin „mînă liberă”, adică prin mînă de fier. Neputîndu-se da probele cerute, recuseră la arma calomniei, care mai ales de un an încoace se minuieste cu perseverență și cerbicie disperată. În fine începură a simula frică de barbaria, de sălbăticia, de vendeta românească. Spre acest scop ei inventară convenționale [convenții] secrete, conspirații, comploturi, alergături la România la Rusia, în fine trădare de patrie. Presa lor dă semnalul, ca la comandă, ca după vreo parolă de zi [cuvînt de ordine], sau cum se numește lozinca. Aici trebuie să fie un program comun, în sensul căruia operează toți. Cu acel program în mînă, dinșii au conspirat din nou asupra românilor.

Este și o oareșcare metodă în această furoare, căci abia înceta unul, cînd și începe un al doilea sau al zecelea; însă niciodată ca în anul acesta ce trecu. Anul întreg avurăm a face necurmal cu denunțatori și spioni, în Cluj în Blaj, Alba Iulia, Brașov, Turda, Deva, Munții Apuseni, Făgăraș, Budapesta, apele minerale, București, scurt, peste tot. Ziarelor de la Cluj li se intendară procese de presă, dar aceasta nu folosi nimic față cu cele din Ungaria. Noi din parte-ne încă am semnalat în cursul verii și pînă în zilele trecute citeva infamii de acele; își scot însă capetele ca și hidra și ca meduza cu păr de șerpi; ei șuieră și sisie ca și aspidelle. Nu vād nimic, nu aud nimic rău din partea românilor, cu toate acestea șerpilii șuieră, ca și cum s-ar teme

să nu li se sfarme capetele veninoase. Un bun psiholog un ager cunoscător de oameni ar sta să jure, că această persecuțiune permanentă asupra românilor este pur și simplu efectul muștrării de conștiință, care se simte încărcată de crime cumplite, de fractricid ca a lui Cain.

Se pare, că în momentele de față rolul denunțării ajunse ca să-l joace și execute cei din stînga extremă, adică antiaustrieii, roșii. Aceia, excentrici, precum sînt în toate, așa și față cu românii se lasă a fi purtați pe aripile fan-teziei lor. Ei își fundară un nou ziar intitulat „Közvélemény” (opiniunea publică), sub redacția deputatului Bela Lukács din Transilvania, apoi îndată în numărul de probă din 24 decembrie a.tr. deteră națiunii maghiare ca gr-atulațiune [felicitare] de Crăciun unele știri din Transilvania, pe care noi le producem în următoarele: Din Transilvania sîntem informați despre lucruri foarte serioase. Valahii de acolo manifestă ură mare asupra maghiarilor, dar mai mult asupra clasei proprietarilor. Dintre proprietarii, care locuiesc răs-pîndiți pe la sate, foarte mulți se simt nesiguri între țărani români și s-au mutat pe la cetăți. Mai mulți au ieșit [plecat] în Ungaria. Cel, care cunoaște rebeliunea lui Horia și evenimentele din a. 1848 cite au decurs în Transilvania, va pricepe bine, că clasa proprietarilor maghiari din Ardeal va fi învățat minte din singeroasele experiențe și că nu poate să aștepte, ca să-l mai ajungă vre-o catastrofă nouă. Poate fi, ca amara experiență din trecut adaugă mult, că pe lingă unele simptome, care se arată în prezent, frica proprietarilor maghiari să crească și mai tare și să-și facă spaima de fantome (remképek); de altă parte însă este adevărat, că se află oameni care agită (tulbură, irită) pe valahii din Ardeal; este adevărat, că agitația se manifestă prin diverse amenințări. Acești agitatori (ezék a bujtogatok) explică armarea Rusiei și a României în sensul acela, că ura și antipatia în contra maghiarilor și a ideii de stat maghiar să o facă și mai intensivă la poporul românesc, care nu știe să distingă, și pe care s-au dedat a-l agita cu aceea, ca să aștepte ajutor de la muscali și de la București în contra maghiarilor. Situația din Transilvania merită cea mai serioasă atențiune; de aceea noi (adică revoluționarii ungureni) atragem atențiunea guvernului, ca să privegheze și să prevadă acum, pînă cînd calamitatea nu este așa mare și pericol încă nu este. Priveghere aprigă și măsuri energice luîndu-se acum, sîntem convinși, că vor putea sugruma pericolul în embrion“.

Această denunțare perfidă a partidei revoluționare fu îndoită în nr. din 1 ianuarie, apoi reprodusă într-un mare număr de ziare, dintre care cîteva deteră denunțătorilor toată dreptatea. Numai „Tageblatt” din Sibiu reflecta, că ei încă se află la un loc cu românii, în comunicare de toate zilele, dar din toate cite spune „Közvélemény” nu vād și nu știu nimic. Altele din contră, precum este cea armenească din Cluj, scrisă ungurește, se laudă cit le e gura, că numai să cuteze valahii a se mai scula vre-odată asupra maghiarilor, căci aceștia au să-i extermine într-o singură zi! Măi, da ce mai curaj! „Lau-dă-te gură, că iacă pumnul”, răspunde românul la guralivi de aceștia.

Dar să lăsăm humoristica în chestiuni atît de grave, și în această situație politică a patriei și a noastră, pe care denunțătorii și spionii de profesie voiesc a o prezenta publicului european ca periclitată prin poporul românesc, să ne mai întrebăm odată pe noi înșine, dacă mai merită acei agitatori, ca să ne mai ocupăm de ei, sau să o rupem cu dinșii odată pentru totdeauna, ca

și cum nici n-ar exista. Cind cugeți la scumpul timp ce-l pierdem intru apărarea de mușcăturile lor îți vine să îi închini aceluia, căruia îi servesc ei și să nu te mai ocupi în veci de mișeliile lor; îndată însă ce reflectăm la împrejurarea, că minciunile și calomniile lor sînt citite și gustate cu multă plăcere în regiunile superioare, nu mai putem ezita nimic în decizia noastră, și sentința lui Goethe ne stă dinainte: Minciunile se repetă neîncetat, de aceea trebuie să repetăm și adevărul necurmat. Și cum nu? Cind agenții provocatori plătiți se încercau să provoace repetarea cunoscutului cîntec românesc din secolul trecut în jargonul ardelenesc: Horia bea la făgădău, domni fug făr' de hinteu. Horia șade pe butuci, domnii fug fără de papuci etc.

Agitatorii (bujtogatok), ori cînd se încaieră de noi, ne plesnesc în față, că profesăm și astăzi tot ideile noastre din anii 1848 și 1863/4. Nimic mai adevărat decît această afirmație nimic însă mai fals, decît acele fantezii, pe care le substituie acei agitatori ideilor noastre.

Încît pentru relațiunile noastre cu popoarele conlocuitoare în Transilvania, numai departe, chiar în luna trecută, declarărăm sus și tare, că noi nu venim să ne certăm cu ele; noi luptăm numai contra demagogilor, amăgitori de popoare, tirani mici, care falsifică instituții și legi, se străduiesc să împiedice civilizația cea adevărată, să omoare libertatea, încearcă să extermini limba noastră națională, prin urmare pe noi înșine. Relativ la proprietarii de moșii, chiar și în vara trecută am invitat cu numele pe cîțiva magnați, ca să arunce dînșii la mijloc autoritatea și patriotismul lor, spre a înfrunța și înfrîna pe demagogii agitatori ce seamănă ură și răzbunare între diversele clase ale locuitorilor; iar mai decurînd le-am spus, că nu se poate altminterea, trebuie să domine solidaritate între proprietarul mare și între cei mici; căci acei mari, care se încearcă să înghită pe cei mici (de exemplu prin procese urbaniale), își taie singuri arborele de sub picioare.

Știm și noi, am și reflectat altădată, că de ani 50 încoace nobilimea de cîteva ori fugise de la sate pe la cetăți cu familiile lor; Dar pe atunci ei știau foarte bine pentru ce fug: iar astăzi, pentru ce să-i mustre conștiința? De cumva îi inustră și astăzi, românii sînt de vină? se tem tare de muscali? Apoi dar pentru ce suferă pe presa lor, ca să irite, să înțepe, să muște, să înverșuneze pe „ursul de la nord”? Foarte bine a zis dn. Jos. Zeyk mai dăunezi în „Kelet” că presa maghiară se mai află încă tot numai în etatea copilăriei.

Demagogii și renegații se involbură [agită], își adună tot restul curajului, îndeamnă guvernul, ca să ia măsuri teroriste în contra poporului român, „să-l extermini într-o singură zi”, cum vrea “M. Polgár”, bunăoară cum s-au încercat pașalii turcești în Bulgaria. Să aștepte acei patroni iarăși odată pentru totdeauna ca poporul român își bate joc de amenințările lor, nu duce frică de nici o măsură teroristă, din contră, toate măsurile teroriste le ia de aceea ce sînt ele în adevăr: documente ale disperării agresorilor.

Observați numai, cum acești oameni perfizi se prind pe ei înșiși în cursele aruncate altora, ei zic:

„Valahii sînt foarte nemulțumiți cu soarta lor prezentă, de aceea se ocupă cu planuri de revoluție și așteaptă ajutor de la muscali și de la România”. Așa? Dar ei maghiari sînt astăzi mulțumiți cu soarta lor? Nici 10%. Filipicile vehemente din „Pesti Napló”. „Ébrédés” și mai multe altele confirmă

pe deplin afirmația noastră. Proprietarii? Sînt ruinați, zice „Ébredés” cu tot dreptul. Vă mai invităm din nou, ca să întrebați cîte o mie de secui pe fiecare zi, și ve-ți lua de la ei răspunsul în adevăr desperate: „Să vie oricine. neamț, muscal, valah, turc, tătar, că mai rău nu ne poate merge”. Așa vorbesc secuii în gura mare, și mulți dintre ei laudă absolutismul austriac. Apoi dar ce așteptați voi de la Români? Ca să vă sărute varga de fier? Amar vă înșelați.

Ideia statului unguresc? Dar acea idee pe care v-o faceți despre un stat unguresc, așa cum și-l închipuiau ei, este falsă de sus pînă jos, de aceea ea nici că se va realiza în etern [vreodată]. Cu totul alta este ideia cea justă salvatoare a statului unguresc; iar pentru ca să o cunoască și ei, le dăm sfatul patriotic și ideal, ca să meargă cîteva luni de zile în prelegeri la baronul Helfert în Viena.

(IACOB MUREȘIANU)

„Gazeta Transilvaniei”, XL, nr. 1. Brașov, 16/4 ianuarie 1877.

7

BRAȘOV, 3—15 IANUARIE 1877

Anul vechi l-am încheiat și în anul nou am intrat. Ne aflăm deci într-un punct de timp, care cere nu numai de la individ, ci și de la un popor conștient de ceea ce este și ce vrea să fie, ca să-și revadă socotelile anului expirat, să-și facă bilanțul între habet și debet, pentru ca să fie în curat cu ceea ce are și ce-i lipsește, ce are să dea și ce să capete, să știe ce duce cu sine peste pragul anului nou. Stînd lucrul așa, să aruncăm și noi o fugitivă reprivire peste răvașul anului 1876, ca să vedem cu ce reminiscențe și sub ce auspicii intră poporul român de dincoace de Bucegi și Retezat în anul 1877.

Întregul an expirat l-am petrecut sub aripile părintești ale unui guvern, care, pe lângă aceea că e maghiar și constituțional, mai este încă și liberal. Socoteala ce avem să prezentăm noi acestui guvern la schimbarea anului este în sine simplă, însă cu toate acestea așa de gravă, încît nici tirania cea mai crasă n-ar putea să capete de la un popor o socoteală mai gravă. Noi am dat lui tot fructul ostenețelor noastre, i-am plătit dare de casă, dare de pămînt, dare de cap, dare de cîștig personal, dare pentru respirarea aerului și călcarea pămîntului, i-am dat mii de brațe armate, flămînzi și goi ne-am lăsat, numai ca să-i dăm lui pîinea de toate zilele și el în schimb pentru toate acestea nu numai că nu ne-a dat nici cît e negru sub unghie, ci prin legi și firmanuri s-a încercat și se încearcă a ne despuia pînă și de dreptul de a fi și de a trăi ca români.

Va să zică, socoteala este precum am zis și mai sus cît de poate de simplă; ea nu conține altceva decît aceea că am dat și iarăși am dat fără să fi primit vreo rebonificare; însă chiar pentru aceia este totodată și gravă deoarece guvernamentalul maghiar, chiar și de ar mai trăi nu un deceniu, cît a trăit, ci un secol întreg, totuși nu va fi în stare să-și răfuiească socoteala ce o are cu noi. Prin urmare nici nu putem avea speranța de a căpăta vre-o dată înapoi pe cale amicală ceea ce am dat ungurului, însă avem garanția în puterile noastre

de viață că atunci, cînd va veni la împărțea moștenirea ungurească, noi vom fi cei dinții care cu ajutorul dreptății și al adevărului vom scoate din masă partea ce ni se cuvine.

Nu sîntem nici pesimiști nici poltroni mici la suflet ca să nu așteptăm cu siguranță ziua răfuelei socotelilor. Și se poate întîmpla, ca ea să sosească mai înainte de așteptarea noastră, însă nu și mai înainte de pregătirea noastră. Orizontul politic al Europei este așa de greu încărcat de nori de furtună, încît de astăzi pînă mîine nu se știe dacă nu vor începe fulgerele și tunetele armelor de foc să descarce furtuna de gloanțe asupra cîmpiilor Europei Orientale. De la rezultatele unei asemenea furtuni va depinde mult și soarta noastră viitoare, însă mai mult decît de la aceia depinde ea în primul rînd de la noi înșine, de la perseverența noastră în lupta de existență de astăzi și de la rezoluțiunea și abnegația noastră în lupta decisivă de mîine. După acest preludiv încheiem de astă dată aceste rînduri cu speranța că în curînd ni se va da ocazia de a vorbi și mai lămurit la acest obiect, căci, deși reminiscențele trecutului sînt dureroase pentru noi, totuși auspiciile sub care intrăm în anul nou și mergem spre viitor sînt animatoare, sînt pline de cele mai frumoase speranțe. Poftim deci cititorilor noștri și peste tot, poporului român un an nou fericit și un viitor strălucit!

<IACOB MUREȘIANU>

„Gazeta Transilvaniei“, XL, nr. 1, Brașov 16/4 ianuarie 1877.

8

ROMÂNIA

București, 11 ianuarie (30 decembrie).

Fu cunosce pe acest popor al capitalei de ani, de 40 adică în a doua generație. L-am văzut agitat de valurile politice în iarna din 1837/8, cînd Consulul Rusesc Baronul Rukman încercase a viri în constituția de atunci a țării cu ajutorul baionetelor un [paragraf] prin care țara era să devină guvernămint rusesc. L-am văzut în decembrie 1842 la alegerea lui George Bibescu, cînd noaptea întregă nimeni n-a închis ochii. Am asistat la revoluția nesîngeroasă din 9/12 iunie 1848; am văzut miile de oameni alergînd înaintea lui Suleiman Pașa, și tot așa mai tîrziu în castelele lui Omer-Pașa cu mîinile goale, fără a considera intru nimic catastrofa ce era să urmeze în următoarele minute. Am însoțit pe cei exilați și expatriați cu gloata la Brașov, Sibiu, Cernăuți, Viena, Drezda, Paris; am stat luni întregi cu ei și am participat la suferințele lor pentru patrie și națiune. Am fost martor la suprema criză provocată prin delăturarea voinței europene și alegerea unui singur domn în ambele principate în an 1859. În fine catastrofa și toate evenimentele din 1866 ne sînt tuturor proaspete în memorie, căci ele au fost decisive asupra vieții noastre politice și naționale. Dar toate acele furtuni și valuri politice din trecut nu se pot asemana cu cele pornite acum, de la 15/27 decembrie încoace. Cel care cunoaște pe acest popor numai din timpul normale și din proza vieții cotidiene, nu-și poate crede ochilor săi de ceea ce vede astăzi. „Toate ni s-au zis că sîntem:

daci, slavi, goți, amestecătura de sclavi ai Romei, numai turci, numai otomani nu ne-a insultat nimeni pînă acum". Turcii maimuțăresc pe maghiari, ei culează să ne schimbe numele ca cu atît mai ușor să ne poată răpi totul, țara, limba, religia, mai pe urmă să introducă cu Alcoranul lor și poligamia. Să ne răpească nevestele și fetele spre a le îngropa în haremurile lor. Constituție otomană? auziți batjocură. „Alcoranul și constituția!" Pentru ca să auziți manifestări de acestea patriotice, nu aveți că mergeți în cluburi, în care se adună oamenii cei mai de frunte ai țării, ci descindeți în popor; mergeți în piețele și localurile în care se află așa numita plebe, clasa numită aici a mitocanilor (suburbani). Apropiați-vă dacă puteți pe necunoscute (incognito) de grupele junimei pentru ca să cunoașteți de ce spirit e dominată, și atunci îmi veți da dreptate, dacă vă voi spune că așa inversunat nu am văzut niciodată pe poporul acesta și că răposatul Ioan Eliade, care-și cunoștea perfect națiunea sa avusese mare dreptate zicînd că românul e în stare să sufere mult, dar să nu cuteze a-i deseca răbdarea și a-l împinge la extrem.

Abstracțiune făcînd pentru un moment de insulta turcească aici nu dă nimeni un baraboi pe constituția lui Midhat-Pașa. Lasă că noi ne cunoaștem prea de aproape cu turcii cei mari și știm din moși de strămoși ce le plătește parola dată, le cunoaștem și dogmele religioase și maximele de stat, dar chiar în Europa cite constituții nu s-au dat popoarelor de voie de nevoie și apoi iar s-au casat! Franța de la 1790 pînă la 1848 avuse 9 (nouă) constituții dintre care cîteva s-au înecat în bălți de sînge, altele au căzut sub ghilotină și unele s-au exilat la Sf. Elena ori la Caena. Era la dvs. în Austria? frumoasa constituție din aprilie 1848 fu împușcată de Windisgrätz împrejurul Vienii. Cea din decembrie 1849 o înecară în 1851 în Dunăre odată cu Republica Franceză care se îneca în Sena. Constituția ungurească o duseră cazacii de la Siria (Vilagos) în desagii lor ca jucăria la copii în țările de la Volga. Diploma voastră din octombrie 1860 o mîncară vircolacii ca pe luna plină. Patenta din 26 februarie 1861 o tăiară cu sabia în două Koniggratz, precum zic turcii că tăiaše Mohamed luna. Se făcu dualismul vostru. Va mai dura și acela cît cioara în par? Midhat-Pașa cumula ce e drept, cele mai multe drepturi fundamentale culese din cele mai bune constituții europene; este însă foarte justă întrebarea, dacă crede el însuși în posibilitatea de a le realiza fără crunte vărsări de sînge.

Cu aceste voiam să vă arăt că românii nu se vor lăsa cu viața odată să mai fie batjocoriți de către turci cu atît mai puțin se vor supune voinței lor în nici o privință mai mult.

Ați observat în „Monitoriul" că în Arsenalul nostru de la Tîrgoviște s-au sistat lucrările și că acela se prefăcu în depozit de muniție; dară cu atît mai mult se lucra în arsenalul din București, unde sînt aduse și concentrate acum și companiile de muncitori ocupați mai înainte la Tîrgoviște. Vedeți dar, că se întîmplă tocmai contrariu de ceea ce propagaseră ziarele inamice. Nu ne tragem la munți; ne vom apăra pe linia Dunării și pe cîmpia capitalei între riurile Dîmbovița Sabar și Argeș sau unde va voi Marte și Belona. Un lucru iarăși să nu pierdem din vedere. Acea linie strategică lungă și anevoie de apărut adunării de astădată pentru armata română este mult scurlată, nu ca mai demult. De la Negotin în sus turcii nu pot trece Dunărea în Oltenia pînă nu ar ocupa mai întîi Serbia, ceea ce cred că nu se va întîmpla decît murind toți sirbii. În Moldova turcii trecînd peste puțin ar da față cu rușii care stau la

Prut. Așa, teatrul vărsărilor de sînge între turci și români rămîne mărginit cel puțin la început în Muntenia dincoace de Olt sau în Bulgaria.

Protestul României în contra artic. 1, 7 și 8 ai constituției turcești, care încalcă autonomia ca drept de stat a României după tratatul de la Paris, s-a discutat în Consiliul Miniștrilor turci, care după „Polit. Cor.” a și decis a trimite României interpretarea oficială a acelor articole așa încît să se înlătore orice scrupul despre relația de drept de stat a României față de Turcia, și Poarta speră ca, cu această satisfacție să poată considera acest caz intervenit ca și delăturat. Într-aceea junimea universitară Română s-a și rezolvat a cere de la Ministrul de Război al României instructori în mînuirea armelor, pentru cazul cînd protestul națiunii române ar trebui să fie susținut cu arma. Această atitudine luată cu toată rezoluțiunea pentru patrie și națiune face onoare bravei junimi din România.

<GHEORGHE BARÎT>

„Gazeta Transilvaniei”, XL, nr. 1, Brașov 16/4 ianuarie 1877.

9

NOI ÎN FAȚA EVENIMENTELOR

De un an și jumătate de zile este pusă la ordinea zilei spaima Europei chestiunea orientală, și tot de atîta timp diplomația europeană face fel de fel de experimente pentru rezolvarea ei fără mare vărsare de sînge și dacă s-ar putea și fără periclitarea echilibrului european și a hartei europene. Însă în loc ca această diplomație să descurce și să simplifice chestiunea, ea a încurcat-o, a complicat-o așa de tare încît astăzi ne vedem în fața a 20 de corpuri de armată rusești mobilizate și conglomerate în spatele României de unde ca un munte de foc amenință, a copleși în orice moment cu lava sa cele mai mănoase cîmpii ale Orientului.

Dacă această situație este neliniștitoare pentru Europa întreagă, apoi pentru poporul Român este fără îndoială penibilă și funestă, pentru că pe cînd Europa are de a apăra la Gurile Dunării numai interese politice, comerciale sau de altă natură secundară, pe atunci națiunea română are de a-și apăra existența, viitorul său. Căci mărturisim fără nici un cuget rezervat, că dacă viitorul poporului român este amenințat de vreun pericol, apoi acel pericol este și rămîne slavismul, de care este înconjurat aproape de toate părțile, ca un ostrov fructifer în mijlocul valurilor mării. Constituția ungurească sau cea turcească, care fac pe hirtie din români, unguri și otomani, precum și toate încordările acestor două elemente asiatice înrudite, de a maghiariza sau turci pe români, sînt față cu pericolul din partea slavismului numai flori la ureche.

Însă cu toate acestea cum vine oare, de poporul român în genere manifestă astăzi mai multă simpatie pentru slavi, decît pentru turci sau unguri? Răspunsul este pe cît de simplu, pe atît de natural: pentru că atît turcii, cît și ungurii de la venirea lor în Europa și pînă astăzi nu s-au recomandat poporului român decît prin brutalități, prin injurie și inumanitate, prin violență și alen-

tate îndreptate contra individualității, contra existenței naționale. Și dacă totuși nu ne-au exterminat, nu ne-au dat de cap, încă și astăzi se mai văd îndemnați a ne contesta cele mai cardinale drepturi și libertăți nu numai naționale, ci chiar și individuale omenești, apoi aceasta n-avem să mulțumim lor, ci tenacității și puterii de viață a poporului român.

Va să zică, experiența de aproape 1000 de ani ne-a învățat, că de la unguri și turci nu numai că nu putem să așteptăm nici un bine, ci neconținut trebuie să stăm în poziție de apărare contra atacurilor, ce ei le îndreaptă împotriva noastră. Apoi de o asemenea situație de luptă continuă pentru drept, libertate și existență trebuie să se sature și să-și iasă din calm chiar și cel mai inteligent popor, și dacă nu mai mult, să binecuvînteze cel puțin acele mișcări, care tind a elibera popoare din jugul sclaviei și a le reda libertății.

Prin aceasta însă nu zicem, că noi am fi gata a ne arunca în brațele slavismului, adică în gura crocodilului; departe de noi asemenea idee, ci vrem numai să constatăm, că precum individul, așa și o națiune întreagă, voind a scăpa de un rău existent, poate să-și caute azil chiar și acolo, unde prevede sau chiar știe că poate să întîmpine un pericol și mai mare. Totodată vrem să facem atenți mai virtos pe domii unguri, ca cel puțin acum în ora a unsprezecea să caute a se împăca nu numai cu nemții din Viena, ci și cu noi, cu care au interese comune. Căci să nu cugete domni unguri, că nu s-ar putea întîmpla chiar și aceea, ca mișcarea slavismului să fie astăzi chiar avantajoasă pentru noi, căci dacă poporul român a scăpat de nenumărate ori prin capitulațiuni de vandalismul cotorpitor al turcilor și al altor hoarde barbare, va ști și astăzi prin convențiuni să scape integru și intact și de pornirea sclavilor pentru eliberarea fraților din Turcia, și așa în tot cazul ar fi mai înțelept, dacă domnii unguri ne-ar avea de amici, căci ori și cît de superbi pot fi domni unguri, totuși poporul român încă are conștiința, că este compact în număr de opt milioane și ocupă un teritoriu, care în interesul Europei nu se poate lua din mâinile românilor.

< IACOB MUREȘIANU >

„Gazeta Transilvaniei“, XL, nr. 18, Brașov, 18/6 martie 1877.

10

„TRANSILVANIA PÎNĂ LA MUREȘ“

De sub Timpa, martie 1977.

„Gazeta“ a declarat în primele zile ale acestui an, că nu voiește a se certa cu națiunile conlocuitoare, pentru că dînsa și cu dînsa toți românii transilvăneni știu, că nu ele poartă vina dacă elementul nostru latin din acest unghi al Europei este insultat de ziaristica lor, și mai virtos de ziaristica maghiară. Românii transilvăneni, care de zece ani încoace sufăr cele mai cumplite persecuțiuni din partea regimurilor perindate în Budapesta pînă acum, îndeosebi știu, că nu maghiarii ca națiune, ca popor genetic, poartă vina, dacă în castele legislative și guvernamentale se făuresc legi asupraitoare în contra lor, ci că această apariție tristă își are izvorul ei în o clică de demagogi brutali, cărora

le-au succes a seduce poporul maghiar de a inventa idei politice distructive pentru stat și apăsătoare pentru elementele nemaghiare ale patriei.

Chemarea noastră nu poate fi de a lămuri pe acei demagogi, nici n-ar fi posibil, ci sîntem de părere, că orice încercare în această direcție va produce efectul contrar. Cu stupiditate, cu superstiții suple în tînerete, cu interese de supremație de rasă, cu dorința de a sta singuri la masa unde se împart beneficiile, care o patrie le poate oferi cetățenilor ei, luptă și zeei fără succes.

Pentru aceea nu ne certăm cu acei demagogi, ci lăsăm lucrurilor firescul lor curs.

Dacă totuși apucăm condeiul, spre a-i lovi peste degete, o facem numai cu respectul la micuța parte a națiunii maghiare, care este mai puțin infectată de utopiile școlii de la Debrețin, și la cea mare, care nu le pricep ideile, le ține de salutare pentru maghiari și pentru aceea le susține; — apoi cu respectul la celelalte popoare austro-ungare.

Dar să revenim la obiect, la „Transilvania pînă la Mureș“.

De cînd unele ziare mari europene și în urma lor chiar și cele maghiare au publicat unele propozițiuni politice relative la rezolvarea chestiunii orientale, în care se cuprinde și încorporațiunea Transilvaniei pînă la Mureș, un regat neolatin nou, adică la România Liberă, demagogii maghiari au început cu furie mai fierbinte decît pînă acum a striga după poliția ministerului unguresc în contra românilor transilvăneni. „Kelet“ care trece în ochii publicului ca organ al demagogilor puși la ieseala visteriei publice, în Nr. 51, se înțelege de sine, că o face în contra funcționarilor publici de naționalitate română.

Pentru cite toate pot deveni nefericiții oficiali publici de origine română responsabili?

Ne aducem aminte, că românii transilvăneni, funcționari inclusiv, au fost făcuți responsabili pentru catastrofele de la Vilagos și Jibou, pentru curatela administrativă-austriacă, pentru mergerea în senatul Imperial întregit (weiteren Reichsrath) deși între delegațiile prezente și între acel senat în esență este numai acea deosebire ca între mîță și pisică (Mietz und Katz); românii transilvăneni sînt astăzi responsabili pentru chestiunea orientală, pentru că în Ungaria locuiesc mai mulți slavi decît maghiari, pentru atitudinea rușilor față de „liberalismul turcesc“ în Bosnia și Bulgaria și țineți minte oameni buni că mine (după cum se vor dezvolta treburile) vom fi responsabili ori pentru deputație la Collegno și binecuvîntările primite de la Mufti, ori pentru concesiile făcute de Ministerul Tisza Cislaitaniei.

Cum ar fi deci posibil, să nu fim noi responsabili și pentru „ideia“ emigrațiunii maghiare de odinioară, emisă acum în a doua ediție cu etichetă rusească. Zicem „ideia“ emigrațiunii maghiare, pentru că românii nu au uitat de oferta făcută lui Alexandru Ioan I. din partea acelei emigrațiuni în preț pentru oarecare servicii pretinse de dînsa.

Transilvania pînă la Mureș României. Românii încîntați de acea idee ori promisiune! Ce absurdități! Dacă „Gazeta“ a reproduș iacă așa în treacăt între altele și această știre a făcut-o numai cu scopul de a informa pe publicul ei cititor despre cele ce se vorbesc în lumea largă, nu însă pentru că este încîntată de dînsa.

Ce folos ar avea România prin încorporarea Transilvaniei pînă la Mureș? Nici cît este negrul sub unghie. Iată de ce: Transilvania pînă la Mureș este

'ocuită cam de 50 000 români, 200 000 sași (germani) și cam 250 000 secui (maghiari), prin urmare elementul latin în această parte a Transilvaniei este paralizat prin elemente etorogene mai mult decât pe deplin, deoarece ambele aceste popoare au fost favorizate de stat tocmai în acel grad în care românii au fost asupriți, prin urmare au putut deveni mai bine organizate și în parte mai avute.

Mai pune și constatarea: că aceste elemente după cum arată trecutul și prezentul lor, nu manifestă multă simpatie pentru români și sînt deprinse cu supremația de rasă peste dinși. Chiar și încercările românilor conlocuitori cu ele de a deveni egal îndreptățiți în folosirea limbii în afacerile municipale li se pîrură ca niscăi pretenți ilegite și ilegale.

Consider apoi că România are instituții liberale, croite nu pentru un stat poliglot ci pentru un stat omogen ce este, și vei afla: că România prin aciuirea sașilor și secuilor s-ar preface din stat pur național în stat poliglot, deoarece aceste popoare sași și secui, nu sînt populații volante pe care comerțul le duce, ci sînt fracțiuni pămîntene ca și noi români.

Apoi întrebă, ar voi poate România ca stat latin și liberal a imita pe turci cu „Otomanii” lor slavi, greci și macedo-români, ori pe maghiari cu „nem-zetegysegul” lor? atunci constituția română ar deveni o ficțiune ca cea turcească și cea maghiară; un obiect de ris pentru lumea civilizată din afară și obiect de plins pentru cei ce suferă greu sub asemenea ficțiuni.

Apoi în timpul modern lumea este deprinsă a vedea formîndu-se state pe principiul de naționalitate, nu viceversa state naționale prefăcîndu-se în state poliglotte, eterogene. Și toluși cu primirea ofertei „Transilvaniei pînă la Mureș” să vină acea ofertă din partea maghiară ori rusă — România ar deveni stat intrucitva poliglot, eterogen iar totalul românilor transilvăneni care locuiesc compact și în număr de 2 milioane și mai bine în partea dreaptă a Mureșului pînă la poalele Panonice ale Munților Apuseni transilvăneni, și care totalitate intrucitva ar putea salva României caracterul de stat național român, și i-arpermite a asigura elementelor eterogene germane și maghiare cu cea mai deplină munificență și splendoare viață națională în regiunile lor etnografice precum și administrație națională perfectă, fără a se teme că-i vor crește peste cap, cum se tem astăzi turcii și maghiarii, și doresc a îmbăta lumea cu „otomani” botezați și cu maghiari de „romanajku”, ar rămîne la Ungaria ca obiect de experimente maghiarizatoare.

Transilvania întreagă este pentru Austro-Ungaria o fortăreață către sud-est pentru România ar fi fortăreață către nord-vest pînă la Mureș, nu ar plăti nici pentru Austro-Ungaria nici pentru România o ceapă degerată.

Mureșul ori Tisa ca graniță între două state ar fi precuțetate pentru conflicte internaționale în toată ziua și în toată țara.

Cîteast demagogii de la „Kelet” acestora și vor vedea pentru ce Cuza Vodă a respins emigrației lor propunerea în mod categoric, abstrăgîndu-se de la bunele relații de vecinătate cu Austria; și de înțelepciunea de stat a bărbaților politici români care după cum vedem sînt prudenți față de orice politică aventuroasă.

<IACOB MUREȘIANU>

„TRANSILVANIA PÎNĂ LA MUREȘ“

De sub Timpa, martie 1977.

Prin aceste argumente cugetăm a fi arătat părții oneste a maghiarilor că pentru o minte omenească sănătoasă este cu greu a presupune de la românii bucureșteni să facă „gheschafturi“ de incorporare la Vințiul de Jos, ori în alte locuri ale Transilvaniei.

Afară de acestea ei, ca toată lumea, au citit în jurnale plingerile din parlamentul Budapesta privind violarea secretelor epistolare în Ungaria și vor fi învățat ceva din ele.

Acum să ne întoarcem la românii transilvăneni. să vedem intrucit vor fi ei încântați de ideea „Transilvania pînă la Mureș“.

Românii Transilvăneni desbinați de confrății lordin jurul munților ardeleni prin comunicații rele și prin constelații de natură politică, sînt cu atît mai mult legați laolaltă prin instituții culturale prin înrudiri familiale și chiar prin suferințe comune. Ei nu mai sub cele mai cumplite dureri sufletești ar suporta o sfîșiere a unora de alții. Ei iubesc această provincie ca elvețienii țara lor. Toate încercările de a-i uni cu românii din Ungaria (cum se exprima pe la 1867 Arhiepiscopul Haynald în parlament) au aflat la românii transilvăneni dispreț și o află pînă astăzi. Deviza lor față de Ungaria a fost totdeauna: autonomie pentru Transilvania, drepturi naționale române în Transilvania și apoi vom vorbi mai încolo. După cum cunoaștem noi spiritul cel uman al poporului român din Transilvania el ar apăra autonomia Transilvaniei și față de România, nu atît cu respect la interesele proprii cît acelea nu ar fi periclitare ci în interesul popoarelor conlocuitoare și în interesul progreselor economice ale Transilvaniei. Poporul român nu ar cădea în greșosul fanatism ori delir național în care au căzut maghiarii transilvăneni în 1848 și în 1865 pentru care atunci nu existau interese economice transilvănene ci cugetă că fiind odată uniții cu confrății lor din Ungaria, pentru ei va curge numai lapte și miere. Au curs și mai curge pentru ei dar vedem că astăzi chiar ei se înspăimîntă de urmările funeste ale acelei rătăcirii.

Este adevăr incontestabil că românii transilvăneni suferă sub terorismul lingvistic maghiar mai greu decît au suferit Schlesvig-Holsteinezii sub jugul Danez, acele două elemente sînt ambele de origină germană și cu limba aproape comună, mai mult decît alsacienii germani sub jugul francez, deoarece chiar provincia vestfalică care este de mult timp prusiană conservă pentru sine legile impuse lor de dominația franceză de odinioară, se află mulțumiți cu ele; mai mult decît au suferit lombardo-venețienii sub domnirea austriacă, acea domnire nu s-a încercat a face din ei „germani“, ci s-ar fi mulțumit a-i vedea italieni și austrieci buni, — și totuși românii transilvăneni nu au făcut nici un pas în dreapta ori în stînga de a se trage de sub acest terorism lingvistic cumplit, decît numai la Augustul lor împărat și rege.

Atîta demnitate în suferință, atîta lealitate către monarh și patrie, ar fi convins pe oricine despre patriotismul nostru, numai pe matadorii școlii de la Debrețin nu, ei voiesc pieirea noastră națională cu tot prețul, înmulțirea

elementului lor prin prozeliti din sinul nostru și domnire exclusivă sub pretextul că ei sînt elementul conservator în stat; fără denunțările și asupririle lor, zice ei, statul n-ar putea exista. Pentru aceea ei în lipsă de „trădători” de patrie adevărați, inventează imagini.

Dacă acest procedeu afurisit nu va fi răzbunat de nemesis, și școala de la Debrețin nu va fi chemată la ordine, apoi nu vă mirați, dacă cineva ar aluneca a presupune, că nu este providență și dreptate în Austria.

Dar nu numai malițioasă este purtarea demagogilor, ci este și comică. Am văzut că totodată ne calomniază de „dacoromani” în sensul lor și de „instrumente” ale camarilei vieneze.

Cum poate fi cineva și „daco-roman” și „instrument” al camarilei vieneze? Cine este camarila vieneză? noi vedem curtea imperială înconjurată toată de maghiari, de colo sus, de la E. S. comitele Andrassy pînă jos la demoisella Ferencz. Să fi intrat în demnitarii supremi ai înaltei curți imperiale spiritul „dacoromănesc”? Nu credem! Spiritul unui Rudolf II, care a încheiat cunoscutul tratat cu Mihail Eroul, principe suveran în România, prin care tratatul fu instituit de guvernator general al Transilvaniei, și care tratat fu rupt pe șesul Turzii, a încetat cu moartea acelui împărat. Spiritul lui Iosif al II-lea, care a voit a fericii „Dacia” a murit cu el. Din aceea fericire a rămas numai biata Bucovină spre document: cum poate a se preface în contrariu un cuget bun, prin politici și administratori săi [...].

Noi românii transilvăneni știm, că nu cade în competența noastră de a rezolva chestiunea orientală. Dacă M. Sale Împăratului și regelui nostru în înțelegere cu prea înalții săi aliați, și în fine: Europei întregi îi va conveni, la creca aici pe malul Pontului euxin și la Carpați un organism latin compact, mai puternic de cum este, îl vor creca; Cu „Transilvania pînă la Mureș” însă ne dați pace, că nu se entuziasmează nimeni pentru dînsa.

< IACOB MUREȘIANU

„Gazeta Transilvaniei”, XL, nr. 23, Brașov, 5 aprilie/24 martie 1877.

12

„CRISTOS A ÎNVIAT”

Cu aceste cuvinte se salută astăzi în luminata zi a „Învierii” tot sufletul românesc atît cel pătruns și convins de doctrinele lui Galilleu, cît și cel ce crede încă, că soarele apune în mare și că pămîntul este așezat pe apă, atît bătrînul albit și gîrbovit de suferințele vieții, de greutatea anilor, cît și junele viguros și plin de speranță și fragedul prunc, care abia a învățat de la mamă-sa să facă semnul crucii; cu aceste cuvinte se salută astăzi boierul și țăranul, bogatul care înnoată în prisos și săracul ziler, care abia poate să numească al său oul roșu al Paștelor, semnul bucuriei și al veseliei; cu aceste cuvinte venim deci și noi a saluta pe cititorii noștri.

.....

Națiunea română încă a fost insultată și maltratată, crucificată și dezmembrată, și este chiar și pînă astăzi adăpată cu oțet, fiere și venin, însă cu toate acestea, fiii ei cu credință fermă în animele lor, în butul impilorilor

seculari strigă „Cristos a Înviat!” În zadar se mai încearcă dar cruzii impilatori a mai susține la putere nedreptatea, fără-de-legea și imorala, căci aceste fiice ale infernului nu mai pot sta față cu adevărul și dreptatea.

Pierdut a fost poporul român și s-a aflat, mort a fost și a înviat. El însuși a frânt catenele [lanțurile] sclaviei și cu scump sîngele său și-a răscumpărat libertatea cită are, și-a salvat simțul și conștiința românească și și-a cîștigat demnitatea. Și cu toate că lupta lui cu nedreptatea, cu volnicia și violențele impilatorilor nu s-a curmat încă cu desăvîrșire, totuși astăzi cînd se vede ajuns la lumină, la conștiința de sine și la viață, nu mai poartă frică, că rezultatul final nu va să iasă în favorul său.

Dept aceea poporul român serbind Paștele Învierii salvatorului și al reînvierii naturii, nu va întrelăsa să serbeze și paștele redeșteptării simțului și a-l conștiinței sale românești, și apoi conștient de sine, de forțele și vitalitatea sa va năzui să ajungă și acel moment, în care să poată serba și marea sărbătoare a reconstituirii, a unității sale.

Impilatorii noștri recunosc ei înșiși, că dinșii astăzi nu se mai pot bucura în ziua învierii, de luminata sărbătoare a Paștelor, deoarece moralitatea maghiarului s-a stricat, ei și-au pierdut încrederea în ei înșiși, au devenit mici de suflet, și au ajuns de a se țirgiu asupra existenței, a sorții și a viitorului lor; ei nu mai de la nemți mai așteaptă vre-o fericire. (*Közvélemény*“ nr. 91 a.c.). Dacă deci cei ce secole de ani au dominat asupra noastră, care ne-au stors de tot sucul de viață pînă veniseră a ne atăca și măduva, plîng și se tînguiesc, că în sînul lor nu mai este virtute, nu mai este tărie și credință, deoarece se vād obligați a intra în serviciul altor păcătoși impilatori de popoare numai ca să se mai poată susține la putere și ca nedreptatea comisă de ei să nu se răzbune în capul lor, dacă, zicem, ei înșiși au ajuns a se înspăimînta de umbra proprie, de starea în care au ajuns, apoi atunci cu atît mai vîrtos trebuie să ne bucurăm noi și să sperăm, că astăzi, cînd lumina și nedreptatea au început să triumfe chiar și în acele părți, unde tirania și nedreptatea își făcuseră cel mai puternic cuib, nu mai poate să fie departe momentul, în care să ne fie dat a serba și Paștele deplinei libertăți, Paștele reconstituirii naționale.

Tari în această credință, tari în conștiința națională și în puterea de viață a poporului român, dorim cititorilor noștri sărbători fericite și îi salutăm cu „Cristos a Înviat!”.

<IACOB MUREȘIANU

„Gazeta Transilvaniei“, XL, nr. 24, Brașov, 8 aprilie/27 martie 1877.

13

Brașov, 2/14 aprilie

— Alte știri din alte surse se grăbesc a anunța, că Turcia ar fi răspuns la ultimatul rusesc, însă răspunsul este în toată privința nemulțumitor; ea protestează contra oricărui amestec în afacerile sale interne, însă nu este neînclinată a trimite un reprezentant special la Petersburg; despre pacea cu Muntenegru nu face mențiune nici prin un cuvînt, de unde se vede, că

Turcia încă nu mai crede în posibilitatea menținerii păcii, ci voiește numai să silcască Prusia la începerea războiului. „Tageblatt” din Viena află deja, că Turcia e hotărâtă, că îndată ce armata rusească ar trece peste Prut, să treacă și trupele sale Dunărea în România, ca să facă din câmpiile mănoase ale româniei cîmp de război, și din România însăși țară de jaf pentru bazbuzuci. De așa ceva însă România nu se teme; ea a înfundat Dunărea cu turci atunci, cînd era dezbinată în două și cînd turcii insuflaseră frică Europei întregi.

< IACOB MUREȘIANU >

„Gazeta Transilvaniei“, XL, nr. 25, Brașov, 15/3 aprilie 1877.

14

Brașov, 21 aprilie st. n.

Situația este încă neschimbată. Război n-avem încă, pentru că **tunurile** n-au început a bubui; dar nici pace nu avem, deoarece pămîntul de la Prut și Dunărea de Jos geme sub greutatea armatelor **concentrate** acolo. Va să zică, nici pace, nici război, ci nesiguranță, frică, spaimă, confuzie: cum e mai rău. Însă n-avem să ne mirăm de această tortură îndelungată, pentru că e vorba nici mai mult nici mai puțin, decît de rezolvarea „chestiunii **orientale**“, adică a acelei chestiuni, care de un lung șir de ani formează spaima Europei. Dacă considerăm că Orientul este acel vîrtej al continentului european, unde se concentrează și se bat în capele cele mai însemnate interese ale tuturor puterilor europene; dacă considerăm, că prin tulburarea acestui vîrtej se poate produce o tulburare peste tot întinsul Europei, și că consecințele pot să fie funeste pentru state și națiuni întregi, căci focul ce se va aprinde astăzi sau mâine la Dunărea de jos, se poate prea ușor întinde cel puțin peste trei părți ale lumii, să ducă la dizolvare și ruină totală state vechi și să producă pe ruinele lor altele noi, — apoi n-avem să ne mirăm cînd vedem ezitarea și lunga târăgănare din partea celor ce vor să aprindă Orientul, ci în liniște să așteptăm dezvoltarea lucrurilor de pe o zi pe alta, căci mari lucruri se pregătesc, mari evenimente ne așteaptă, și să nu uităm, că viitorul poporului român, consolidarea lui la Dunărea de Jos și în Carpați încă va depinde mult de la rezultatul focului oriental. Să fim deci sobri și pregătiți a întâmpina cu rezoluțiune și tărie în conștiința noastră română orice eventualitate, orice lovitură și să știm să ne folosim de orice avantaj. Și ca să putem face aceasta, trebuie să ținem cont despre tot ce se petrece în jur de noi.

Monarhia austro-ungară este încă nerezolută ea nu știe încă la care parte să se alăture. S-ar alătura bucuros la Prusia, dacă ar ști că la împărțea v-a căpăta provinciile de la Dunărea de jos; ar sprijini pe Rusia, dacă ar ști că în cazul triumfului armatelor rusești va putea să scape cu pielea curată. Pentru aceia vedem, că pe cînd în Viena se serbează jubileul de 50 ani de serviciu al Arhiducelui Albrecht, la care a luat parte și un reprezentant al împăratului rusec, principele Metcersky, pe atunci domnii din Pesta se certau și se sfădeau, că pentru ce dl. Tisza n-a primit în mod oficial pe adjunctul sultanului, Tahir Beiy, care a adus din Constantinopol cărțile furate

de turci din biblioteca lui Matei Corvin, și pe care cărți sultanul Abdul-Hamid le donează astăzi Universității pestane. Pentru aceia vedem mai departe, că pe cînd unele jurnale inspirate scriu, că îndată ce Rusia va trece în România, atunci și trupele austro-maghiare vor ocupa nu numai Bosnia, ci chiar și Serbia, — pe atunci altele amenință pe muscali cu o expediție de honvezi, ce se zice că s-ar fi îndreptat către confinele [granițele] Bucovinei și ale Galiziei.

Ba ce e și mai mult, [...] „Pester Lloyd“, care dealtmieri trece și de organ al contelui Andrassy, vine a da sfat Austriei, că zău n-ar face rău, dacă în sensul articolului 8 al tratatului din Paris ar ocupa România spre a o apăra de invazia muscalească. „În discuția asupra războiului ruso-turc — zice numitul ziar — am uitat cu totul de poziția României. Guvernul acestei țărișoare a devenit perplex în fața criticei situații. Ieri ne comunica în mod oficial, că România e hotărîtă aș apăra neutralitatea și interesele naționale, iar astăzi ni se spune, că aceiași Românie voiește să meargă în război alături cu Rusia. Libertățile autonome ale acestei țărișoare, în urma situației sale favorabile, au fost totdeauna respectate, afară de timpul protectoratului rusesc de la 1829—1857. Tratatul de la 19 august 1858 a făcut pe România aproape cu totul independentă de Rusia și Turcia, pentru că se zicea, că această țară are să formeze un zid apărător contra Rusiei. . . Acum însă se vede, că această țărișoară, care în timp de pace este un cuib de dezordine, care întru nimic nu promovează scopurile politice, economice și de cultură ale Europei [...] în timp de război nici nu se mai bagă în seamă, ca și cînd n-ar exista. . . Și cu toate acestea trupele principiului Carol, care sînt dedate la învingeri și care se zice că sînt prevăzute chiar cu arme, au să împiedice pe turci de a trece peste dunăre. . . Europei puțin îi pasă de ceea ce va face România, însă pentru Austria această este o chestiune vitală. . . Dacă există deci în statul austriac o partidă, care voiește să facă vreo „preumblare militară“, atunci recomandăm pe România, cu toate că în altă parte am putea să facem cuceriri mai prețioase, însă aici avem de a ne apăra securitatea noastră, avem de apăra Dunărea, care este un fluviu nemțesc, fluviu austro-maghiar.“

Atragem atenția foilor din capitala României asupra acestui articol al organului dl. Andrassy, căci noi voind a răspunde la această birfeală [...] așa, precum merită și precum am dori să-i răspundem, ne temem să nu ne aprindem paic în cap [...].

<IACOB MUREȘIANU>

„Gazeta Transilvaniei“, XL, nr. 27, Brașov, 22/10 aprilie 1877.

15

Brașov, 25 aprilie st. n.

Camera Ungariei, care altmieri se poate numi și aparatul puterii dl. Tisza, si-a reînceput activitatea în 21 l.c. adică în preseara începerii războiului ruso-turc. Atît din gura dl. Tisza, cît și din enunțurile altor organe oficiale și oficioase știind, că părinții patriei maghiare se vor ocupa mai înainte de

toate de legile noii împăcări dualiste. Aceste legi, în împrejurări normale, ar duce o luptă înverșunată între părțile parlamentului unguresc, care luptă, sprijinită și de opinia publică din țară, ar putea să pună capăt domniei dl. Tisza, însă astăzi, când cazacii muscali se plimbă pa la frontierele monarhiei, opoziția parlamentară va fi mai puțin vehementă în atacurile sale, iar mameleucii mai supuși și mai ascultători ca orșicind altă dată, și așa legile despre noua împăcare se vor strecura și dl. Tisza va rămîne la putere. Însă prin rămînerea d-sale la putere nu mai că Ungaria nu este ferită, ci e chiar expusă pericolului de a se amesteca și dînsa în război și atunci mare minune ar fi, dacă ar rămîne neorfecată.

Dar afară de discuția asupra legilor dualiste se vor mai ivi în parlamentul unguresc și interpelări referitoare peste tot [în general] 'a cauza orientală, apoi deputatul Max Falk și redactor al [...] „Pester-Lloyd“, organ al contelui Andrassy, va întreba pe dl. Tisza, ce are de gînd, și cînd cugetă să ocupe România cu honvesi, ca să o apere, vezi doamne, să nu cadă în mîna muscalului. Însă atîta înțelepciune totuși putem presupune dl. Tisza, încît la o asemenea interpelare să rămînă, că honvezi abia vor fi deajuns pentru apărarea patriei proprii [...]

— Despre atitudinea Austriei față de războiul ruso-turc numai încape astăzi nici o îndoială, ea va rămîne neutră și va privi cum bat muscalii pe turci, însă în momentul cînd va vedea, că aceia voiesc să pună mina pe Dunăre, care după părerea organelor oficiale și neoficiale din monarhia noastră este fluviul austro-ungar, atunci și dînsa va scoate sabia din teacă; cel puțin „Pester-Lloyd“ așa ne spune, zicînd, că deși simpatiile ungarilor sînt pentru turci, totuși afară de bunăvoința nu pot să le ofere nimic; ungurii doresc turcilor cel mai fericit succes în lupta pentru existență, și se vor simți foarte mulțumiți, dacă va succede turcilor să învingă pe inamicul de moarte, însă cu toate acestea ei nu vor să se pună în calea Rusiei, pînă cînd acesta va respecta interesele speciale ale Austro-Ungariei.

— Cam tot această atitudine o va observa deocamdată și Anglia. O știre de la Constantinopol zice, că noul ambasador englez la curtea turcească, Lordul Layard ar fi declarat marelui vizir, că răspunsul Turciei l-a protocolul puterilor europene pare a fi fost compus cu scopul de a provoca războiul; însă din cauza cruzimilor comise în Bulgaria, guvernul englez nu poate să sprijine Turcia, căci atunci țara întreagă ar fi contra sa. Anglia va intra în acțiune numai cînd va vedea, că muscalii se apropie de Constantinopol.

— Turcii au început a da deja semne de răz bunare față de creștini. Asupra consulatului rusesc din Cars, Asia Mică, s-a făcut un atac, care însă nu a luat dimensiuni mari. Agentul diplomatic rus din Constantinopol a primit instrucțiuni pentru părăsirea capitalei turcești, ceea ce se va întîmpla îndată după predarea circularei lui Gorceacoff în mîinile marelui vizir. Sudiiți ruși din Turcia au început a pleca cu grămada, căci știu că îndată după începerea războiului turcii îi vor beli de vii. Cei ce vor mai rămîne în Turcia se vor bucura de scutul consulului german.

— O știre din București, 24 aprilie, spune că 30 mii ruși au trecut Prutul, din care 15 mii au ajuns deja pînă la Barboși. România a mobilizat nu numai toată armata stabilă, cea teritorială și rezervele, ci și milițiile și gloatele s-au garda civilă. Trupele românești s-au concentrat în România mică și

anune la Calafat, unde români au vreo 70 de tunuri Krupp. „N. Fr. Presse“ din Viena observă cu ironie, că această concentrare a trupelor române nu va împiedica pe turci de a trece Dunărea și de a alunga pe dorobanții și călărașii români pînă în Transilvania. Noi nu contestăm, că așa ceva nu s-ar putea întimpla, ba credem că tot între marginile posibilității rămînem și atunci, cînd admitem, că dorobanții și călărașii români pot porni către Transilvania și fără să fie alungați de turci. La Craiova încă sînt concentrați 20 mii soldați români. O știre din Londra, 23 aprilie spune, că subsecretarul de stat Bourke a declarat în Parlament, că mai multe despărțăminte de oaste rusească au trecut pe teritoriul român. Marele vizir a invitat pe Domnitorul României să se pună în înțelegere cu dînsul pentru apărarea teritoriului contra Rusiei. Această invitație, ca întîrziată, nu merită nici răspuns. — Alegerile la senat sînt aproape încheiate; pînă acum 28 din 33 birouri sînt ale Partidului Național Liberal. — Mîine în 26 aprilie se va deschide sesiunea extraordinară a camerilor.

<IACOB MUREȘIANU>

Gazeta Transilvaniei, XI., nr. 28, Brașov, 26/14 aprilie 1877.

16

ÎN FAȚA SITUAȚIEI CĂTRE PUBLICUL NOSTRU BINEVOITOR

Sortile se aruncă din nou asupra imperiului otoman, totodată însă asupra României și chiar a întregii noastre națiuni. Aci să nu-și facă nimeni din noi iluzii despre noi. Este prea adevărat că și soarta altor popoare din jur sînt aruncate; noi însă zicem: mă doare de toată lumea, iar de mine mi se rupe inima. Pentru alte popoare are cine veghea cu miile noi avem să sperăm după Dumnezeu numai în noi. Din campania ruso-turcă de la 1828/9 elementul românesc a scăpat binișor; după războiul oriental de la 1853/5 românii înconjurați de pericole înmiite ieșiră mult mai bine decît speraseră ei înșiși. Astăzi toate tratatele și convențiile sînt supuse din nou pe tășul sabiei, rupte în bucăți încît afară de români nimeni nu mai ține la ele. Noi în acest respect să nu ne mai facem iluzii. Cea din urmă carte a Sibilei este [cît] pe aci să se arunce în foc.

În această situație de pericol suprem ni se pare că este imposibil ca orice român care știe ceva carte să rămînă indiferent în fața marilor evenimente și să nu voiască a se informa cît se poate de exact despre cursul lor. În favoarea presupunerii noastre avem dovada convingătoare din România, unde între altele, cîteva ziare ies în fiecare zi în cite 2 mii pînă la 6 mii de exemplare și sînt ca răpite din mină în mină.

Noi, cu durere profundă o spunem în urma presiunii seculare sub care a gemut și mai geme poporul nostru că încă nu-i putem promite ziare cotidiene. Ceea ce sîntem în stare de a-i oferi în aceste zile mari, din prea modestele noastre mijloace vor fi: știri din cîmpul singelui și din România cît se poate mai bine alese, interesante, adevărate. Poziția noastră în apropierea cîmpului de luptă și neconținută comunicare în care se află Brașovul ca pia-

ță comercială cu celelalte piețe ale României ne facilitează informații mult mai sigure decât spre exemplu serviciul telegrafului care dă aceste știri precipitate și false ale ziarelor străine, care se desmint ele însăse, adesea în aceeași foaie, amestind capetele oamenilor. Precum pînă aici, cu atît mai virtos în această epocă fatală ne vom strădui să respingem și să confruntăm calomniile care cad după un plan sistematic asupra numelui românesc, cu scopul de a ne compromite, înnegri și a face [dennă] de ură națiunea noastră în ochii Europei civilizată. Articolele de fond (Leader, Premier) precum și corespondență din partea noastră vor ocupa ca și pînă aici locul lor în ziarul acesta.

Pentru doritorii de a se prenumăra [abona] la „Gazeta Transilvaniei” de aici înainte deschidem abonamentul nou de la 1/13 mai a.c. pe cinci luni adică pînă la 30 septembrie v. cu 4 fl. 16.cr. sau pe 8 luni pînă la 31 decembrie v. cu 6 fl. 66 cr. Cel mai comod abonament este prin poștă. Numai adresele să fie scrise cît se poate mai răsplat și ultima poștă arătată exact.

< IACOB MUREȘIANU >

Gazeta Transilvaniei, XI, nr. 30, Brașov, 3 mai /21 aprilie 1877.

17

FIGURILE RUSEȘTI. FURILE PRESEI MAGHIARE.

Pe cînd publicasem în numerele 55 și 57 din a.tr. articolele noastre intitulate „Frica de Rusia” n-au lipsit a ilustra teza noastră și cu exemple istorice, pe care bărbații conducători ai poporului maghiar le au dinaintea ochilor, din care apoi se explică și mai bine acea frică ce a intrat în oasele lor. Mărturisim însă că înainte cu 10 luni tot nu eram în stare să ne facem o idee destul de clară de spaima și frica ce se manifestă în toată presa maghiară acum, de cînd lumea întreagă este informată că Împăratul Rusiei a declarat sultanului război, și că armatele rusești trec neîncetat prin România la Dunăre cu scopul de a străbate în teritoriul turcesc.

Ne-ar fi însă și mai puțin explicabil acea furie sălbatică cu care presa maghiară întreagă (vre-o 50 de ziare politice) se aruncă mai virtos asupra națiunii românești, asupra guvernului și a domnitorului Carol I., dacă nu am cunoaște așa de bine ura și urgia seculară ce colcăie în acești oameni la auzul numelui românesc. Și astăzi de unde aceste furii? Din cauză că România nu a năvălit nebunește ca să scoată pentru toată Europa și primul rînd pentru poporul maghiar castanele coapte, cu baionetele care din spuza cea înfocată rusească.

A număra injurăturile, calomniile și sofisme cele mai întortochiate cîte aruncă acea presă asupra românilor ar însemna precum am observat și altă dată a scrie un volum, a copia un vocabular întreg. Este adevărată abnegare de sine a le citi și tortură de spirit a te ocupa de ele. Din păcate însă este totodată un mare punct de onoare pentru noi a nu le trece cu vederea ci a le trînti îndărăt în fața calomnitorilor. Dar cu care din ei să stai de vorbă mai întîi și încă așa încît să nu-ți pierzi cumpătul, să nu alu-

neci și tu în expresii brutale folosite la ei? Să încerce ori cine cunoaște limba maghiară a citi măcar odată cinci ziare maghiare în aceeași zi, și punem rămășag că după ce va fi terminat v-a sta să jure că a fost de a vizitat pe bolnavii de lingoare.

Pe lângă insulte și calomnii o legiune întreagă de știri contradictorii în același număr, pe aceiași coloană, aberații, aiureli, fantezii, paroxisme ca de friguri tifice. Frica cea mare îi face să nu aibă răbdare nici 12 ore spre a vedea dacă cutare faimă scornită foarte adesea din răutate din speculă sau și numai din stupiditate se adeverește sau nu.

Presă maghiară și peste tot cea dualistă maghiară pledează contra românilor din falsă premiză că puterile Europei ar fi garantat neutralitatea României. Nu este adevărat. Puterile Europei au garantat în a. 1856 integritatea imperiului otoman și pe lângă aceasta „autonomia principatelor unite Moldova și Țara Românească“. Articolul 27 al acelui tratat nu se poate aplica la neutralitate; în acela sînt prevăzute numai cazuri de revoluții interne și de războaie civile în România, nu de neutralitate. Dar și atît încă Europa garantase sub condiții rîspicate că cei suspecți în familia popoarelor europene să adopte civilizația și cultura europeană să dea supușilor libertăți și drepturi europene. Publiciștii maghiari confundă aici sau din spaimă sau din răutate neutralitatea cu autonomia; aceasla însă sînt două concepte care diferă în esența lor. Nici atîta n-au învățat ei la Universitatea din Pesta? sînt mulțime de țări, provincii, state autonome nu însă neutre, din contră țări neutre din nefericire sînt foarte puține. Să spunem însă ceea ce nu este, că vreun articol al tratatelor de la Paris s-ar putea suci și explica în sensul neutralității disputate; atunci întrebăm noi toți oamenii imparțiali: pentru ce nu au făcut acest lucru cele 6 puteri adunate în conferința de la Constantinopol?

Mai mult, abia sînt două săptămîni de cînd miniștrii Angliei anunțară în fața lumii că ei nu vîd în tratatele de la Paris nici o garanție pentru neutralitatea României.

Și pentru că puterile nu s-au ocupat de neutralitatea României aceeași ziare și anume cele ministeriale, ungurești cu „Lloyd“ în frunte, își bătă joc de România, și nu este o lună de cînd ei promiteau invazia austro-ungară. Vezi bine așa; căci adică este cunoscut de toată lumea europeană, că precum în conferințele de la Viena din 1853/4 și 1855, apoi în congresul de la Paris 1856 și conferința tot de la Paris 1858, Austria s-a opus din toate puterile nu numai la neutralitate, dar chiar și la asigurarea autonomiei principatelor românești, așa și la conferința de dăunezi în cîințelegeră secretă cu Poarta otomană au aflat pretexte de a nu se vorbi despre neutralitate. — Este lucru văzut, cu ochi și cu sprincene, că diplomația austro-ungară ține aci la politica sa tradițională, deși de astădată rău mascată. Și dacă noi nu avem dreptate în punctul acesta, cum s-a întîmplat, că din armata austriacă nu se vede concentrat pînă în momentele de față nici un singur corp în Transilvania și în Bucovina? 6 luni au stat 2—3 sute de mii oaste rusească mobilizată și concentrată pe teritoriul dintre Odesa, Chișinău și Prut, adică pînă la frontierele Bucovinei, cum de nu a înaintat nimeni nici măcar un batalion de honvezi de pe pusele Ungariei la marginile Transil-

vaniei spre Bucovina? Credeți voi, că românii sint așa de tâmpiți, ca să nu vadă jocul din dosul cortinelor? Este un secret public ceea ce voiește astă dată partida militară de la Viena, care în cele din urmă tot e mai tare decît Tisza cu toată semînția lui.

Dealtmînterea, în cîteva luni evenimentele din Bosnia și Dalmația vor arunca lumină și peste aceste planuri.

(Va urma)

Gazeta Transilvaniei, XI, nr. 30, Brașov, 3 mai/21 aprilie 1877.

18

FIGURILE RUSEȘTI. FURILE PRESEI MAGHIARE

(Capăt)

Neutralitate? Tot ce este adevărat pînă astăzi în această chestiune se reduce la atîta, că România, guvernul și poporul, au dorit, cu cerut și cer neîncetat asigurarea neutralității sale prin tratate solemne, prin învoirea unanimă a Europei întregi, care avea să se oblige, că va lua aceea neutralitate sub protecțiunea sa și o va susține în caz de necesitate cu armele. Această ar fi neutralitatea efectivă, reală. Sub această unică condiție, anunțase în vara trecută și corespondentul nostru de la București, că principiile Carol I, era prea decis a susține cele dintîi atacuri ale unei invazii chiar cu pericolul vieții sale și a 10—15 mii de ostași; dar apoi restul să-l împlinească Europa, iar nu să sufere, că un stat cu oarecare putere, care ar dispune de 800—1 milion de soldați, să subjuge România și să o trateze ca țară cucerită, despre care se poate telegrafia un comandant ca Paskievits în 1849 de la Șiria (Vilagos): „Ungaria joacă la picioarele M. tale“.

Neutralitate? Chiar așa, cum se simte România părăsită de puterile cele mari, ea e și astăzi prea decisă „a conta numai pe sine“, „cu orice preț, cu orice sacrificiu a feri ca România să nu devină teatrul războiului“, „a salva țara și instituțiunile ei“. — „cît pentru Mine (adauge Domnul) fiți siguri, că îmi voi împlini datoria...“. „Și întru plinirea acestei sfinte datorii, fie bine încredințată țara Mea că, în capul tinerei și bravei noastre armate voi ști a plăti cu persoana Mea“. — Acest limbaj al cuvîntului de tron este limpede și răspicat, el a vorbit și pătruns prin toate arterele națiunii. Decis Domnul a muri pe cîmpul de onoare, care patriot cu oasele întregi va rămîne ca să nu-l imite? În acest limbaj nu a vorbit nici Elveția cînd pe la începutul acestui secol armatele Austriei, Rusiei, Franței călcînd neutralitatea, străbătură pe teritoriul ei și-l prefăcură în teatru de război. Ce a făcut atunci Elveția? Ea a protestat la toate puterile și s-a retras deoparte. Cu Napoleon s-a bătut; dar atunci au apărut-o alte puteri.

Presa maghiară însă face românilor o crimă din aceea, că la provocarea generalilor turci n-au primit trupe turcești, ca să oprească pe ruși la Prut. Așa? Dar cînd a venit aceea provocare? În ziua, în care rușii erau în marș

spre Iași, Cahul etc. Și de la cine a venit provocarea? De la un Pașă turcesc. Și ce este un pașă ca Edhem ori ca Abdul Kerim? general ca toți generalii. Apoi încă Alexandru Ion a refuzat a primi scrisori și note de la însuși marele vizir. Voi ziceți „Vasal”. Dar unde stă scris, că acest vasal ar fi obligat să dea ajutor armat „suzeranului” său mai ales atunci, când acele puteri care garantaseră integritatea imperiului turcesc și se obligară ca din călcarea ei să facă cazum belli, se trag la oparte și o lasă de capul ei? Acei generali turci trebuiau să știe, dacă nu mai mult, măcar atât. că România este stat constituțional, în care domnitorul voind a purta cu cineva război, care să ceară soldați și bani de la țară prin corpurile reprezentative ale țării. Ce ar zice maghiarii, când monarhul s-ar încurca în vreun război, fără a întreba măcar pe delegați? Ar urla ca lupii în pădure. Poarta otomană a știut bine încă de la memorabila declarație din toată trecută a împăratului Alexandru II pronunțată la Moscova, că dacă nu va face pe voia Rusiei, și acum putem spune, pe voia Europei, va fi atacate iarăși de către armata rusească. Poarta otomană a văzut de atâtea luni acea armată mobilizată și înaintată pînă la Prut, cum de n-a avut timp să se înțeleagă cu și guvernatorul României? Așa dar perfidia este una din partea turcilor, nu din a românilor.

Presa [...] din B.-Pesta și Viena, insulta trupele românești, care se concentraseră la Calafat, zicînd „că la prima lovitură de tun vor lua-o la fugă și nu se vor opri pînă în Transilvania, adică precum fugiseră honvezi unguri de la șanșurile romane dinaintea Sirbilor s-au la Cluj dinaintea lui Urban, s-au secuii la M.-Oșorhei, la S.-Szt.-Gheorghe etc. în an 1849. Apoi dacă soldații români sînt așa de imbecili, atunci de ce ajutor putea să le fie turcilor? Acum însă iese la lumină, că trupele românești s-au retras de la Calafat numai în urma invitației și a sfatului serios dat Cabinetului din București de către Cabinetele din Viena și Berlin.

Dacă magnații țării se vaită, spun și mărturisesc în fața lumii, că după trecerea deabia 10 ani de la dualism, la guvernul central din B.-Pesta nu a mai rămas nici un bărbat de stat om de doamne-ajută, de autoritate, de caracter ferm, ardelean născut, care să cunoască nevoile țării noastre, să aibă curajul și de a le notifica și de a cere înlăturarea lor, apoi ce să zicem noi românii despre modul cum sîntem reprezentați? și dacă pe magnații acestei țări îi apucă abia după 10 ani un dor așa fierbinte de ea, apoi cît poate să fie de intensiv dorul nostru, acesta o simțim numai noi. Încît pentru purtarea de deputaților noștri duși acolo din Transilvania, nouă ne este oarecum și greu a-i descrie așa, precum îi descrie ziarul magnaților transilvăneni și „Közvelemény” nr. 100, organul fostului ministru br. Simonyi. După acele ziare cei mai mulți dintre ei trăiesc din grația guvernului, care numai atunci fac gură mare, cînd li se permite. În chestiunile cele mai importante joacă rol mulțime de interese personale și locale. Rotunjirea districtelor și perspectivele că cutare sau celălalt oraș va fi reședință, sperarea de bănci filiale, de școli făcute din venitul statului și altele ca acestea țin multe guri amuțite. Legăturile de sînge cumnățiile, camaraderiile au aceeași influență. Cu alte cuvinte mai românești: Corb la corb nu-și scoate ochii.

Din toate acestea, ca și din alte nenumărate manifestări făcute în anii din urmă, se cunoaște clar, că aceia, care își dăcuseră drepturile patriei lor pe cîte un castron de linte, acum că se vād parte stînd cu mîinile încrucișate și capul plecat dinaintea ungurenilor, parte dați pe ușă afară ca niște slugoi străini, au început a suferi și ei de dorul țării lor, în care odinioară erau domni adevărați.

Gazeta Transilvaniei, XL, nr. 31, Brașov, 6 mai/24 aprilie 1877.

19

*Articol din „Kronstädter Zeitung“ prin care se resping .
atacurile presei maghiare turcofile la adresa României.*

CU PRIVIRE LA CRONICA ZILEI

Convenția încheiată între România și Rusia, a stîrnit o indignare enormă în lumea politică turcofilă. Îndeosebi jurnalistica maghiară din capitală aruncă cu virtuozitatea-i cunoscută insulte la adresa României.

Iată-i cum strigă ca din gură de șarpe cînd un popor este confruntat cu întrebarea: a fi sau a nu fi, nefiind onorat cu nici un răspuns din partea celor, care sînt chemați la sfat și faptă, pune însuși mîna pentru salvarea sa, și — chiar dacă prin înlăturarea formelor prescrise, însă de mult putrezite și prin înlăturarea unor instituții feudale — folosește acele mijloace și căi, care pe cît se poate prevedea sînt cele mai potrivite pentru asigurarea viitorului acestei țărișoare în curs de dezvoltare culturală.

Nu ne trece prin minte, să dorim să scuzăm procedeul guvernului român, îndeosebi în măsura în care convenția atunci cînd s-a aplecat la protecția Europei, fiind deja un fapt împlinit, a cuprins o îndrăzneță inducere în eroare. Tot așa după cum departe de noi să declarăm justificată intervenția Rusiei cu tunurile, cu toate că dorim armelor rusești victoria în interesul creerii unor situații definitive. Noi vrem numai să constatăm, că ei nu au vreun drept să se agite despre o „trădare“ a guvernului român, acei „drepti“ care au făcut atîtea înșelăciuni cu legea naționalităților, acei care chiar acum cu reimpărțirea circumscripțiilor electorale au demonștrat aîtt de strălucit „dreptatea“ lor și „respectarea cu sfințenie“ a drepturilor altora..

Kronstädter Zeitung, 4 mai 1877.

20

INDEPENDENȚA STATULUI ROMÂN

pretinsă în rezoluția bine și cu mare precauție formulată a parlamentului român, este astăzi unul din cele mai principale obiecte, ce se discută în toată presa europeană. Vocile, se înțelege, sînt cît se poate de diferite, unele sînt cu totul inamice, altele mai indiferente, cele mai puține însă amicale dezvolt-

țării independente a statului român. Deoarece bine știm, că în politică decid interesele, nu simpatiile dintre popoare și, pe cînd vedem pe înșiși bărbații de stat ai României ducînd astăzi o politică de interes în adevăratul înțeles al cuvîntului, — nu ne putem mira nicidecum de recea și calculata rezervă, cu care întîmpină presa europeană votul camerei române din 11 l.c.

Dintre toate marile puteri, cite sînt direct sau indirect interesate în soluționarea încurcăturilor orientale, este astăzi poate singură Germania, care ar putea la timpul său arunca un vot decisiv favorabil în cumpăna destinelor statului român. E dar de cel mai mare interes a cunoaște opinia politicianilor competenți din Berlin relativ la votul camerelor române. În privința aceasta scrie foaia partidei domnitoare prusiene „Național-Zeitung“ din Berlin următoarele:

„Declarația de independență a României veni a fi decisă în 11 mai de către cameră și, după cum se poate vedea, principele Carol nu va refuza a da acelei declarații sancțiunea sa. Această procedură are o însemnătate mult diferită de încercarea analoagă ce o făcu Serbia în toamna trecută. Tocmai după experiențele făcute cu Serbia, Guvernul și Camerele Române s-ar fi ferit desigur de a întreprinde un asemenea pas dacă la puterile, care cu un interes la pozițiunea țării, ar fi fost terenul tot atît de puțin pregătit și examinat, cum a fost la proclamarea regelui Milan.

Principele Carol și miniștrii săi nu sînt dominați de grabă și pasiunile acelea oarbe, care erau atunci cultivate în Serbia. Pe lîngă aceasta odată izbucnit a împins pe România în poziția, care o provoca la rupere. În 9 mai sultanul e subscris, după cum se anunță, o Iradă, care exprimă destituirea principelui Carol. După ce Poarta nu a putut da principatului amenințat acel scut de care ar fi avut nevoie, ca să se poată opune invaziei rusești, după ce însuși turcii porniră mai întîi ofensiva contra teritoriului românesc, după ce Poarta la toate cererile României nu a dat nici un răspuns s-au a răspuns în mod ofensator, după ce în fine s-a pășit chiar la destituirea principelui Carol, — după toate acestea, răspunsul cel mai nimerit la greșelile și ofensele turcilor a fost negreșit acela, ce l-a dat acum camera românească. Adevărat, că România n-a primit răspuns nici la tînguirile sale adresate puterilor garante. Prin aceasta însă România a fost eliberată de datoria de a lua de directiv sfaturile marilor puteri, și a putut, ba a trebuit să urmeze numai și numai propriei sale decizii libere, cum s-a dezvoltat în fața realității amenințătoare. România va deveni de azi încolo în soluționarea încurcăturilor [de] pendente, un factor însemnat, poate nu atît prin propria sa greutate, cît prin valoarea ce-i vor da-o marile puteri. Încît se vor arăta în apus sau și în Petersburg primitori pentru ideea, care a atins-o camera românească, punîndu-i independența solemn pe bazele „misiunii istorice“, — aceasta va depinde de la reușita acestor încurcături orientale, de la greutatea puterilor, care au fost mișcate în acest război și care se vor mai pune încă în joc“.

<Dr. AUREL MUREȘIANU>

21

Ziarul „Kronstädter Zeitung“ anunță proclamarea independenței de stat a României.

TELEGRAMĂ ORIGINALĂ A ZIARULUI „KRONSTÄDTER ZEITUNG“

București 21 Mai. Azi, camera a proclamat independența României. Același lucru se va întâmpla în această noapte și în senat. Tributul de pînă acum, de 900.000 franci, se va întrebuița pentru scopuri de război.

București 22 mai. Camera și senatul au adoptat în unanimitate ordinea de zi prin care se proclamă independența și se apelează în acest sens la dreptatea puterilor garantate. Ministrul de externe a declarat că națiunea este liberă și independentă, însă pentru recunoașterea independenței, cauza ei trebuie prezentată în fața Europei.

Kronstädter Zeitung, 23 Mai 1877.

22

CALOMNIE INFAMĂ, LA ADRESA ARMATEI ROMÂNEȘTI

Ziarele maghiare, astădată în fruntea lor „Ebredeș“ (Deșteptarea) din Cluj, organ al aristocrației maghiare din Transilvania, după alte insulte fără număr, au publicat în 20 și 21 mai despre armata României, că din 120 de mii chemați sub arme, aproape jumătate au dezertat ca niște poltroni mizerabili, că comandanții se văd siliți să împuște sute de dezertori, din care cauză de la trupele românești se poate spera cu atît mai puțin, că abia 30 de mii au puști, însă și acelea de sisteme foarte diferite, aci nu au și tunuri numai cîteva. Aceleași ziare vorbind despre bombardările de la Calafat, vor a ști, că acolo ar fi rămas morți 240 de soldați români (altele zic numai 110), iar dintre ofițeri colonelul Lahovari, 1 maior, 3 căpitani, 5 locotenenți, 2 sublocotenenți, iar generalul George Manu, fostul primar al capitalei, rănit greu. Nimic din toate acestea.

Lăsăm la o parte fabulele de la Calafat și semnalăm cu atît mai virtos numai celelalte infamii, că redactorul susnumitului ziar încă a fost ofițer ungar și ar trebui să știe ce merită calomniatori. Armata română își are „Monitorul oastei“, în care se publică regulat tot ce se ține de dînsa, și precum și orice caz de dezertare, încît de acolo le poate vedea oricine și a face comparație cu dezertările din alte armate. Nicăieri nu sînt mai puține ca în România. Dar știți cine dezertează astăzi din oastea românească? Dezertează (deși nu în sensul strict militar) acea mulțime de tineri, mai ales secui din Transilvania, evrei din Galiția și Ungaria, nemții din țările Cislaitane fugiți și ascunși în România din fața recrutărilor din patria lor. Mai mulți din ei sînt duși în România ca copii de cîte 12—15 ani, care cu familia, care peste plai, pe Vama cucului, care strecurați pe Dunăre și scoși pe țărmul românesc. Pe aceste clase de tineri le numesc în România ciini de două case, căci

cind consulatul Austriac îi reclamă ca pe refractari și fugari, ei aleargă la protecția locală, sau și la alta străină, iar când autoritățile îl consideră de român și îi cheamă să tragă la sorti, ei protestează și se dau de sudiți austro-ungari și strigă cu obrăznicie: „Bin ein österretchischer Staatsbürger“, ori „Tyiszta mágyarvágynom“, ca slovacii născuți din tată slovac și mamă nemțoaică, iar evreii Galițieni: „Wai mir, Gewalt, protestir, Namen Seiner Majestat“. Dealtminteri autoritățile României n-au nici-o încredere în aceste prășile de oameni; totuși în garda locală ar putea face serviciul, pînă cînd fii patriei își varsă singele la Dunăre. În adevăr din acești refractari și doșiți sînt foarte mulți. Consulatele cunosc această blestemăție foarte bine, dar aristocrații Transilvăneni n-au nici măcar în București un corespondent și onest, și om demn de a intra pe la consulate; iar dacă îl au, atunci infamiile publicate în ziarele lor se pot considera ca ostilitate (vrăsmășie) declarată pe față contra românilor. Într-aceea nu noi sîntem competenți a face pe ad-vocații oastei românești, de aceea curmăm orice explicație ulterioară. Le vor da desigur tunurile Krupp și puștile Peabody.

Gazeta Transilvaniei, XL, nr. 37, Brașov, 27/15 mai 1877.

23

„SPRE FOLOSUL ROMÂNILOR RĂNIȚI“

Sub acest titlu ziarul ministerial „Kelet“ (Orientul) din Cluj nr. 116 din 24 mai publică un articol de fond îndreptat cu toată furia unui tiran brutal, lipsit de sentimentele umanității, contra femeilor române care ar cuteza să contribuie cu bani și cu scame pentru soldații răniți din armata Română.

Auzi Europă civilizată, auziți popoare [...] din toată lumea și veți da verdictul asupra acestui atentat criminal comis contra umanității.

Societăți de ale Crucii Roșii vin la România, nu numai din St. Petersburg, ci și din Viena, Berlin, Elveția, Franța ca să curețe și să lege rănile soldaților loviți de arme turcești și ale soldaților turci sfărîmați de arme românești. Ofițeri și ostași voluntari, bravi și eroi, de la Italia și Franța, aleargă la România, ca să-și verse singele contra tiraniei asiatice și pentru independența fraților de aceeași origină, locuitorii între Istru și Carpați. Eroul Garibaldi, răzbunătorul nemuritor al libertății, zice românilor în epistola sa către colonelul Dunca: Uniți-vă toate popoarele și dați peste Bosfor în Asia pe cei tirani incorigibili. — Dar ce e mai mult? Diplomația Europei întregi fără excepție de cea austro-ungurească — a recunoscut prin acte publice, prin protocoale luate în conferința diplomatică, că tirania turcească nu mai poate fi suferită și că trebuie să se caute mijloace colective și coercitive contra ei. Față cu aceste fapte și evenimente complice vin ziarele ministeriale ungurești și cutează a scrie în fața Europei unele ca acestea.

Apelurile date către femeile române din Transilvania, Ungaria Bucovina spre a concura și dinsele cu ajutor pentru soldații răniți din oastea românească, sînt venite în țară pe furiș de la Craiova, București și din alte părți ale României, prin urmare ele sînt simptome de complot, favorat de un stat

străin (Külállam). Noi maghiarii nu credem, că femeile române vor lucra contra opiniei publice, contra voinței și politicii noastre, nu credem că femeile române vor remunera pe un popor pentru felonia și rebeliunea sa, și nu se vor compromite pe sine glorificând faptele călcătorilor de credință; Pentru că bărbații de stat ai României necredincioși, călători de jurămint au ridicat pumnalul asupra amicului (asupra turcilor) contra voinței poporului și au nimicit viitorul țării. Noi maghiarii văzându-ne statul nostru periclitat nu putem suferi asemenea lucruri ci le condamnăm și urmărim cu toate semnele disprețului nostru. Noi nu putem suferi vindecarea acelor soldați care vor fi răniți pentru [aceasta], căci ei iar [pot] să aducă în pericol chiar existența noastră, a maghiarilor. Nu putem suferi a lor vindecare, pentru ca să reinvie iar și să-și ridice din nou săbiile contra existenței noastre contra patriei și a intereselor ei. Să vindece și să ajute aceea care sînt capabili de a se entuziasma pentru cnota rusească; care știu să poarte lanț de robi pe picioarele lor, care nu văd adevăratele scopuri ale acestei campanii de bandiți.

Iată, cum știu să scrie publiciștii maghiari în chestiuni umanitare recomandate în termeni așa de sublimi de către Isus Hristos în Evanghelia sa, mai ales prin parabola despre omul căzut în tilhărie. A se adresa către sexul femeiesc delicat și simțitor în limbajul brutal și fanatic din care am dat aici cîteva exemple înseamnă a teroriza și a voi să facă, ca femeilor noastre să le cadă lucrul din mînă. Ei se încearcă să le încurce cu sofisticării absurde în labirintul politicii. Aceasta însă e treaba noastră a bărbaților. Femeile au cu totul altceva de lucru, să facă bărbătește la scame, să taie la triangle și comprese, feșe și bandaje, să coasă și să împletească, să fiarbă și să spele, apoi în loc de a le pása cîtuși de puțin de aceste amenințări fanatice să le pese mai presus de toate de judecata imparțială și dreaptă a Europei creștine și civilizate care pe noi Români din acest imperiu ne-ar înfura cu stigmatul de trădător al singelui nostru dacă nu am sări în ajutorul fraților noștri de aceeași orifine, națiune, limbă, religie nici măcar cu cîte 3 coți de pînză, care se pun pe fața morților cînd îi așează în sicriu. Aceasta este opinia publică pe care sîntem datori cu toți a o respecta, iar nici decum și niciodată opinia cea falsificată și elementului nostru în veci ostile, recomandată de publiciștii maghiari.

Ei își arogă dreptul de a reprezenta opinia publică și voința țării, a patriei, ei minoritate cutează a vorbi în numele patriei întregi, în numele colectiv al tuturor locuitorilor țării. Trebuie să spunem acestor oameni fanatici că în chestiuni umanitare ca și alte multe opinia, voința și politica preponderentei majorității a locuitorilor și anume a românilor diferă cu totul de ale lor. Noi urmăm doctrinele creștine, ei se închină al coranului. Noi aspirăm la civilizație, dreapta noastră ereditate; ei aspiră la barbaria din Caucaz, din Turchestan și Dachestan. Noi nu cunoaștem nici un interes comun a-l patriei noastre nici al monarhiei față de domnia trucească; ei își identifică chiar și naționalitatea lor genetică cu cea turcească. Ei laudă țeapa și furcile turcești, hoțiile și cruziile la basbuzuci și cherchizi; noi ca și Europa întregă le condamnăm și urim din tot sufletul nostru. Ei acuză pe bărbații de stat ai României de felonie și trădare, căci își apără țara de barbari sălbateci; noi din contra i-am fi acuzat de trădare și poltronire dacă ar fi stat cu mîinile în sîn; iar astăzi le gratulăm și îi felicităm.

Cauza comună pe care o face România și de această dată cu Rusia, nu va jena pe nici un român; ea este justificată pe deplin în fața istoriei. Tirană rusească despre care fabulează zierele maghiare, comparată cu cea ungurească și polonă din toate perioadele istoriei, nu are cauză de a se acoperi cu frunză de finic, ceea ce vom și documenta în decursul evenimentelor.

Așa dar femeile noastre vor merge înainte cu pași siguri pe calea ce le arată inima lor, voința națională și exemplu Europei luminate, disprețuind orice metehne ale tiraniei și egoismului ucigător de patrie.

G. BARIȚIU

Gazeta Transilvaniei, XL, nr. 39, Brașov, 3 iunie/22 mai 1877.

24

Brașov, în 2 iunie st. n.

Cu toate că situația externă în războiul de la granițele monarhiei noastre austro-maghiare, preocupă în cea mai mare măsură organele noastre de stat totuși ele n-au dat uitării nici chestiunea împăcării dualiste. În câteva cuvinte vom preciza deci și noi stadiul în care se află această chestiune. Cum că proiectele de legi despre împăcare n-au ajuns încă nici pînă astăzi în discuția camerei, nu ne poate cuprinde nici o mirare, căci evenimentele de la Dunărea de jos și din Asia mică le-au cam tăiat domnilor dualiști pofta de a se împăca mai mult pe socoteala altora, decît pe a lor proprie; ne mirăm însă cînd vedem că această împăcare care pentru ungurii noștri este o chestiune de viață, a devenit pentru ei de o importanță secundară, căci astăzi ei fantazează numai de softale turcești și pentru salvarea Turciei vor să sacrifice chiar și înfrățirea cu neamțul, care nu vrea a se anima pentru barbaria turcească; ne mirăm mai departe cînd vedem că faimoasa împăcare care se considera ca fapte împlinite nu numai că nu are sorți de a se realiza, ci se crede că se va alege pulbere și cenușă din ea.

Ce e drept comisiile camerei ungurești emise pentru pertractarea prealabilă a legilor de împăcare și-au încheiat lucrările, însă nemții pe de altă parte nu se prea grăbesc, de unde se vede că ei umblă cu cugete rezervate. Pe cînd ungurii făcură pe guvernul lor să declare la protocol că la caz cînd Banca Națională Austriacă n-ar voi să înființeze societatea bancară dualistă pe baza și în sensul stipulărilor făcute cu guvernul austriac, atunci guvernul maghiar își va ține de datorință a se adresa către alte persoane pentru formularea societății bancare austro-maghiare; pe atunci conducătorul clubului [de orientare] stînga din senatul imperial deputatul Dumba a declarat în fața alegătorilor săi din Aspang în Austria de Jos că nici un austriac adevărat nu va putea să voteze proiectele de împăcare în forma lor de acum. El nici nu poate să creadă, că se va face împăcarea, și este de părere, că dualismul va rămîne într-o stare provizorie pînă se va regula din nou s-au se va casa. Cu privire la chestiunea băncii zise, că dînsul nu e de părere, ca austriacul să împartă cu ungurul avantajele Băncii Naționale. Cum ca chestiunea s-a cam complicat se vede și de acolo, că miniștri maghiari Tisza și Szell umblă iarăși a colinda pe la ușile nemților din Viena.

Precum zisei însă mai sus, domnii unguri nu se îngrijesc atît de pielea lor, cît de pielea turcilor. Ei strigă în gura mare, că războiul început de Rusia este război de bandiți, că Guvernul din București este perfid și mizerabil, fiindcă s-a aliat cu muscalii, că ei nu vor suferi la confinele [granițele] lor un stat român independent, că nu vor permite rușilor să treacă peste Olt, ca să nu poată trece apoi nici peste Dunăre; dar văzînd că lucrurile începute merg înainte și se săvîrșesc și fără voia lor, au mai ciulit puțin din urechi și acum vor a se arăta tari și puternici față de poporul român de sub hegemonia lor. Pe comerciantul librar din Oravița cu numele Tăranul l-au dat pe mina justiției ca trădător de patrie, fiindcă au aflat la dînsul de vînzarea harta Daciei modernă, adusă din România cu știrea și învoirea autorităților maghiare de la vamă. Comitetul Româncelor din Brașov, cel al doamnelor române din Sibiu și din alte locuri înființate pentru adunare de ajutoare în favoarea soldaților români răniți, le-au desființat pe motiv, că sînt incompatibile cu atitudinea neutrală a monarhiei; apoi spionajul între români se cultivă cu atîta zel, încît s-a descoperit deja, că în Săcele lîngă Brașov se află o societate de conjurați în frunte cu preotul Alexe Verzea, care procură arme pentru popor, mai cu seamă lănci, pe care le ascunde în altarul bisericii, și cîte toate de acestea, care sînt menite să agite și să irite spiritele cele mai pașnice.

Ca comentariu la cele premise [de mai înainte], înregistrăm aci un act, o manifestare a Românilor din Bucovina, care umple de bucurie pe fiecare român. Ziarul „Osten“ din Viena în nr. său de la 27 mai ne spune, că 300 de notabili români din Bucovina, între care nume frumuse ale țării, au ținut o adunare, unde s-a primit cu umanitate următoarea declarație: „în momentul cînd venim a saluta cu cordialitate frățescă România liberă și independentă, ne grăbim, totodată a aranja în toate bisericile țării noastre un serviciu divin solemn, spre a implora binecuvîntarea Cerului asupra scumpei Românii. Asemenea ne vom îngriji, ca să se formeze reuniuni și comitete pentru ajutorarea răniților români. Să trăiască România! să trăiască armata română! — Cernăuți în 24 mai 1877“. Cînd asemenea manifestări pornesc chiar din sînul românilor din Bucovina, atunci să știe domnii unguri și turci, că viitorul poporului român este asigurat.

* * *

Independența României este astăzi aprobată și susținută de toată presa europeană, — afară de cea turco-maghiară, însă nici aceasta nu toată, căci „corespondența ungară“ a contelui Bethlen reproduce cuvintele lui Kossuth, „că înființarea unui regat român independent și neutru ar fi foarte de dorit în interesul Ungariei“, și apoi adaugă, „că atacurile ziarelor ungurești contra României nu sînt nici decît justificate și fac rău imens Ungariei, înstrăinîndu-i simpatiile aliatei sale naturale în Orient“. „Presse“ din Viena încă zice, „că un stat independent de naționalitate latină în Orient este un zid tare între slavii de nord și sud și consolidarea lui e chiar în interesul Austriei“. Numai puțin favorabil se exprimă și ziarele Franceze, Engleze și Germane, dar pe toate le întrece „Fanfulla“ italiană, care zice: „România și-a proclamat independența! Să vedem acum onorabile Melegari,

nu i-a apărut oare noaptea trecută în vis împăratul Traian, luându-te de mină și conducându-te sus pe glorioasa spirală a coloanei sale și arătându-ți în fundul orizontului pe descendenți legionarilor săi, care așteaptă salutarea și îmbrățișarea patriei mame?... Nu uita deci, că istoria are datoriile ei și singele drepturile lui". [...]

<IACOB MUREȘIANU>

Gazeta Transilvaniei. XI., 39, Brașov, 3 iunie/22 mai 1877.

25

Brașov, 6 iunie st. n.

Domnul prim ministru și totodată Ministru al Afacerilor Interne Coloman Tisza a mai săvârșit un act nu numai de înaltă politică, ci și de înalt patriotism și de mare grijă pentru prezentul și viitorul statului maghiar. O cucoană oficioasă din Pesta ne spune, că numitul domn ministru, având în vedere rapoartele false, scorniturile încornorate ale spionilor săi din Transilvania, după care pe aici, în părțile învecinate cu România, lumea ar fi foarte îngrijorată pentru securitatea persoanei și a averii din cauza războiului din apropiere, s-a apucat și a adresat către argații săi supremi din comitate o circulară importantă, prin care îi roagă confidențial, să liniștească spiritele cetățenilor îngrijorați, să-i lumineze și asigure, că guvernul nu va întrelăsa nici pe viitor, ca și pînă acum în a urmări cu atenție complicațiile din Orient, precum și atitudinea României și orice eventualități posibile, însă deocamdată nu vede necesitatea, ca să recurgă la măsuri extraordinare.

Ce spirite voiește domnul ministru să liniștească prin această circulară, nu putem ști; și anume nu putem ști mai întîi din cauză, că nu știm și nu presupunem să existe între locuitorii Transilvaniei vecinași cu România vreo mare îngrijorare de securitatea averii și persoanei, mai ales dacă avem în vedere și împrejurarea, că locuitorii Transilvăneni mărginași cu România sînt jnr împrejur români, care, lucru firesc nu se pot teme de România; apoi secuii nu pot încă fi neliniștiți în acest respect, fiindcă îi vedem și astăzi cum trec cu grămada în România, ca să-și cîștige pîinea de toate zilele; secuii știu, că din partea României ei niciodată n-au avut de suferit vreun atac asupra averii sau persoanei, din contră România le-a fost totodată ca o mamă bună, care le-a dat mină de ajutor la nevoi și năcaz. Cum că apoi locuitorii sași încă nu sînt deloc îngrijorați de securitatea averii și persoanei lor din cauza evenimentelor din România se poate vedea în ficcare zi din ziarele lor.

Pentru aceia nu înțelegem temerile domnului Tisza; nu le înțelegem nici atunci, cînd am admite, că spionii domniei sale le-au informat despre niscăi conjurații românești, ca cea din Săcele, care ar fi în legătură cu România, — pentru că nu numai domnul Tisza, ci toată lumea știe, că nici poporul din Transilvania n-a dat pînă acum nici mai mic semn de ostilitate față de statul maghiar. Domnul Tisza a făcut deci, după părerea noastră, un lucru imprudent, care este merit mai mult să slîrnească decît să potolească îngrijorarea. [...]

Ziarele maghiare sînt iarăși pline de știri referitoare la mobilizarea armatei austro-maghiare. „Ellenor“ publică o corespondență din Viena, fabricată la Pesta, că, cîte trei baterii de fiecare regiment de artilerie au primit avizul, de a sta gata, căci ordinul de mobilizare poate să sosească în fiecare moment. „Deutsche Ztg“ din Viena știe mai mult în această privință. Ea zice, că forurile competente au și declarat mobilizarea unei părți a armatei, care se va concentra în Transilvania și Banat. Acest zgomot de mobilizare este de bunăseamă înscenată cu intenția, de a trage un fir cu miere prin gura unguirilor, ca cel puțin pînă atunci să tacă, pînă cînd își vor linge buzele de această miere.

Însă nici noi nu negăm, că Austria nu se pregătește, sau că nu este chiar pregătită pentru eventualitatea unei mobilizări. Ba din contră știm că în zilele acestea toate strîmtorile, toate pasurile și potecile către România au fost cercetate de ofițeri înalți din statul major, însă pentru aceea nu ne vine a crede de zice o telegramă de la Ploiești, că acolo s-au construit de 1 milion de florini bărăci pentru honvezii maghiari. Dar mai sînt încă și alte 99 de cauze, care ne fac să nu dăm credință scorniturilor maghiare, și cea dintîi este, că domnii unguri nu prea dispun de milioane de bani, ca să facă bărăci de honvezi în Ploiești, fiindcă Rothschild nu mai vrea să le dea.

O mobilizare parțială a armatei regulate se poate face, însă cum că cei 16 honvezi cu garnizoana în Brașov nu vor vedea Ploiești, despre aceasta garantăm.

Deputații Cehi din dieta Boemă au adresat președintelui comitetului slav din Moscova o adresă, în care spun, că a sosit momentul, în care slavii au să ducă primul rol în istoria universală. „Poporul rus, ca un erou tinăr plin de entuziasm nobil și fără gînd la folos propriu, a început lupta pentru creștinătate, pentru umanitate și libertatea fraților săi subjugăți. Și el a făcut acest pas tocmai la timp, pentru că Europa a îmbătrînit și nu mai este în stare a se însufleși pentru cultură și umanitate“. Această adresă este semnată de Dr. Rieger, corifeul Cehilor, contra căruia, precum și contra consoșilor lui sa început investigare criminală, atribuindu-li-se crima de trădare de patrie.

Foile oficioase din Viena, cum e „Presse“ și „Fremdenblatt“ continuă să poarte un limbaj moderat și binevoitor față de România, totodată nu încetează de a asigura, că nu cele ce se întîmplă în România, cît mai mult cele ce se petrec în Serbia pot fi de natură să producă neliniște și îngrijorare domnului de Andrassy. Interesant e ceea ce scrie „Fremdenblatt“, după ce constată aceasta „În ce privește România, zice numita foaie apoi cele ce se întîmplă astăzi acolo în împrejurările extraordinare impuse acestei țări, vin mai puțin în considerare, ca cele ce vor să fie acolo schimbate și consolidate în formă, în care au fost schimbate. Aceasta este o întrebare, a cărei soluțiune nu poate fi și nu va fi unilaterală. Atît independența acestui stat cît și întinderea eventuală a frontierelor sale este supusă sancțiunii Europene și este afară de orice îndoială, că această sancțiune tocmai așa nu se va putea ocoli, precum nu se va întîmpla, ca interesul specific austriac să

intre în conflict cu interesele celorlalte puteri europene, fie în această cauză sau în chestiunea navigației dunărene." Expectorățiunea aceasta a foi ministerului de externe este remarcabilă nu atât pentru ceea ce vrea să afirme cât mai mult pentru ceea ce nu spune.

<IACOB MUREȘIANU>

Gazeta Transilvaniei, XL, nr. 40, Brașov, 7 iunie/26 mai 1877.

26

RĂZBOIUL

Sintem încă nevoiți a vorbi și a scrie despre război, fără a putea înregistra vreun act însemnat, vre-o luptă singeroasă săvârșită pe malurile Dunării. Zicem dinadins luptă singeroasă, căci fără de luptă pe viață sau moarte fără vărsare de riuri de sînge nu se va putea frînge tirania și barbaria, ce de secole de ani sa încuibat în orientul Europei, și nu se va putea lupta libertatea popoarelor, care gem și sînt aproape a-și da sufletul sub nelegiuirile și făr-de-le-gile acestei crunte tiranii, care insultă umanitatea și dreptatea, și se revoltă contra adevărului și a luminei. Însă fie siguri amicii libertății popoarelor, că de astă dată nu va mai rămîne nesfărîmată aceste tiranie și barbarie, chiar și dacă aderenții ei europeni sau asiatici er voi s-o mai susțină. Dreptatea și libertatea nu au numai să triumfe, ci triumful are să fie răzbunător. Zilele cele mai de aproape ne vor justifica cuvintele noastre și totodată vor astupa gura acelor care au încă curajul de a timbra de bandiți și rebeli, de poltroni și perfizi mizerabili pe luptătorii pentru libertatea popoarelor și apoi pe de altă parte o glorifică pînă la nerușinare pe tirani și barbari, recunoscîndu-i de frați de sînge și de fapte.

Nu negăm, că astăzi domnește la Dunărea de jos o liniște enigmatică, însă aceasta este numai liniștea înainte de furtună. O știre electrică din Constantinopol de la 9 iunie vestește deja o încercare a rușilor de a trece Dunărea între Șistova și Nicopole care încercare a rămas însă fără rezultat din cauza focului viu al bateriilor turcești. Noi credem, că rușii au putut face o asemenea încercare, însă de bună seamă ea n-a fost serioasă, ci numai o simplă alarmare pentru turci. Atîta minte au rușii, ca să nu forțeze trecerea peste Dunăre tocmai pe la acele locuri, unde turcii au cele mai tari pozițiuni, ci ei vor simula trecerea pe la Șistov și în adevăr vor trece pe la Turnu-Măgurele, pe la gura Oltului, sau pe la alt loc favorabil.

Armata română a luat pozițiune de la Calafat pînă la Turnu Măgurele, din care cauză comandamentul turcesc de la Vidin, Osman-pașa s-a văzut necesitat [nevoit] a ridica castre la Florentin între Vidin și gura riului Timoc. Aceste castre n-au avut însă lungă viață, deoarece trupele turcești de acolo fură alungate de români și anume de o baterie, de regimentul de infanterie Nr. 1 și de un escadron de cavalerie, care luaseră pozițiuni pe înălțimile de la Vrata sub comanda colonelului Vlădescu. Marele jurnal englez „Times” încă constată aceasta împrejurare.

În zilele trecute turcii de la Vidin mai făcură o încercare de a bombardă Calafatul, îndreptîndu-și toate forțele asupra bateriei române „Independența”;

dar și de astădată sau convins că românii nu se sperie ci știu să răspundă la moment și să înceteze numai dacă înainte încetează turcii., Așa s-a întîmplat și cu această ocazie că turcii s-au văzut siliți să ceară iertare, deoarece Vidinul se aprinsese în mai multe locuri. Bombardarea Vidinului din Calafat v-a urma însă numai după ce trupele rusești vor fi trecut Dunărea.

Dar cîmpul de război se întinde mai departe de la Dunărea de jos căci sărmana semilună este atacată din trei părți. În Asia mică oștirea rusă învingătoare nu se oprește nici înaintea riurilor, nici a munților și pădurilor abia penetrabile, și înfine nici înaintea fortătețelor, unde tirania turcească se credea neinvincibilă. Ardahanul nu mai este al turcilor cavaleria lui Musa-pașa nu mai există, apoi o știre mai recentă ne spune că și Carsul, pe care ungurii îl [asiguraseră] prin jurnalele lor pe vreo trei luni, încă a mai căzut în mîinile rușilor, care stau acum înaintea capitalei Armeniei, ce poartă numele de Erzerum. Și ce fac turcii în asemenea strîmtoare? ei își ajută cît pot cu minciuna! nu vreau să creadă că forturile lor nu mai sînt ale lor, nu vor să audă că cavaleria lor în număr de 4000 este nimicită ci se consolează cu aceea că Muktar-pașa, care n-a putut apăra Adahanul va nimici pe ruși la Erzerum, unde s-a retras de silă bucuros cu sfărîmăturile oștirii sale și unde se aștepta o luptă mare, decisivă.

Însă pe cînd bieții turci se văzură așa de rău persecutați de soartă în Asia mică și la Dunăre pe atunci aflară cu cale de a întreprinde atacuri înfricoșate asupra Muntenegrului și a fabrica victorii strălucite chiar și din cele mai cumplite dezastre, pe care le-ar suferi din partea luptătorilor fii ai muntenegrenilor. Pentru aceea știrile turcești susțin că muntenegrii sînt bătuți cu desăvîrșire atît din partea de către Albania cît și din partea de către Hertegovina și că oștirea turcă nu numai ar fi deblocat fortul Nicsici, ci ar fi intrat chiar pe pămîntul Muntenegrului. O știre de la Ragusa ne spune însă că în 6 iunie turcii au fost bătuți cumplit și urmăriți de către muntenegreni. Judecînd noi însă după alte știri mai puțin parțiale trebuie să admitem că deocamdată nici o parte nu se poate lăuda cu vreun mare triumf căci pe cînd turcii au fost bătuți de către Albania pe atunci muntenegrenii au pierdut o bătălie, deși mai mică, pe lîngă strîmtorile Duga, însă această pierdere a Muntenegrenilor n-a deschis încă turcilor calea către Nicsici. În curînd se va lămuri și aici situația.

<Dr. AUREL MUREȘIANU>

Gateza Transilvaniei, XI., Brașov, nr. 42, 14/2 iunie 1877.

27

ROMÂNIA, București, 5/17 iunie

Să nu puneți nici un preț pe scornelile ziarelor străine despre operațiunile privind locul și timpul trecerii armatelor peste Dunăre, căci sînt numai vorbe în vînt. Totul e, cum trebuie să fie: cel mai strict secret și oricare ar cuteza să-l descopere ar păți-o ca spionul Fried. Kraut, prins, judecat și împușcat la Ploiești, nici corespondenții străini, aflația la turci în Bulgaria, nu scriu nimic pozitiv; diferența e numai, că turcii îi îndoapă cu minciuni,

spre a se concentra atenția lumii spre diși, cind din contră rușii nu le spun nimic, nici albă nici neagră, și țin față de ei la oarecare distanță respectoasă, ba mi se pare că pe unii îi vor și depărta cu totul, că au piele de bivoli pe fața lor. Românii, știți dumneavoastră, le spun multe verzi și uscate, și cu toate acestea nu le-au spus nimic pe lume din ceea ce voiesc ei să știe.

Ei umplură lumea cu faima, că miliția noastră teritorială se va trimite acasă, iar armata noastră de linie, cită are să fie ținută pe picior de bătaie se va reduce numai la 45 mii. Nu știu nimic; dar acest lucru se poate întîmpla prea ușor. Ceea ce putem ști totuși foarte sigur, este că un corp de 45 mii de ostași aleși, floarea junimii noastre, bine îmbrăcată și mai bine hrănită ar fi o putere și un ajutor foarte respectabil de la mica Românie. Ce vreți? În războiul oriental al Crimeei, statul cel gigantic al Angliei niciodată nu avusese mai mult de 65 mii de soldați, dar aleși unul ca unul plătiți și hrăniți foarte bine, ca nicăieri în alte state. Micul Piemont participase la aceeași campanie numai cu 15 mii de ostași italieni ai săi bine aleși; iar puterile confederate i-au fost foarte recunoscătoare pentru acel ajutor; totodată oastea italiană cîștiga mult în prestigiul său că se bătu alături cu armatele unor puteri de întîi rang contra alteia din cele mai mari, și astfel i se recunosc dreptul de a participa în minia [ciuda] Austriei la Congresul de la Paris prin genialul său reprezentant Conte Cavour, care apoi știu să pregătească și să cîștige spiritele în favoarea Italiei. Ziarele austro-ungare încep a sălta de bucurie, înainte de a li se face muzica zicînd că Rusia nu suferă ca oastea română să treacă Dunărea, mai ales din cauză că acea trecere să nu-i sară în nas domnului Andrassy. Tisza etc. consortes. Nici această eventualitate nu e dată la tobă; nu știm, n-am auzit. Un lucru însă poate să-l vadă și orbul: 45 mii de ostași români cu puștile întinse, cu tunurile căscînd gurile de foc de la gura Oltului (Turnu Măgurele) pînă sus la Severin vor ține 40—50 de mii de turci ca primiți pe malul drept al Dunării de la Nicopole pînă dincolo de Vidin, ca să nu poată participa nici un batalion la operațiunile cele mari ale grosului armatei turcești contra Rusiei. Această specie de ajutor indirect pe care l-ar da România armatei rusești v-a avea în ochii celor ce cunosc alte campanii din trecut o valoare cu atît mai mare cu cît este știut că altă dată cînd România nu avea armată pînă cînd oastea rusească ajungea către București turcii trecînd Dunărea pe la Calafat se fortificau în acea poziție minunată, de unde apoi ocupînd Craiova și toată Oltenia o devastau cu focul și cu fier, ajungeau pînă la Olt și amenințau pe ruși în coaste, în aripa dreaptă. Ca să mai poată opera turcii în Oltenia fie și numai ca în 1854, cînd ocupaseră Calafatul, ar trebui să afirme mai întîi corpul românesc de 45 mii, ei toată armata românească, pentru că în acel caz restul rezervelor și miliția teritorială ar fi chemate iarăși sub stîndardele lor; iar pînă atunci s-ar cruța multe milioane pentru tezaurul țării căci dvs. știți că trupele noastre ne costă în fiecare zi cel puțin 200 mii de franci.

Să presupunem însă că turcii strîmtorați de ruși ar renunța definitiv la planul de a trece Dunărea și a se bate cu românii, chiar și în acest caz corpul românesc va fi de mare folos pentru ruși, care n-au uitat nici decum purtarea Austriei din anul 1854 și atît vă pot asigura că ei au ad notam toată purtarea ungarilor dvs. În acest caz oastea noastră ar avea de aface cu „honvezii”. Ei, bine, ofițerii noștri roagă de mult pe Dumnezeu, ca să se dea ocazia de a

face cunoștință față la față, piept la piept, cu domnișorii voștri care se laudă că vor veni ca să ne învețe a fugi mîncînd pămîntul din înaintea căciuluiilor roșii. Doamne adu-i în munții noștri ca să-i vedem și noi, să le facem aici quartire pentru eternitate și să le cînte preoții noștrii veșnica pomenire. [...]]

◁ IACOB MUREȘIANU ▷

Gazeta Transilvaniei XL, Brașov, nr. 44, 21/9 iunie 1877.

28

Brașov, 30 iunie 1877

În camera maghiară s-a discutat în vreo trei ședințe din urmă o petiție a comitatului Somogy, care cere de la guvern ca să împiedice Rusia să spargă integritatea Turciei și să formeze state slave la granițele Austro-Ungariei. Această petiție a dat din nou ocazie camerei maghiare de a-și spune durerea și nevoia în chestiunea orientală. Unii deputați nu voiau să admită nici cea mai mică știrbire a imperiului turcesc, alții din contră ziceau că nu consideră ca dogmă teoria integrității Turciei, ba deputatul Kallay fostul consul general în Belgrad, despre care acum se zice că e destinat de comisar civil pentru Bosnia și Herțegovina, s-a făcut chiar apărătorul civilizației rusești. Din toată discuția s-a văzut că ungurii se împacă cu încetul și cu ideia distrugerii imperiului turcesc și că ei însiși par a se bucura că la timpul sau încă vor căpăta o părțică cu corpul dulcelui frate al lor.

Cu ocazia acestei discuții domnul Tisza a accentuat din nou scopul politicii externe a monarhiei austriece zicînd că această politică tinde a localiza războiul, a susține bunele relații cu puterile europene și a păstra monarhiei libertatea de acțiune pentru orice caz, ca ea să poată împiedica asemenea transformări care se opun intereselor sale vitale. Domnul Tisza declara apoi că în consiliul de miniștri ce s-a ținut de curînd n-a fost vorba nici de mobilizare nici de ocuparea vreunei provincii. Se zice că pentru acestea declarații domnul Tisza ar fi primit felicitare chiar din partea Domnitorului.

În fruntea ziarului „Românul” de la 12/24 iunie găsim un articol despre unguri care ne îndeamnă a face un mic extras din el și pe seama publicului nostru cititor, pentru ca prin acest articol scris cu o delicatețe și eleganță proprie românului, se arată absurditatea piramidală, nebunia de legat ce o comit ungurii atunci cînd vin a se întrepune cu o încăpăținare asiatică pentru conservarea dominației turcești, combătînd și insultînd pe cei ce tind la distrugerea acestei dominații și la eliberarea popoarelor din robia ei; iar pe de altă parte acest articol vrea să deschidă ochii ungarilor ca să nu-și lege soarta de a Turciei, pentru ca să nu ajungă și dinșii pe urma acesteia. Firul roșu ideia conducătoare a acestui articol se manifestă în următoarele pasaje: „Ori cît de mult dorim noi românii din România liberă să dăm mai puțin cauză de neînțelegere vecinilor noștri unguri, totuși ei neîncetat ne fac să recunoaștem întrînși pe inamici noștri cei mai neîmpăcați. . Ungurii se leapădă astăzi de tot trecutul lor, mai mult s-au mai puțin civilizat, și se agață de legenda asiatică, visînd o dominare a orientului în înfrățire cu turcii.

Însă ași lega soarta de a Turciei nu este negreștit astăzi altceva decît a reclama și pentru sine o parte din ștreangul care mai curînd sau mai tîrziu o va sugruma.. Dacă Ungaria n-ar fi cooperat oarecum în trecut la lupta ce occidentul o susține de secole cu mahomedanismul oriental atunci astăzi nimeni n-ar aștepta de la maghiari ceva mai mult decît se așteaptă de la turci.. Și nu numai limbajul necumpătat al ziarelor ci chiar faptele autorităților maghiare dovedesc că ungurii combat de moarte tot ce se împotrivesște elementului turcesc... Oprirea femeilor române din Ardeal de a forma comitete pentru ajutorarea răniților din armata română dovedește o așa completă lipsă de cel mai rudimentar bun simț omenesc încît trebuie să admitem că națiunea maghiară se află deocamdată sub un fel de ameteală bolnăvicioasă care dacă ar ține mult ar reduce pe poporul maghiar într-o stare de descompunere socială ca a turcilor. Către sfîrșit „Românul” exprimă speranța ca după ce sălbaticia turcească va fi distrusă și popoarele creștine eliberate, ochii ungurilor se vor deschide și dinși încă vor întinde mîna de înfrățire popoarelor de la Dunărea de jos din Carpați și Balcani. Din străinătate nu avem nimic momentan afară de știrile de război care se pot vedea la alt loc. Chiar și în Franța, s-a mai așezat puțin agitația în urma dizolvării camerei; însă în curînd va începe agitația electorală care va fi și mai mare, căci de la cameră, ce se va alege acum, va depinde consolidarea Republicii pentru viitor, s-au răsturnarea ei.

Gazeta Transilvaniei, XL, nr. 47, Brașov, 1 iulie/19 iunie 1877.

29

Articol din „Kronstädter Zeitung” despre ajutoarele românilor ardeleni pentru soldații răniți în războiul pentru independența de stat a României.

Membrii societății de „Cruce Roșie” din București s-au deplasat la 22 iunie pe cîmpul de luptă pentru îngrijirea răniților. Între ambulanțele care le duceau cu sine, cea a „doamnelor române transilvănene” a atras în mod deosebit atenția. De la interdicția cunoscută pentru formarea de comitete s-au găsit în aproape toate orașele Transilvaniei doamne române care au publicat în ziare apeluri publice. Eforturile lor sînt încununate de succese frumoase, deoarece deja pînă acum din Brașov, Făgăraș, Abrud, Alba Iulia, Hațeg și alte regiuni locuite de români au fost trimise sume de bani și cantități masive de șarpie și materiale de pansament către președintele societății de „Cruce Roșie” din București, principele Dimitrie Ghica.

Kronstdater Zeitung, 6 iulie 1877.

ACȚIUNEA ARMATEI ROMÂNE

Brașov, 14 iulie a.e.

A fost scris în stele că armata română să ia parte activă la gigantica luptă ce s-a încins pe malurile dunărene. Libertatea și independența țării, onoarea și prestigiul națiunii cer tributul lor de sânge. Nu este dat momentul de a mai întreba de cauzele care au adus lucrul la atîta [în stadiul acesta], astăzi toată atenția, toată cugetarea și simțirea românească se concentrează numai în singurul cuvînt: acțiune.

Ora intrării în acțiune a armatei române a sunat. Domnitorul României energicul și eroicul principe Carol I. de Hohenzollern Sigmaringen a plecat alaltăieri la oaste, în tabăra de lângă Dunăre unde îl așteptau cu dor bravii căpitani și oșteni ai țării, care tremurau de nerăbdarea de a se arunca în lupta cu inamicul secular și de a spăla cu sângele lui, rugina de pe platoșul strămoșesc.

Privirile întregii Europe sînt ațintite astăzi asupra armatei române și a șefului ei suprem. Ce așteaptă Europa de la români? să nu treacă Dunărea ci să stea pironiți pe loc? Există vreun interes european care ar pretinde de la români să stea nemișcați pe malul stîng al Dunării? Nimic din toate acestea.

Altceva, cu totul altceva așteaptă lumea de la principele Carol și de la oștenii săi. Europa voințe să se convingă despre aceia că a meritat oare acea țară care se numește România solicitudinea ei, că este ea oare demnă de a fi susținută și luată în scut și pe viitor?

De cînd există istoria puterea de viață a unui stat s-a manifestat totdeauna prin tăria brațelor sale armate. Un stat care nu știe a se apăra, care nu poate lupta cu energie pentru libertatea și independența sa, nu merită să mai trăiască.

Cum dar tocmai România un stat cu 5 milioane locuitori ar putea să facă excepție de la această regulă?

Uitați-vă la toți aceia care sînt inamici dezvoltării neamului românesc. Nu vedeți cît de neliniștiți sînt, cum tremură de frică ca nu cumva românii intrînd în acțiune să probeze înaintea lumii brațul lor valoros?

Reauna voință a contrariilor săi nu indică ea oare României calea pe care are să propășească?

Dar nu acești inamici care-și varsă veninul pe hîrtie sînt astăzi contra cărora are să se apere armata română. Pentru aceștia îngrijește impunătoarea falangă a jurnalisticii române. Cu nizamii și bazbuzucii lui Osman-pașa se va socoti astăzi principele Carol și statul său major. Cine pe de altă parte să dea garanție armatei române că ea rămînînd în acțiune va fi lăsată în pace de sălbaticii musulmani? Astăzi nu mai poate fi iertată nici cea mai mică șovăială dacă nu se vor grăbi Românii să lovească pe Osman-pașa în cap, poate să li se întîmple ca mai tîrziu să-i lovească el pe ei. Războiul nu e un joc de copii. El și atunci cînd succesul se înclină pe o parte, trece prin faze și peripeții destul de periculoase.

Armata română formează aripa dreaptă a oștirii aliate ruse și ocupă o parte a țărmului dunărean de cea mai importantă însemnătate strategică. Nici nu s-ar putea dar, sub asemenea împrejurări, admite posibilitatea unei neacțiuni decât numai atunci când această neacțiune ar fi cerută de considerațiuni curat militare ce se pot naște în decursul războiului. Dacă cooperarea românilor ar fi indiferentă pentru Rusia, armata română nu ar ține ocupate opzițiile în care se află. Și odată ce ajutorul românilor a fost binevenit împăratului Alexandru cum s-ar putea crede că fiind Ioan Brătianu și Mihail Kogălniceanu la guvern Rusia să nu fi încheiat o alianță cu România fie în orice formă pretinsă de interesele diplomatice?

Românii trebuie să intre în acțiune pentru ca să accelereze un război care le-a impus și le impune neconținut cele mai mari jertfe, trebuie să se bată în fine, pentru onoarea stindardului românesc care de 200 de ani plin de umilire și de jaf nu a mai filfiit victorios pe malurile dunărene.

Momentul nu mai este departe, după a noastră părere, dacă nu va interveni ceva ca totul extraordinar în care lumea să fie iarăși surprinsă de un fapt împlinit al trecerii armatei române. Nu mult și Dunărea cu țărmul ei va fi din nou înroșită de sângele barbarului musulman. Mulți turci vor trebui să piară, mult sânge nobil românesc va curge, pînă se va șterge de rugină paloșul oștilor de la Călugăreni „pentru ca să luccască cu vechea-i splendoare”. Însă românul a știut și știe să înfrunte moartea întotdeauna.

Înainte dar cu Dumnezeu! Bravi români! Dorințele cele mai bune și fierbinți ale fraților voștri de dincoace de Carpați vă acompaniază. Dea cerul să se îplinească profeția bardului național și înaintea stindardelor voastre învingătoare să cadă „vulturul prădălnic din tristele Balcanuri”.

„Să cînte libertatea pe maluri dunărene”.

<Dr. AUREL MUREȘIANU>

Gazeta Transilvaniei, XI., nr. 51, Brașov, 15/3 iulie 1877.

31

SULTANUL ÎN STRIMTOARE

Brașov, în 28 iulie 1877.

Astăzi iarnă, cînd se adunase în Stambul, Marele Consiliu de Stat, chemat de sultan spre a delibera asupra pretențiilor formulate de către Conferința diplomatică europeană, toată lumea a fost surprinsă de modalitatea bruscă cu care turcii au respins toate propunerile ce li s-au făcut. Atunci cei mai mulți își ziceau că Turcia nu lucră de capul ei, că la spatele ei trebuie să stea vreuna sau mai multe din Marile Puteri care subscriseseră protocolul faimoasei conferințe. Și de la cine ar fi putut veni această încurajare pentru turci, dacă nu de la Anglia și de la Austro-Ungaria? În tabăra turcofililor noștri mai cu seamă domnea o mare satisfacție asupra refuzului ce l-a întâmpinat conferința. Era dar natural ca sub asemenea împrejurări oamenii lesne crezători vedeau în toate demonstrațiile turcofile cîte au avut

loc înainte și după declararea războiului, un semn că Austro-Ungaria va sări în ajutorul turcilor. Tot în sensul acesta s-au înțeles și enunțurile cabinetului și ale presei engleze.

Și acum unde au ajuns cu speranțele acestea frumoase? Turcia se află în cea mai mare strîmtoare. Oștirile rusești au trecut Balcanii și amenință însăși capitala Împărăției musulmane cu foc și sabie. Mare este îngrijorarea, frica și confuzia ce domnesc astăzi între turci, dar mai mare ca toate acestea e dezamăgirea care a trezit capetele înfocate ale musulmanilor, arătîndu-le prăpastia ce-i amenință cu pieirea.

În disperarea ei înalta Poartă se mai reculege încă odată și bate la ușile cabinetului englez și austriac. Nici un răspuns. Domnii au alte treburi de ale lor, nu se pot ocupa mai mult cu plîngerile sultanului. „În ajutorul tău nu putem veni dar dacă va trebui vom ocupa Constantinopolul pentru ca să ne asigurăm interesele noastre proprii“ îi răspunde englezul scurt și limpede. Dar Austro-Ungaria ce răspuns a dat sultanului?

Într-un moment de suprem pericol Abdul-Hamid a trimis un sol la Viena, alegîndu-și o persoană care credea să fie din cele mai bune văzute de către guvernul Austro-Ungar, pe faimosul general Klapka. Este adevărat că deși acest general nu avea dreptul de a aștepta o îmbrățișare tocmai de la cercurile înalte din Viena, dar poate spera cel puțin că Ministrul de Externe Contele Andrassy îl va întîmpina ca pe unul care se bucură de o mare reputație la maghiari. Și apoi ce este contele de Andrassy însuși dacă nu maghiar din creștet pînă în tălpi?

Așa dar a plecat generalul Klapka cu cele mai bune speranțe și însoțit de manifestările de simpatie ale presei maghiare la Viena. Ajuns aici pe dată s-a dus la Andrassy Gyula de la care spera totul. Cît de mare a trebuit să fie însă surprinderea trimisului turcesc cînd a aflat toate ușile ministerului încuiate, și cînd i s-a anunțat că ministrul Casei Imperiale și de Externe, Contele de Andrassy, nu se află în măsură de a-i încuviința audiența cerută?

Decepțiile sînt mari cîteodată în lumea noastră și generalul Klapka poate că nicideată n-a sperat aceasta mai mult ca tocmai acum. A trebuit să-l frapeze purtarea ungurului Andrassy cu atît mai mult cu cît el se credea că posedă un plan care era trimis de providență pentru a salva Turcia și a ferici Austro-Ungaria. Ziarele maghiare zic că acest plan pretindea intervenția Austriei în favoarea zdruncinatei împărății turcești și promitea Austro-Ungariei drept recompensă una sau poate și două provincii turcești din cele mai frumoase. Klapka văzînd fiasco-ul pe care l-a suferit misiunea sa la cabinet s-a dus nu înapoi la Constantinopol ci la Budapesta, pentru ca să mai încerce încă odată a însuflați opinia publică a maghiarilor în favoarea Turciei.

Oricare ar fi însă rezoluția mitingului din Budapesta, convocat de Generalul Klapka, pentru a asculta opiniile sale despre situația prezentă a Turciei, această împărăție va rămîne tot izolată, tot părăsită și huiduită din toate părțile ca și pînă acum. Nimeni, nimeni nu-i va veni în ajutor?

Înalta Poartă se vede împinsă în alternativa ca sau să se împace cu Rusia independent de voința celorlalte puteri, sau să lichideze. A face pace cu unul,

care îți voiește pieirea chiar și cu o zi mai înainte dacă se poate, e greu lucru. Apoi puterile celelalte nu mai că nu intervin pentru Turcia dar ele nici aceea nu-i vor concede ca să facă pace de capul ei.

Așa turcilor nu le mai rămâne altceva decât să se lupte pînă la sfîrșit, cînd Alah va decide asupra soartei lor. Bine că se aude de preparative de război ale Angliei, de trimiterea flotei sale la Gallipoli, dar toate aceste măsuri nu sînt luate pentru Turcia, ci numai în interesul specific englez și cel mult cu scop de a împune rușilor și a-i împiedica a merge prea departe. Unde vor duce însă interesele acestea specifice ale Angliei și Austro-Ungariei?

Cînd un corp este în descompunere și începe a se lăți mirosul de cadavru, corbii se adună din toate părțile. Anglia va ocupa Galiopoli și poate Constantinopoli, Austro-Ungaria va trece în Bosnia și Herțegovina, Italia va ochii asupra Albaniei și așa mai departe... Lichidarea Imperiului Otoman se va începe în curînd. Cine știe cît singe va mai trebui să curgă, cîtă mizerie va mai veni pe capul generației prezente pînă se va sfîrși această lichidare?

<Dr. AUREL MUREȘIANU>

Gazeta Transilvaniei, XL, nr. 55, Brașov, 29/17 iulie 1877.

32

PRESA ELENĂ DESPRE ARMATA ROMÂNĂ

Cu toate că presa elenă liberă n-a încetat de a scrie articole filo-române de la începutul luptei și mult mai înainte, acum însă sîntem foarte veseli pentru că organul democrat din Grecia „Rhigas” reproducînd mai multe articole după „L'Independance Belge”, „Românul”, „Reforma” etc. comentează:

„...Sîntem foarte veseli și felicităm din inimă România pentru că a dezmințit opinia defavorabilă ce inamicii ei o răspîndiseră prin presa străină contra armatei române”. „Sîntem legați prin aceasta de patria lui Decebal și a lui Mihai Bravul printr-o scriere întreagă de martiruri și speranțele unui viitor apropiat? Simpatizăm cu un popor care a suferit același jug ca și noi, al cărui singe de atîtea ori s-a amestecat cu singele părinților noștri pe cîmpul gloriei, cu care avem mai multe interese comune și în mijlocul cărora multe mii dintre ai noștri trăiesc ca în a doua lor patrie; cu mare bucurie raportăm tot ceea ce demonstrează că acest popor frate este plin de viață, și în consecință demn de emisiunea care prin poziția sa geografică i se rezervă la renașterea viitoare a orientului”.

Și după ce reproduce un articol plin de bunăvoință în privința armatei române urmează astfel: „Ca să dăm cititorilor noștri o idee exactă a opiniei ce domnește astăzi în Europa despre România, adăugăm la cele de mai sus despre armata Română și opinia unui bărbat serios asupra poporului român: „Românul înainte de toate are un caracter dulce, este onest și plin de încredere, nu se irită, este ospitalier și prudent, binefăcător și curat, amabil și binevoitor față de străin. Cele mai principale talente ale sale sînt spiritul pozitiv și perspicacitatea accentuată.

Cu ușurință învață cele mai dificile limbi străine. Adeseori se întâmplă la băieți de 3—5 ani să vorbească atâtea limbi cîtîani numără. Românul deși se aclimatizează lesne în țări străine, își iubește însă patria cu devotament și suferă mult de dorul ei cînd se găsește departe de ea. În fața străinilor românul exclamă cu mîndrie: Dîmboviță apă dulce, cine bea nu se mai duce. Asemenea și cîntecul 'lui Georgescu: „Rătăcesc pe căi străine...”

„Și în adevăr mulți străini s-au convins despre adevărul acestei zicători revenind de trei și de patru ori în România. Românului, afară de iubirea-i către patrie, nu-i lipsește nici curajul, nici bărbăția, fiind tare iubitor al regelui și disciplinei; de aceea devine soldat brav și folositor”. Acestea la publicăm pentru ca și poporul elen să cunoască mai bine pe aceea cu care va să coopereze și va să lupte împreună în viitor pe cîmpul progresului spre renașterea mai grabnică și mai radicală a Orientului.

Credem că atît presa liberă și independentă din România Dunăreană cît și cea transcarpatină va publica acest articol al ziarului „Rhigas” spre o mai strînsă legătură a ambelor națiuni.

<TH. A. PASCHIDES>

Gazeta Transilvaniei, XI., nr. 62. Brașov, 23/11 august 1877.

33

LA SITUAȚIUNE

Brașov, 3 octombrie, n.a.

„Nimic nou totul este liniștit”. Aceasta e după o telegramă mai nou oficială din Gorni-Studen situația momentană pe cîmpul de război. Constatăm dar și noi numai ce se constată din toate părțile că Mehmed Ali a fost bătut serios la riul Jantra și trecem la afacerile noastre interne.

În fruntea evenimentelor interioare trebuie să înregistrăm relațiile ziarelor asupra complotului care a fost descoperit zilele acestea și care va avea drept scop nici mai mult nici mai puțin decît formarea unei legiuni ungurești în secuime cu intenții ca aceasta să treacă în Moldova, să distrugă drumurile de fier de acolo și să dea mîna cu bazbuzucii de la Silistra. Un comunicat chiar a lui „Pester Lloyd” spune că capul conjurației turco-secuiești ar fi însuși generalul Klapka. Acesta declară a fi nevinovat, dar lumea nu-l crede. Destul că toată monarhia este agitată astăzi de știrile senzaționale produse prin confiscările de arme și muniție la gara din Brașov. În orașul nostru nu se mai vorbește de altceva. Simbăta trecută a mai plecat încă o companie la Sz.t.-György ca „asistență pentru susținerea ordinii” punîndu-se la dispoziție prefectului Pócsa. Ieri dimineață în sfîrșit a mai plecat în secuime un batalion de infanterie cu colonelul Seculics în frunte cu 45 care [blindate] în toată graba. Afară de aceasta au pornit acolo și 2 excadroane de husari. Este interesant că după cum scrie „Közvélemény” guvernul din București a fost acela care a descoperit mai întîi conjurația plănuită avîzînd despre aceasta ministerul de externe din Viena. Abia de la Domnul Andrássy

a aflat ministerul din Buda-Pesta ce se întâmplă la noi în patrie și apoi a luat măsuri de a împiedica complotul. Doi Comisari ministeriali și procurorul regelui se afla în Háromszék spre a face investigarea. Chiar jurnalele externe în frunte cu „Times” se ocupă serios de afacerea Legiunii ungurești. Regretăm că spațiul nu ne permite de astădată a reproduce părerile diferitelor ziare, dar mai toate condamnă încercarea temerară de a aduce ajutor turcilor pe calea aceasta. Ziarul oficios vienez „Fremdenblatt” zice între altele că planul acela ar fi fost în stare să nască conflictele și frecările cele mai înfruntătoare, „pentru că nu se poate crede că românii din Transilvania ar fi primit liniștiți și resemnați la intrarea legiunii ungurești în România”. Ziarul vienez care ne aruncă într-o oală cu secuii, se teme că s-ar fi născut conflicte între noi și între secui în cazul acela dar uită că și în România se mai află români care ar fi putut să dea o lecție destul de bună nebunilor care ar fi încercat să le atace teritoriul. Obrăznicia ziarelor maghiare din Cluj merge încă mult mai departe, decît fariseismul oficioșilor de la „Fremdenblatt”; ele se încearcă să facă responsabili pe români pentru puștile care s-au expedit lui Horwát Ignázt la Kézdi-Wásárhely. „Sinteți mai turci decît turcii”. aceasta a fost simbul răspunsului ce l-a dat ministrul Tisza interelanților din dieta ungariei. Domnul Tisza află, cu drept, că turcomania pînă la extrem a conaționalilor săi nu este nicidecum motivată. Dealtmădiu domnul Tisza nu a spus nimic nou. Politica externă a monarhiei noastre, zise el, va rămîne neschimbată, scopul ei va fi de a împiedica în Orient tot ce n-ar corespunde intereselor austro-ungară. Sfătuiește pe Maghiari de a nu tot striga după război, ca să n-o pățească ca francezii în 1870 și ca rușii acum. În privința Serbiei, zise el, guvernul nu a luat nici un angajament; o lasă de capul ei, numai a rugat pe Turcia ca pînă ce Sirbii vor persevera în pace să nu intre pe teritoriul sîrbesc, aceiași promisiune a dobîndit-o și de la Rusia.

Asemenea au promis ambele state beligerante a nu scufunda torpile în Dunăre înainte de a însemna locul respectiv. Alianța celor trei împărății, zise în fine Tisza, nu ne impune nici o îndatorire; scopul acestei alianțe a fost de la 1873 încoace susținerea păcii și acum tinde la localizarea războiului.

Răspunsul acesta a fost luat la cunoștință din partea majorității, interelanții Apponyi, Simonyi, Iranyi însă s-au declarat nemulțumiți cu el, pentru că guvernul ar merge mină în mină cu Rusia. „Dl. Tisza a învins și de astă dată, dar învingerea lui este ca lui Pyrrus scrie „Pesti Naplo”, și ziarele opoziționiste atacă pe ministru-președinte foarte aspru mai ales pentru cuvintele „sinteți mai turci decît turcii”. Tisza a cheltuit și cu ocazia aceasta mult din popularitatea sa, puțin a mai rămas.

CĂDEREA PLEVNEI

Braşov, 12 decembrie n.

Peste tot rotogolul pământului pe unde ajunge sîrmele telegrafului s-a răspindit marea veste că „Plevna a căzut“. Ea va merge din gură în gură şi va străbate chiar pînă în cea mai neînsemnată colibă a ţăranului. În tot locul unde bate o inimă românească va aduce numai bucurie şi veselie, căci Plevna a căzut prin concursul valoroaselor braţe ale oştirii române, care în frunte cu marele său comandant a învins toate pericolele şi a purtat victorios stindardul român pe cîmpiile udate de sînge ale nefericitei Bulgarii.

Plevna a căzut? Acest cuib teribil unde s-a concentrat floarea oştirii otomane, adopostindu-se îndărătul fortificaţiilor uriaşe a redutelor şi şanţurilor, adăpate cu sînge de mii de bravi, care a devenit astfel cheia operaţiunilor militare în Bulgaria, a trebuit să cadă prin foc şi sabie. Numai aşa a putut lua sfîrşit drama înfricoşată care de luni aproape se petrece în valea dureroasă a Vidului şi a Griviţei. Numai rănit în luptă s-a putut preda leul Plevnei eroicul Osman-paşa, demn urmaş al bătaioşilor musulmani, care secole întregi au fost spaima Europei.

Prin foc şi sabie? Descendenţii acelor eroi Români care, cînd toată lumea tremura înaintea semilunei, erau singurul zid apărător al creştinătăţii în Orient, strănepoţii lui Ştefan Cel Mare şi Mihai Bravul au fost chemaţi de providenţă a lua parte la înfăptuirea aceasta gigantică care a dat lovitură de moarte dominaţiei turceşti în Europa.

Dar cu cît a fost de tragic sfîrşitul viteazului beliduce musulman cu atît mai mare şi mai strălucită este gloria ce se revarsă asupra biruitoarelor, asupra oştirii Române şi a marelui ei comandant. După 8 zile de bombardare continuă în care timp 600 de guri de tun îşi vărsau focul pustiitor asupra Plevnei, s-a făcut asaltul general.

Nu mai puţin decît 3 redute au luat trupele române cu asalt la Opanez. Mult sînge vitejesc a trebuit să mai curgă aici, mulţi voinici vor fi închis ochii pentru totdeauna. Ei nu au mai avut bucuria să vadă filfiind stindardul pe zidurile Plevnei, pentru a căruia onoare şi victorie s-au luptat, dar cu toate acestea sînt fericiţi, căci au întîmpinat moartea cea mai dulce — moartea pentru patrie.

Ochii ni se umplu de lacrimi, cînd ne gîndim la atîta sînge vărsat, la suferinţele bravilor, care au fost răniţi pe cîmpul glorios. Nu, sîngele acesta nobil nu s-a vărsat în zadar, fiecare picătură din el va duce roduri însutite şi înmiite şi va forma chitul, care va lega de aci încolo de nedespărţit chiar pe clementele de viaţă ale poporului de la Dunăre căruia providenţa ia încredinţat primul rol între popoarele Orientului.

Nu vom mai tulbura aceste momente de bucurie, reflectînd la insinuirile duşmanilor neamului nostru. Le va fi, credem, de ajuns a citi, că 7000 turci ai Porţii suzerane, care au fost făcuţi prizonieri de către trupele Române, au defilat înaintea Domnitorului României, Şeful comandant al Ar-

matei reunite Româno-Ruse, care a luat Plevna. Astăzi, cînd serbăm capitularea silită și necondiționată a lui Osman-pașa, deviza este numai iertare.

La București, în toată România entuziasmul e la culme. S-ar fi putut altfel după o victorie măreață ca aceasta? Și ar fi fost cu puțință ca flacăra puternică a entuziasmului să nu cuprindă și inimile noastre ale românilor din Austro-Ungaria?

Participînd din tot sufletul nostru la bucuria generală a fraților noștri, din România, le trimitem frățește și călduroasele noastre felicitări și dorim ca să se îplinească speranța viteazului lor Domn și din ruinele singeroase ale Plevnei să răsără mult iubită pace, să se realizeze independența României, recunoscută de întreaga Europă!

<Dr. AUREL MUREȘIANU>

TELEGRAMELE „GAZETEI TRANSILVANIEI“

București, 10 decembrie (miezul nopții).

Osman-pașa a capitulat astăzi după o luptă singeroasă. Plevna a căzut în mîinile armatei reunite Ruso-Române. Bucureștii au iluminat.

București, 11 decembrie (ora 10 ore 45 minute noaptea). Raportul Generalului Cernat dă următoarele amănunte despre partea luată de români: trupele noastre au luat cu asalt 3 redute la Opanez, luptîndu-se cu mare curaj. Românii au făcut 7000 prizoneri, care au defilat cu numeroase tunuri înaintea Domnitorului. Generalul Cernat ocupă în Plevna localul lui Osman-pașa, care este rănit și prizoner. Entuziasmul este general. S-au luat numeroase arme și muniții.

Budapesta, 11 decembrie (8 ore seara).

Erumperea oastei turcești din Plevna spre Vidin nu are succes. Osman-pașa a capitulat, după ce a fost el însuși rănit în luptă.

Ora ultimă

București 12 decembrie, (11 ore 10 m.a.m.)

Osman-pașa a și făcut o încercare să iasă din Plevna de partea dinspre Vidin, însă a fost respins. După o luptă crîncenă turcii bătuți cu desăvîrșire s-au predat fără condiții.

Generalul Cernat cu statul major șade în localul lui Osman. Vitejia Românilor a fost admirabilă. La București entuziasmul e la culme. Se fac iluminări și festivități pompoase.

Amănuntele luării Plevnei nu sînt încă cunoscute.

35

Articol din „Kronstädter Zeitung“, despre serbările de la Braşov, prilejuite de căderea Plevnei.

SERBAREA PLEVNEI LA BRAŞOV

În cinstea cuceririi Plevnei, marţi seara (11 decembrie) de pe înălţimile din jurul Braşovului au fost declanşate împuşcături de bucurie şi rachete.

După cum relatează „Gazeta Transilvaniei“, întregul Schei a fost în picioare, cuprins de entuziasm pentru succesele de arme ale fraţilor români de dincolo de Carpaţi. Acest cartier a şi fost luminat festiv. Cu băuturi şi toasturi entuziaste un mare număr de intelectuali români a sărbătorit evenimentul fericit în aşa numitul „cartier general de la Griviţa“, fondat de curind, în mod asemănător ca şi „cartierul general de la Versailles“. întemeiat de saşi în anul 1871.

Kronstädter Zeitung, 14 decembrie 1877.

36

CONTELE DE ANDRÁSSY

Braşov, 24 decembrie v.

Fiecare om are slăbiciunile sale şi cu atât mai mult un diplomat - un mare diplomat. Şi cine mai este astăzi în dubiu despre aceea, că ministrul nostru de externe este un mare diplomat? Adevărat, că Andrassy n-a trecut printr-o şcoală de diplomaţie, dar tocmai pentru aceea este mai simţitor de tot ce atinge persoana şi poziţia sa. Ambianţa lui de a ajunge prim-ministru al imperiului a fost atât de mare, încît toate rugăminţile chiar ale lui „tata“ Deak, ca să rămînă în patria sa, nu l-au putut reţine de a merge la Viena. Turco-maghiarii din Budapesta, care erau gata a-l depune în seara aceea turbulentă, cînd au spart ferestrele ministrului Tisza, au caracterizat în cuvîntările lor extravaganta ambiţie a Contelui Andrassy, zicînd, că dînsul vrea să fie şi este chiar un Metternich al Austro-Ungariei.

Şi în adevăr, ministrul nostru de externe are slăbiciunea şi mulţi sînt de părere că şi capacitatea de a juca rolul lui Metternich. Încît corespunde această atitudine cu interesele adevărate sau închipuite ale maghiarilor nu voim a cerceta mai departe, ajungă pentru acum a constata din nou că conaţionalii lui Andrassy în majoritatea lor absolută sînt foarte nemulţumiţi cu el, cu politica sa. Maghiarii condamnă de la început orice politică, care nu este îndreptată direct contra Rusiei, şi numai ideea că o înţelegere între Cabinetul Austro-Ungar şi Rus ar fi posibilă, face să se tulbure tot singele în vinele adevăratului maghiar. După părerea acestor rău voitori, Andrassy trebuia să evite orice pas, care s-ar fi putut tălmăci, în defavoarea Turciei, şi în favoarea politicii ruseşti. Dar din contră Andrassy n-a făcut nimic pentru Turcia şi cei ce-l acuză astăzi zic, că a făcut pînă acum tot numai pe voia

Rusiei. Dacă a încheiat tratatul comercial cu România a lovit în drepturile suverane ale Turciei și a spart gheața pentru planurile rusești, dacă s-a interpus pentru îmbunătățirea soartei creștinilor în Orient, adresându-se cu un program de reforme la înalta Poartă, a deșteptat numai simțul de independență al popoarelor slave din imperiul turcesc și a închinat astfel cauza panslavismului.

În aceeași măsură, în care imputările de felul acesta se înmulțeau și în care nemulțumirea turcofililor cu direcția luată de Andrassy creștea, se înălțarea poziția contelui în loc să slăbească. Interesant fenomen? De câte ori se răspindea fama despre retragerea acestui ministru, monarhul însuși căuta ocazia de a-l distinge într-un chip oarecare și a-i dovedi astfel înaintea lumii înalta sa încredere. Ambiția ofensată a contelui a aflat în aceste semne de înaltă grație și recunoștință prea destulă satisfacție. Cu toate acestea opoziția turcofilă n-a încetat a combate politica ministrului de externe și de a îndrepta săgeți tot mai ascuțite chiar și contra persoanei lui, pînă ce într-o zi masele așflăte de agitații extremi turco-maghiari strigară pe străzile capitalei Ungariei „Jos cu Andrassy“!

Tare trebuie, că a mîhnit aceasta, pe mîndrul conte, care după Deak era cel mai adorat între maghiari; trebuia să-l întristeze cu atît mai mult, cu cît afrontul acela a venit într-un moment din cele mai grave, cînd ministrul are mai mare lipsă de tot concursul cetățenilor, spre a putea purta cîrma statului cu siguranță și cu succes, a venit de la însuși conaționalii săi. Dar nobilul conte avu din nou rara fericire de a primi curînd după aceasta o nouă strălucită satisfacție. Monarhul nostru, care poate că a observat pe fruntea încrețită a primului său consilier durerea, de care era torturat, a voit a demonstra din nou printr-un semn exterior, că este pe deplin mulțumit cu activitatea politică a contelui Andrassy și i-a conferit însemnul lînei de aur (toison d'or, goldenes Vliess), cea mai mare distincție în Austro-Ungaria, pe care o au numai arhiducii, 8 principii și vreo 5 magnați.

Înalta recunoștință a Majestății Sale dovedită prin acel semn a venit cum se spune spontan și a aflat pe ministru în cabinetul său lucrînd la dezlegarea celei mai grele situații în care s-a aflat monarhia de la începutul războiului, care trebuie să ia poziție față cu pacea viitoare. Înaltul favor al grațiosului împărat îl va încuraja, nu puține însă vor fi momentele, în care, străbătînd pînă la urechile sale strigătele de ură și dispreț ale acelor, care odinioară l-au adorat ca pe un om providențial, i se va tulbura inima și pînă îi va tremura în mînă. Atunci în asemenea momente dl. de Andrassy nu numai odată își va aduce aminte de cuvintele dojenitoare ale lui Deak, care îl conjura, să nu părăsească postul său din Ungaria, zicîndu-i: Iulie, iubite Iulie! rămii în țara ta, căci aici îți este locul, aici ești ca un stejar mîndru, a cărei rădăcină este adîncă și tare, dacă te vei duce însă în Viena vei fi ca un brad frumos, pe care îl scot din pămîntul său, spre a-l înfrumuseța și a-l împodobi cu nuci aurite și stegulețe de toate culorile, iar după ce l-au admirat cu toții, îl aruncă într-un colț, unde este condamnat a sta pînă ce va deveni pradă focului.

<<Dr. AUREL MUREȘIANU >

PROCESE DE PRESĂ ALE „GAZETEI TRANSILVANIEI“

Avem două procese de presă. Contra editorului și fostului redactor a acestui ziar Dl. Iacob Mureșianu au fost îndreptate două acuzații ale procurorului din Sibiu pentru crima de conturbare a liniștii publice. Tribunalul din Sibiu a hotărât pentru pertractarea primului proces înaintea juriului, ziua de 12 februarie iar pentru pertractarea celui de al doilea ziua de 26 februarie st. n 1878. Acuzarea care se referă la primul proces sună așa: Acuzarea procurorului reg. din Sibiu prezentată Tribunalului reg. din Sibiu ca Tribunal de presă, în 24 octombrie 1877 sub nr. crim. 9182 din an. tr. împreună cu toate actele de instrucție contra redactorului Iacob Mureșianu din Brașov pentru crima de conturbare a liniștii publice comisă pe calea presei.

Onorabil Tribunal Regesc ca Judecătorie de Presă! În sensul ordonanței Ministeriale din 14 mai 1871 nr. 1498, am făcut în 16 iulie a.c. nr. 2466 arătare criminală contra ziarului periodic „Gazeta Transilvaniei“, ce apare în Brașov pentru cele cuprinse în aliniatul al 4-lea al unei corespondențe date din București și publicată în nr. 44 din 21 iunie a.c. sub rubrica „România“ mai departe pentru cele publicate în aliniatul al IV-lea al comunicatului apărut în nr. 47 din 1 iulie a.c. și datat în Brașov 30 iunie în urma cărei arătări Judecătorul de Instrucție în cauze de presă încheind instrucția și comunicînd-o cu mine, am onoarea a o așterne aici și a-mi dezvolta acuzarea după cum urmează:

La instrucție D. Redactor Responsabil Iacob Mureșianu a luat asupra sa responsabilitate pentru articolele incriminate și n-a voit să numescă pe autorii lor. Acuzația mea o bazez 1. pe cele cuprinse în aliniatul al IV-lea al corespondenței date din București și publicată în numitul ziar periodic nr. 44 din 31 iunie a.c. sub rubrica „România“ și anume pe acea parte ce începe cu „Să punem însă“ și se extinde pînă la „veșnica pomenire“. 2. pe cele cuprinse în aliniatul al IV-lea al comunicatului publicat în același ziar periodic nr. 46 din 1 iulie a.c. și datat din Brașov 30 iulie și anume partea ce începe cu „Oricit de mult“ și se extinde pînă la „Din Carpați în Balcani“.

Cuprinsul ambelor comunicate formează substratul crimei de conturbarea liniștii prevăzută în paragraful 65 al codului penal. Apoi în sensul paragrafului 33 al procedurii de presă din 1852 Iacob Mureșianu ca redactor răspunzător și proprietar este responsabil pentru ambele articole incriminate, de aceea îndrept contra lui această acuzație pentru crima calificată în paragraful 65 al codului penal și rog a se desemna termenul de pertractare înaintea curții de jurați. Martori și experți nu se cer. Sibiu 22 octombrie 1877.

Desi Ianoș in.p. Procuror Reg.

Rezoluția Tribunalului: Pentru pertractarea acestei acuzații înaintea Curții de Jurați se desemnează ziua de 12 februarie 1878 la ora 8 dimineața la care termen are a se înfățișa înaintea acestui tribunal ca judecătorie cri-

minală atît acuzatorul public cît și acuzatul și anume primul sub greutatea consecințelor de drept precizate în paragrafele 36 și 37 a ordonanței din 1871 referitoare la procedura judecătoreii de presă.

Dat în Sibiu la 7 ianuarie 1878. Președintele Tribunalului Reg. ca Judecătorie de Presă.

SCHEDIUS m.p.

Gazeta Transilvaniei, XLI, nr. 2 Brașov, 8/20 ianuarie 1878.

38

LA SITUAȚIUNE.

Brașov, 23 ianuarie 1878.

Lucrurile se încurcă din zi ce merge. Anul acesta care s-a inaugurat la noi cu procesul Miletici promitea a fi cît mai interesant pentru actori numai puțin ca pentru spectatori. În timp ce miniștrii Tisza și Szell se aflau la Viena spre a rezolva multe socoteli pe care le are Ungaria și spre a face astfel posibilă realizarea noii împăcări dualiste între nemți și unguri, nemulțumiții reprezentanți ai țării ungurești din Budapesta se adunară spre a se sfătui cum să răstoarne mai curînd și mai sigur guvernul, Cabinetul Tisza care și-a pierdut toată popularitatea la „adevărații” turco-maghiari. Aceasta a contribuit mult la lățirea știrii în capitala Ungariei că ambele ministere Austro-Ungare și-ar fi dat demisia. S-a constatat însă că așa departe încă nu a ajuns lucrul, dar domnii Tisza și Szell nici n-au putut duce de la Viena, după însăși mărturisirea oficioșilor maghiari, alt rezultat mai favorabil pentru ei, decît prospectul că poate în cel mai apropiat timp se vor vedea siliți a se elibera de greaua sarcină ce îi apasă dîndu-și demisia, căci nu prea e speranța ca Parlamentul Austriac să primească toate condițiile noului pact. Dar cel unguresc?

Cu condițiile împăcării ar mai merge cum ar mai merge, dar acum sînt condițiile de pace între beligeranți care ne fac cea mai mare bătaie de cap. Contele Andrassy și-a luat un avînt de a protesta contra unei păci separate între Rusia și Turcia, dar a rămas deocamdată la atîta, adică la avînt și oficioșii Austro-Ungari se întrec în asigurări că Dl. Andrassy nu a voit nicidecum să supere pe colegul său Gorciakov și că departe să fie orice bănuială că s-ar fi înțeles s-au că ar voi să se înțeleagă cu Anglia contra Rusiei. Ceea ce ar dori contele Andrassy din toată inima ar fi numai să afle, dacă se poate cu o oră mai înainte adevăratele condiții de pace ale Rusiei. Adrianopole este în mina Rușilor, convorbirile asupra condițiilor armistițiului au început între ruși și turci și în curînd vom afla adevăratele pretenții ale rușilor, zicem adevărate deoarece tot ce s-a scris pînă acum despre aceste condiții este mai mult invenție. Cabinetele își pipăie pulsul unul altuia prin intermediul presei oficioase și neoficioase. Asta e tot.

Turcofilii noștri ar vrea ca România să scape numai cu independența din vâlmășagul în care au băgat-o împrejurările critice; la toți le-ar da câte ceva numai românul să nu capete nimic. Dorința aceasta a lor nu se va împlini. [...]

< Dr. AUREL MUREȘIANU >

Gazeta Transilvaniei, XLI, nr. 3, Brașov, 12/24 ianuarie 1878.

39

ROMÂNIA ÎNTRE DOUĂ CURENTE

Brașov, 27 februarie 1878

Ce zicea numai domnul Gladstone dăunăzi în parlamentul din Londra? „Eu consider o Românie liberă, cu o existență națională independentă ca cel mai bun și cel mai tare zid de apărare contra veleităților de întindere ce domnesc în Rusia“. Domnul Gladstone a zis mult, foarte mult cu aceste puține cuvinte. A constatat existența unui puternic partid la curtea din Petersburg, care vrea cu tot dinadinsul întinderi teritoriale, le voiește pe contul micului stat român și prin urmare trebuie să fie un inamic natural al consolidării acestuia, așa cum o dorește dl. Gladstone pentru că România „devenind o Belgie a orientului, o patrie a libertății va fi numai o piedică pentru măriri dinastice, pentru întinderi teritoriale“.

Dl. Gladstone a mai exprimat cum știm grave bănuieli contra Austriei, că va continua și de aici în colo în privința României politica greșită de mai înainte, care făcea să vadă în unirea principatelor o periclitare a intereselor sale, pe cînd în adevăr această unire a fost după convingerea lui cea mai înțeleaptă măsură luată de Europa în scopul de a rezolva afacerile imperiului turcesc. Cu toate că dl. Gladstone nu se teme că Austria va lucra contra independenței României, ci are în vedere mai mult opoziția ce o va face unei constituirii autonome a Bulgariei, totuși constată prin aserțiunea de mai sus că există și în Austro-Ungaria un curent puternic, inamic dezvoltării statului român de la Dunăre.

România care a fost un adevărat zid de apărare în orient cum a spus șeful opoziției engleze și care voiește a fi o Belgie a orientului se află dar față cu aceste curente puternice, care din diferite părți tind a zădărnici silințele extraordinare ce le-a făcut țara și poporul român spre a scăpa, din critica situație ce i-au creat-o evenimentele, cu teritoriul neștirbit, cu libertatea și independența națională recunoscută de Europa. Încă pînă astăzi nu s-a rezolvat nici într-un fel fatala chestiune a retrocedării Basarabiei române, încă guvernul rusesc susține nedreapta și neloiala sa pretenție și poate că nici nu va renunța la diusa, decît numai dacă va fi silit, rămînînd în minoritate la viitorul congres. Zgomotele cele mai alarmante se răspîndesc din București. „Wiener Tageblatt“ aduce mai întîi o telegramă din București în care se zice că deoarece principele Carol s-ar fi convins că nu poate conta pe nici un sprijin din partea marilor puteri în chestiunea retrocedării Basa-

rabiei, ar fi declarat miniștrilor săi că va abdica de la tronul României fiindcă nu poate suferi ca în istorie numele său să stea în legătură cu o ciuntire a teritoriului român.

Acum vine „Politische Correspondenz” și vorbește din nou de eventualitatea abdicării principelui Carol în cazul în care Rusia n-ar voi să renunțe la retrocedarea Basarabiei. În cercuri rusești adaugă acel ziar, se crede că eventualul candidat la tron va fi Grigore Sturza.

Aceste știri străine se lăcesc negreșit cu rea tendință, cu scopul de a irita, a aduce confuzii în spiritele din România, de-a deconcerta și dezbină pe români, pentru ca aceia care lucrează neîncetat contra libertății și consolidării interne a acestei țări să poată pescui în [apă] tulbure.

România trece din nou printr-o criză mare și încă mai mare și mai periculoasă decât a fost la începerea războiului. Fac rău acele partide care prin atitudinea lor creează numai dificultăți guvernului în momentele critice de față fără a le folosi lor sau țării cu nimic. Să bage bine de seamă conservatorii ca nu cumva de agitațiile lor să profite numai aceia care după cum a zis ministrul Kogălniceanu au pregătit patriei române poate de mult prăbușirea în prăpastie.

Gazeta Transilvaniei, XL.I, nr. 13, Brașov, 16/27.II.1878. Art. Nesemnat.

40

ROMÂNIA ȘI AUSTRO-UNGARIA

Brașov, 2 martie 1878

Cînd a fost dat pe față complotul ungaro-secuiesc, cînd frații noștri de peste Carpați aflară de atentatul ce se plănuia în secret contra patriei lor, toată presa română striga: aceasta este mulțumirea voastră pentru atitudinea loială pe care am avut-o întotdeauna față de voi și care v-a ferit monarhia de mari încercături? Ziarele maghiare începînd de la cele mai opoziționale pînă sus la cele guvernamentale, răspunseră prin a scuza complotul și a înfiera pe români din nou de falși și trădători ai intereselor Europene, de oameni venali, care s-au făcut vasalii Rusiei și acum conspiră împreună cu ea contra Austro-Ungariei.

Nici o jumătate de an nu a trecut de atunci și astăzi trebuie să-și zică chiar și cei mai fanatici dintre maghiari, că nedrepte și nefondate au fost toate învinuirile lor îndreptate contra românilor. În fața declarațiilor sincere și loiale pe care le-a făcut guvernul Român în zilele din urmă în cameră și în senat, trebuie să se rușineze orice ungar căruia pasiunea nu i-a înăbușit de tot simțul adevărului. Oricine va citi discursurile ministrului — președinte, Brătianu și a ministrului de externe Kogălniceanu, ținute în ședința de luni a senatului, trebuie să-și zică că în împrejurările creiate de războiul ruso-turc politica guvernului român nu a putut fi mai loială mai cu cruțare față de interesele Europei și ale Austro-Ungariei în special, decât a fost. Din respect pentru monarhia noastră guvernul a renunțat la proclamarea Domnitorului de rege, a rămas surd la propunerile de a se da Vidinul României. Putea el să facă mai mult?

A făcut și mai mult. Și-a ținut angajamentele nu numai față de Austro-Ungaria dar față de Europa întreagă, a apărut cu fermitate interesele pe care le are aceasta la Gurile Dunării; și astăzi ministrul de externe a putut declara că România n-a fost niciodată mai bine privită în opinia Europei ca acum și Domnul Ion Brătianu a putut să adauge că toți agenții puterilor străine l-au asigurat că Europa are deplină încredere în guvernul Român.

Din expunerile dl. Ion Brătianu aflăm că trei luni a stăruit Rusia pe lângă dînsul ca să subscrie convenția și numai cînd a văzut că nu se poate altfel, cînd a văzut că Europa tace și rușii au trecut, a subscris-o. Mai departe aflăm că Rusia a voit să facă tratatul de alianță cu românii dar aceștia nu au vrut. „N-am voit tratat, zise dl. Brătianu pentru că n-am voit să mă fac vasalul nimănui, n-am voit să las țara în voia oricui ar fi”. Rușii înainte de Plevna au oferit românilor Dobrogea, după Plevna le dă nu numai independența, nu numai Dobrogea ci cît vor vrea din Bulgaria, chiar toate cetățile. Și pentru toate aceste daruri dl. Brătianu nu a avut nici măcar un cuvînt de mulțumire, la toate a răspuns cu un refuz rece.

Acesta să fie oare Brătianu pe care ziarele din Viena și Budapesta îl descriau ca pe unul din cei mai periculoși miniștri agitatori, ca pe un turburător de pace în Orient, care visează numai la măririi teritoriale la cuceriri pe care speră să le facă în Orient cu ajutorul Rusiei? Acum tocmai cînd era timpul ca să-și realizeze visurile, cînd Rusia îi oferea teritoriul cu prisosință dl. Brătianu, capul atît de temut și suspectat al rușilor dovedește că este unul din cei mai loiali, cei mai conservatori miniștri în Europa.

Fără de a ne face apărătorii guvernului român trebuie să recunoaștem că atitudinea sa este în adevăr astfel ca să ne însuflească mai cu seamă nouă austro-ungurilor cea mai mare încredere. Noi avem cel mai mare interes ca România să devină un zid apărător în Orient și aceia care agită neconținut contra consolidării acestui stat, lucrează contra adevăratelor interese ale monarhiei noastre. Astăzi se vede ce-a fost și ce este România pentru noi. Singură ea, fidelă santinelă a Europei la Dunăre mai ține sus cu tărie și rezoluție admirabilă, stindardul găurit și sfîrtecat al intereselor Europene.

„Vom merge acolo unde va merge Germania și Austro-Ungaria și toate puterile, ne vom adresa acolo unde se adresează toate puterile, la Congres”, zise dl. Kogălniceanu. Așa este guvernul român a declarat-o destul de sincer și fără șovăire. România va sta și va cădea cu puterile semnatare ale tratatului de la Paris cu Europa. Să sperăm în interesul nostru și al tuturor popoarelor, în interesul libertății și al civilizației orientului, că Europa se va afla cel puțin în stare de a se interpune cu toată forța pentru apărarea intereselor sale la Dunăre, să sperăm că vocea României va fi ascultată la Congresul viitor.

Dar noi austro-ungarii care sîntem mai de aproape interesați nu ne putem mulțumi cu simpla speranță. Guvernul nostru trebuie să se poarte față de România tot cu aceeași sinceritate și loialitate care o întîmpină de la guvernul Român. Conte de Andrassy nu trebuie să uite nici un moment că în această monarhie trăiesc 3 milioane de români și prin urmare Austro-Ungaria este cu atît mai mult avizată la o bună vecinătate și amicitie cu micul stat Român. Încrederea și amicitia României o va avea Austro-Ungaria numai atunci

cînd va susține și proteja naționalitatea română atît înăuntru cît și în afară. „Am declarat zise dl. Brătianu și la Petersburg și la Viena și pretutindeni că oricine va atinge naționalitatea noastră e inamicul nostru, oricine o susține e amic“.

<Dr. AUREL MUREȘIANU>

Gazeta Transilvaniei, XI.1, nr. 14, Brașov, 19 febr./3 martie 1878.

41

LA PROCESELE POLITICE

Brașov, 6 martie 1878

Văzînd numeroasele procese politice intentate de un timp incoace în țările coroanei ungare și riguroasa cenzură căreia sînt supuse mai cu seamă cărțile de școală nemaghiare, am crede că trăim încă în epoca lui Seldnitzky și Bach, dacă nu am citi în mai fiecare zi cîte o cuvîntare lungă parlamentară de a lui Simonyi și Tisza.

Cel mai nemulțumitor lucru este de a voi să capacitezi pe un ministru maghiar. Dacă nu am vedea înainte zădărnicia unor asemenea silințe am zice către onorabilul Tisza Kalmán: „Nu este bine a urma față de naționalitățile nemaghiare o metodă atît de absolutistă, este dăunător pentru dezvoltarea în pace a patriei, dacă guvernul caută cu luminarea ocazia de a face lumea să creadă că în sinul popoarelor nemaghiare se află o mulțime de conspiratori, de inamici ai statului maghiar“. Oricîte dovezi am aduce dar pentru aceste aserțiuni n-ar ajuta nimic. Dl. Tisza și-a ales odată această cale și nu putem aștepta ca să se mai abată de la ea. Departate de noi de a nu recunoaște că interesele de viață ale unui stat trebuie apărute de orice guvern cu energie și conștiinciozitate contra inamicilor externi și interni. Dar va recunoaște oricine că de la un punct oarecare poate să fie mare deosebire în modul cum se înțeleg aceste interese. Dl. Tisza le înțelege într-un fel și noi în alt fel și cutezăm a susține că Dl. Tisza pentru aceasta nu este mai bun patriot ca noi.

Din punctul de vedere maghiar poate să fie considerată drept folositoare activitatea febrilă ce o dezvoltă procurorii statului, spre exemplu în descoperirea de „comploturi daco-românești“, care în creierul domniilor lor au luat deja o extindere periculoasă, după noi însă fenomenul acesta e cu atît mai întristător cu cît el este de natură a documenta numai o slăbiciune a guvernului. Tocmai din această cauză ar trebui să se evite orice pas precipitat în intentarea proceselor de turburare a liniștii publice și de les — Majestate.

Cu cît acuzația ce se ridică contra unui cetățean este mai gravă și poate avea urmări mai triste pentru el, cu atît mai riguros și mai conștiincios trebuie să fie faptul pe care se bazează. Cînd un om vine a fi înfierat de tulburător, de conspirator contra intereselor statului cînd i se impută o asemenea crimă teribilă cauza trebuie să fie foarte serioasă. Cu mare părere de rău trebuie să mărturisim însă că în special față de noi Românii nu s-a observat

cu destulă acuratețe exigența aceasta de neînlăturat într-un stat constituțional. Unii români au fost dați în judecată și învinuiți că au conspirat contra patriei, cu toate că după cum s-a dovedit mai târziu ei s-au gândit la toate numai la aceasta nu. Cu satisfacție deosebită patriotică putem să constatăm că nu toate silințele pe care și le-au dat pînă acum unii procurori care, nu știm dacă în urma vreunei instrucții sau din prea mare zel pentru serviciu, că și-au propus de a da cu orice preț de urma oare cărei conspirații românești, nu a intervenit pînă acum nici un caz ca un român din Transilvania sau Ungaria să fi fost condamnat pentru vreo crimă comisă contra statului. Dar cu cît se dovedește mai mult lealitatea românului cu atît trebuie să se simtă mai tare rigoarea urmăririi judecătorești.

Avem un caz înaintea noastră. Este procesul intentat librarului român din Oravița care s-a terminat zilele trecute cu achitarea inculpatului. Nouă luni de zile a fost ținut acest comerciant urmărit de soartă în arest preventiv, pentru ca după a noua lună tribunalul să-l declare nevinovat din cauză că lipsesc toate dovezile crimei, de care era acuzat. Și pentru ce a trebuit el să stea închis atîta timp?

Țăranu avu nefericirea de a căpăta printr-un librar din București cîteva exemplare ale unei hărți intitulate „Țările Române sau Dacia modernă”. El neavînd nici o intenție rea le-a expus în galantarul său. Aici a dat poliția peste ele și librarul a fost arestat îndată și transportat în închisoarea din Budapesta.

N-am văzut acea hartă nu putem ști prin urmare dacă este adevărat că marginile țărilor locuite de români sînt însemnate cu culoarea albastru, galben, roșie, dar chiar așa să fie chiar dacă această hartă ar conține idei inamice statului maghiar nu putea fi justificată nicidecum aspra procedură la care a fost supus librarul român din Oravița. Singură împrejurarea că Țăranu a expus harta după ce a primit-o în toată ordinea prin poștă și vamă și a prevăzut-o cu ștampilă sa în la gantarul său, era de ajuns spre a-l absolvi de orice presupunere că ar fi voit să conspire în secret.

Înțelegem că Procurorul a trebuit să se indigneze asupra numirii „Dacia modernă”, înțelegem mai cu seamă indignarea ce a trebuit să o simtă văzînd că pe hartă, în ținutul Maramureșului, figurează și „Debretinul”, cetate curat ungurească și locul de alegere al ministrului Tisza, dar toate aceste momente nu erau de ajuns spre a motiva grava acuzație de înaltă trădare îndreptată contra lui Țăranu.

Se vede însă că procurorul Bakos nu a pus atîta pondere pe hartă însăși cît pe împrejurarea că Țăranu a vîndut exemplare dintr-însa la doi preoți și doi învățători ceea ce a făcut cum zice el ca agitația să devină periculoasă. De cînd preoții și învățătorii noștri au devenit subiect atît de periculoase pentru statul maghiar încît o simplă hartă în mîna lor să fie în stare a amenința existența acestuia?

Agitațiile sistematice ale presei maghiare contra românilor calomniile rafinate adresate contra inteligenței lor își aduseră fructul. Dacă ziarele maghiare ațîță neconținut contra noastră, dacă publică romane întregi despre pretensele „conventicole secrete române” care de fapt existau numai în

creierii exaltaților corespondenți ai lui „Kelett” nu ne putem mira că s-a putut întâmpla ca un brav comerciant cu trecut nepătat, pesle aceasta atât de familie, să fie ținut închis aproape un an pentru că a avut nesocotința de a expune și a vinde o hartă de care nici n-a știut că este interzisă.

<IACOB MUREȘIANU>

Gazeta Transilvaniei, XI.1. nr. 15, Brașov, 23 febr./7 martie 1878.

42

PACEA

Brașov, 9 martie 1878

„Pacea s-a semnat!” Mii de telegrame, corespondențe, articole, vestese lumii acest fapt. S-ar crede că știrea că un război atât de crincen ca acela dintre Rusia și Turcia s-a sfârșit, ar fi trebuit să producă bucuria cea mai mare tuturor popoarelor civilizate ale Europei. Din nenorocire nu este așa. Puțini au fost cei care s-au bucurat, cei mai mulți au primit această veste cu un simț de neîncredere, de neplăcere. De aici vine că toți se întreabă: Ce va urma după pace?

După pace naturalmente n-ar trebui să urmeze decît numai o liniștită dezvoltare a lucrurilor. Întrebarea aceea dar, nu ar avea loc dacă ar domni convingerea în Europa că pacea Ruso-turcă, care s-a semnat la 3 Martie în micul oraș creștinesc San Ștefano, situat în depărtare cam de o milă de Constantinopol, conține o soluție multumitoare a mult încrutei chestiuni orientale. Cu asemenea speranțe frumoase nu se mai amăgește însă nimeni. Chestiunea orientală este abia la începutul soluționării sale și multă apă va mai curge pe Dunăre în jos pînă ce va prinde rădăcină noua ordine a lucrurilor în peninsula Balcanică. Dar un fapt este incontestabil: pacea încheiată între Rusia și Turcia inaugurează noua ordine. De la ziua semnării acestei păci se va data regenerarea Orientului European.

Statele Europene cu Franța în frunte luaseră în 1856 cauza orientului în mîna lor și pe baza comunității de interese ce le aveau în orient stabiliseră principiul comunei proceduri la rezolvarea destinelor popoarelor de la Dunăre și Balcani. De la 1870 încoace principiul acesta numai în formă s-a mai păstrat pînă astăzi, în fapt el nu mai există.

Rusia ajutată de Germania a luat singură în mînă rezolvarea testamentului turcesc. Ea, puterea cea mai interesată în orient s-a făcut executorul testamentar al împărăției musulmane. Țarul tuturor rușilor a luat asupra sa împărțeala și românul zice foarte nimerit că „cine împarte, parte-și face”. Rusia ar fi răsturnat toate experiențele filosofiei omenești dacă nu s-ar fi silit ca la facerea păcii să-și asigure sie-și cît mai multe rezultate, dacă nu și-ar fi căutat de interesele sale proprii înainte de a se gîndi la interesele altor state.

Iată dar în puține cuvinte cauza neliniștei ce domnește în Europa, cu toate că s-a anunțat semnarea păcii, iată explicarea întrebării că ce va fi

după aceasta. Vor fi mulțumite marile puteri garante cu aranjamentul dintre rus și turc? Nu a uitat Rusia cuinva la semnarea păcii cu totul de interesele Europei?

Oricît de mult ar fi neglijat Rusia pe una sau pe alta din marile puteri față de care nu și-a luat poate nici un angajament, căreia nu avea a-i mulțumi nimic, nu ar fi pus pe nimenea în uimire, toți ar fi aflat naturală această procedură. Dar un mic stat există pe fața pămîntului, de care Rusia nu trebuia să uite nicidecum, căruia îi datora în grad însemnat succesele repurtate pe cîmpul de luptă, de la care nu a avut decît numai bine și care niciodată nu ar fi putut să-i facă vreu rău, acest stat era România.

Rușii au ignorat pe aliații lor, căroră le dătoresc cea mai mare recunoștință la semnarea păcii și dacă credem știrile răspindite, voiesc chiar a le călca în picioare interesele lor vitale. Această crudă procedură ni-l arată pe rus în toată goliciunea lui, adeverește toate temerile ce existau în privința tendințelor Rusiei în orient. Pacea s-a semnat dar ea nu mulțumește decît pe ruși. O astfel de pace nu poate fi durabilă.

<Dr. AUREL MUREȘIANU>

Gazeta Transilvaniei, XLI, nr. 16. Brașov. 26/10 martie 1878.

43

EI CÎNTĂ, EI DESCÎNTĂ

Brașov, 13 Martie 1878

În fine maghiarii au venit la cunoștință. Ei văd că au comis o mare nedreptate față de români și în special față de românii din Transilvania și le pare rău de ce au făcut. O neînțelegere oarbă a adus cu sine că Maghiarul se taxeze rău, să disprețuiască pe Român ca pe un laș și trădător. Dar mulțumită cerului astăzi a dispărut orice bănuială de felul acesta și maghiarii s-au convins că s-au înșelat că românii nu erau așa precum o fatală mistificare îi făcea să apară.

Da, maghiarii au greșit mult contra compatrioților lor și acum văd că este o datorie a face bine ce au stricat, și aceasta cît mai curînd pînă cînd încă nu va fi prea tîrziu.

Cum? Ce s-a întîmplat? vor întreba cititori noștri surprinși. Să se fi schimbat oare maghiarii peste noapte deodată atît de mult, încît să recunoască că românii merită să fie tratați de către dinșii ca frați, că este timpul suprem ca națiunea maghiară să întindă mina de împăcare românilor din aceste țări? Din nefericire nu putem să împărtășim cititorilor noștri o veste atît de îmbucurătoare. Ceea ce le putem spune este însă cu toate acestea de mare valoare pentru relațiile dintre maghiari și români.

Maghiarii au descoperit într-adevăr că a fost o mare eroare din partea lor de a ne ține de muscali pe cînd noi eram români verzi ca stejarul. Ziarele lor recunosc pe față această greșală dar, cu mare părere de rău trebuie să o spunem, încă nu au cîștigat atîta încredere în noi ca să creadă că această schim-

bare la față s-ar fi produs printre noi înșine. Dacă astăzi nu mai sîntem muscali înaintea lor, aceasta nu e nicidecum meritul nostru, ci este după părerea compatrioților maghiari — să nu vă speriați — tot numai meritul moscovitului, căci dacă acesta nu s-ar fi purtat atît de rău cu frații noștri de peste Carpați, noi, după logica ziarelor maghiare anevoie am fi încetat de a rămâne cu trup și cu suflet muscali.

Nu voim să glumim într-o chestiune atît de delicată care atinge coarda cea mai fină a patriotîsmului nostru. Dar să citească oricine negru pe alb și se va convinge că așa este cum zicem noi. Guvernamentalul „Pester Lloyd“ ziarul cel mai citit în Ungaria, aduce în numărul său din 10 martie a.c. o notiță scrisă în tonul unui comunicat, unică și picantă în felul ei, care sună cuvînt cu cuvînt așa: „Românii din Transilvania sînt după cum ni se scrie în urma evenimentelor celor mai noi din orient cu totul altfel dispuși. Comportarea Rusiei față de România a nimicit cu desăvîrșire entuziasmul românilor transilvăneni pentru puterea nordică. Pe cînd încă anul trecut se serba fiecare victorie rusească cu muzică și cu banchete, nimeni nu se mai gîndește acum la acestea. Chiar și Exaltadosii (excentricii) dintre românii de acolo vorbesc acum cu minie și ură despre aceea că conaționali lor au fost înșelați de către Rusia și alipirea la ideia de stat ungar începe iarăși a prinde rădăcini“.

Acestea le citim într-un ziar care pretinde a fi serios și despre care se zice că primește inspirații directe de la Ministrul nostru de externe. Va să zică după „Pester Lloyd“ românii din Transilvania fără excepție au fost entuziasmați pentru Rusia, și numai pentru Rusia și-a serbat toate victoriile rusești. Din expunerile celui ziar rezulta mai departe că dacă nu ar fi intervenit incidentul cu Basarabia românii ar continua a fi cei mai entuziaști ruși. Pe ce se bazează această părere a ziarului guvernamental, de unde și-a tras informația? poate să aducă o singură dovadă pentru aserțiunea sa?

Dacă a domnit și domnește vreun entuziasm între români, atunci el n-a fost produs de succesele armelor rusești ci numai prin vitejia admirabilă a armatei române. Maghiarii s-au putut entuziasma pentru turci, cum nu s-ar fi entuziasmat dar românii vîzînd faptele glorioase ale fraților lor de dincolo de Carpați? Entuziasmul românilor pentru ruși a existat în faptă numai în coloanele ziarelor maghiare, acestea și-au dat toată silința să-i facă pe români ruși, pentru că nu simpatizau cu turcii. Tot ce nu era turc, era înaintea lor o unealtă a moscovitului. Maghiarii uitară că chestiunea Orientului nu este numai o chestiune de putere a ursului nordic ci că ea este în primul rînd o chestiune a libertății și existenței naționale a popoarelor creștine orientale. A le entuziasma pentru cauza dreaptă a popoarelor din Orient nu înseamnă încă nicidecum a fi rus.

Dacă am putut fi considerați drept ruși, nu este vina noastră ci a maghiarilor care vedeau în tot românul un instrument servil al moscovitului. Ei cîntă, ei descîntă. Ei ne suspectau de simpatii rusești și tot ei trebuie să constate acum că nu sîntem ruși. Așa este, adevărat zic, nu sîntem și nu voim să fim ruși întocmai așa precum nu voim să ne facem maghiari. Sîntem și vom rămâne în patria aceasta pentru toate timpurile — români.

< IACOB MUREȘIANU >

MAGHIARI ȘI ROMÂNII

Brașov, 6 aprilie 1878

„Nu e destul să avem conștiința dreptului nostru, trebuie să convingem despre acest drept și pe ceilalți, trebuie să facem pe marile puteri să înțeleagă că e și în interesul lor a recunoaște dreptul nostru”, a zis ministrul-președinte Brătianu în ajunul plecării sale la Viena. Scopul călătoriei sale este destul de bine caracterizat prin aceste cuvinte. Dl. Brătianu a voit să dovedească ministrul Andrassy că interesele ungare pretind categoric că monarhia noastră să se interpună cu toată influența și puterea sa pentru apărarea drepturilor și integrității României în contra pericolului ce o amenință din partea Rusiei. I-a reușit aceasta? A fost oare nevoie a face explicații multe contelui Andrassy spre a-l aduce acolo [încît] să recunoască că într-adevăr coincid interesele române cu cele austro-ungare în punctul existenței libere și nealterate a statului român de la Dunăre?

În cazul de față dl. Brătianu nu a avut nevoie de multă elocință, pentru că evenimentele timpului din urmă au pregătit îndeajuns terenul pe care trebuie să se săvârșească cu necesitate o apropiere între Austro-Ungaria și România. Dl. Andrassy care este lăudat că a știut să inaugureze o politică amicală popoarelor Orientului, nu a putut să-i fie decît binevenită vizita dl. Brătianu. Dacă România necesită în momentele critice de față sprijinul puterilor și în deosebi pe acela al Austro-Ungariei, atunci interesele acesteia pretind în egală măsură ca România intradevăr să nu fie lipsită de acel sprijin. Iată dar pentru ce călătoria dl. Brătianu are o dublă importanță. În împrejurările de față s-a putut deasemenea prevedea că dînsul va fi bine primit la Viena și știrea ce o aduce ziarele de acolo, că misiunea lui ar fi avut un frumos succes sîntem foarte îndreptățiți a o crede.

„România merită în primul rînd simpatia și sprijinul puterilor europene fie acestea întrunite în congres, care anevoie se va mai aduna, fie pășind fiecare separat pentru apărarea intereselor sale; merită recunoștința Europei, căci deși e o putere mică, ea se arată acuma mare”, a zis deunăzi ziarul oficios „Fremdenblatt”. Și care stat trebuie să fie mai mulțumitor, mai recunoscător pentru loiala atitudine a României, dacă nu Austro-Ungaria? Este necesar a nu pierde din vedere că România are un drept la sprijinul Marilor Puteri și în special la acela al Austro-Ungariei, de asemenea credem că nu putem destul accentua comunitatea ce există între interesele austriece, ungare și române în orient, cînd vedem că călătoria dl. Brătianu și vizita dl. Ghica și Sturza la Budapesta s-a explicat mai cu seamă de către compatrioții noștri maghiari într-un mod care nu corespunde pe deplin situației reale create de evenimentele cele mai recente.

După cum vor vedea cititorii noștri mai jos „Partidul Liber Independent” al Camerei Ungare a adresat către ministrul-președinte o interpellare prin care cere ca guvernul Austro-Ungar să sprijine România în chestiunea Basarabiei, să nu lase ca integritatea teritoriului ei să fie violată de ruși. Pasul acesta al partidului opozițional e îmbucurător din toate punctele de vedere și n-am avea nimic de obiectat dacă cu ocazia acelei interpelări nu s-ar fi vorbit și scris unele cuvinte care stau în contradicție cu starea faptică

a lucrurilor. Interpelatorul, dl. baron Banhidy, recunoaște pe deoparte că interesele vitale ale României coincid cu interesele de căpetenie ale monarhiei noastre, pe de altă parte însă nu se poate opri a descrie lucrul astfel, ca și când România s-ar afla într-o situație atât de disperată încât numai de la Ungaria ar mai putea aștepta ajutor și scăpare. „Națiunea română recunoaște a spus el că România și Ungaria sînt amenințate de un inamic comun, că românii pot aștepta numai de la noi ungurii vreun bine, că sînt avizați de noi”.

Examinînd lucrul în mod serios ar fi foarte greu să spunem că oare România e mai mult avizată la Ungaria sau Ungaria la România. După a noastră părere cumpăna intereselor care ar trebui să lege laolaltă aceste țări este egală în amîndouă părțile. Nu înțelegem dar pe ce s-ar baza maghiarii voind a juca rolul de protectori ai României. Nu știm ce a vorbit baronul Bánhidly cu domnii Ghica și Sturza la banchetul dat de generalul Türr în onoarea lor, dar nu credem că bărbații de stat români ar fi implorat protecția maghiară pentru România. Dacă cumva vor fi cerut însă alianța Ungariei contra unui inamic comun, țara le-ar datora numai recunoștință. După strălucitele succese militare repurtate pe cîmpul de luptă, după ce toate puterile Europei o recunoscără demnă de sprijinul lor, România nu are nevoie să vină să se închine înaintea mai marilor politici din Budapesta.

Maghiarii ar trebui să mai lase din slăbiciunea ce o au de a juca pe marele [protector]. Ungaria singură încă nu este o putere mare. Numai Austro-Ungaria cu toate popoarele sale poate să ofere României scutul acela puternic pe care românii sînt în drept a-l aștepta de la toate puterile garante. Între popoarele monarhiei se află însă și trei milioane de români, aceștia locuiesc mai toți în Transilvania și Ungaria și am crede că această împrejurare avizează în deosebi pe Ungaria la o bună înțelegere cu statul vecin român.

Dacă maghiarii ar distinge mai bine și ar judeca mai drept, și ar zice: o alianță durabilă cu românii nu putem încheia atîta timp cît locuitorii români din Transilvania și Ungaria vor fi lipsiți de drepturile lor naționale prin însăși legile aduse de noi. Ziarul partidului Liberal Independent, „Közvélemény” care pledează în termeni foarte călduroși pentru dreapta cauză a României ar fi fost scutit de o concluzie fals logică dacă ar fi judecat lucrul cu mintea rece și nepreocupată. Adevărat că și românii din Transilvania, Ungaria și fosta graniță militară, recunosc că maghiarii și românii au interese comune, adevărat că ei văd într-o alianță maghiaro-română granița cea mai puternică a existenței Ungariei și României, dar ei înțeleg sub alianță o frățescă înțelegere reciprocă pe baza unei egale îndreptățiri. Ziarul opozițional voiește însă să venim ca niște păcătoși și să cerem iertare de la națiunea maghiară. Pentru ce? Așa își închipuie partidul „Liberal Independent” alianța cu românii? „Közvélemény” pretinde ceva cam mult cînd așteaptă de la noi ca, pentru că maghiarii simt necesitatea unei alianțe cu România, noi românii din Transilvania și Ungaria să sărutăm varga cu care ne-au bătut.

<Dr. AUREL MUREȘIANU>

LA SITUAȚIUNE

Brașov, 8 iunie 1878

Cîteva zile ne despart numai de termenul la care Congresul va avea să se întrunească. Invitațiile s-au predat Cabinetelor în 3 l.c. Guvernul german invită puterile semnatare ale tratatelor din 1856 și 1871 de a se aduna pentru ziua de 13 iunie c. la un congres în Berlin „spre a discuta determinările păcii preliminare care s-a încheiat la San Stefano între Rusia și Turcia, presupunînd totodată că toate puterile vor fi de acord a consimți libera discuție asupra cuprinsului integral al păcii de la San Stefano“. Toate puterile au primit invitația Cabinetului german și dacă în acest scurt timp nu se va întîmpla nimic extraordinar, congresul va ține joia viitoare prima sa ședință. Pe cînd scriem acestea miniștrii plenipotențieri ai statelor europene își împachetează geamantanele spre a întreprinde călătoria la Berlin, în metropola noii împărății germane. Aici se vor aduna dar toți cîți s-au combătut pînă acum exacerbat, cu note diplomatice, cu intrigi de tot felul, aici își vor da mîna cei care se războiau în modul cel mai înfricoșat. Ce vor aduce ei de la masa cea verde a areopagului european?

Sînt puțin favorabile auspiciile sub care se întrunește marele congres european. În toate părțile unde ne îndreptăm ochii vedem dificultăți. Nemulțumirea popoarelor crește în aceeași măsură în care se măresc jertfele ce li se impun. Ce bine ar fi fost dacă congresul și-ar fi pus de problemă a înlăturare măcar unele din cauzele principale ale acestei nemulțumiri? Din nenorocire încă nu am ajuns cu civilizația noastră alit de departe ca un areopag european să se ocupe ex professo de binele și fericirea popoarelor. Cercul activității viitorului congres este mult mai restrîns, el va avea a se ocupa numai și numai cu tratatul de pace de la San Stefano.

Și totuși cine va cuteza a susține că popoarele europene nu se interesează de acest tratat în același grad ca de afacerile lor interne? Apoi nu trebuie să uităm că aici se tratează totodată și soarta și viitorul popoarelor Orientului european. Congresului i se impune dar cu necesitate rezolvarea unei mici particule a acelei gigantice probleme a civilizației europene. Între toate popoarele orientale români ai așteaptă cu maimare neliniște votul congresului care va decide asupra soartei Basarabiei. Sînt speranțe că această decizie va ieși în favoarea României dar sînt tot atîtea semne care ne înсуflă cea mai mare îngrijorare. Dl. Ion Brătianu a declarat mai alaltăieri în cameră că guvernul român se va adresa la congres cu rugămintea ca să nu decidă nimic despre România fără ca să fie chemat să ia parte la consultație și dezbateri și un reprezentat al acesteia. În orice caz, zise ministrul-președinte român, noi vom sta neclintii pe lingă dreptul nostru.

Împrejurarea că congresul se adună tocmai într-un moment cînd în Berlin se pregătește poate una din cele mai înfricoșate reacțiuni, ar trebui să ne descurajeze, dacă nu ne-am gîndi puțin mai departe la interesele cele mari ale Europei, pe lingă care chestiunea atentatelor contra împăratului

Wilhelm este cu totul secundară. Să sperăm că la acest congres va fi reprezentată într-adevăr Europa, vor fi apărute într-adevăr interesele europene. În cazul acesta trebuie să iasă învingătoare dreapta cauză română. Așa să fie?

<Dr. AUREL MUREȘIANU>

Gazeta Transilvaniei, XLI, nr. 42, Brașov, 28 mai/9iunie 1878.

46

PACEA DE LA BERLIN

Brașov, 20 iulie 1878

Congresul și-a sfârșit opera sa. „În numele atotputernicului Dumnezeu au stipulat și adoptat plenipotențiarilor celor șapte mari puteri semnatare ale tratatului de la Paris din 30 martie 1856, cele 64 de articole ale păcii de la Berlin.

Grație politicii de pace și de bună mijlocire a Germaniei, mulțumită principelui cancelar Bismark care „cu aceeași mină solidă a semnat pacea de la Viena, alianța ofensivă și defensivă cu Germania de sud, preliminariile de la Versailles și pacea de la Frankfurt“, reprezentanții marilor puteri au terminat opera care țintește la o „loială și durabilă înțelegere între statele europene“.

Drept este ceea ce zice organul bismarkian că ziua de 13 iulie în care s-a semnat tratatul de la Berlin va avea în toate timpurile o importanță istorică universală, va însemna pentru istoria prezentului și a viitorului încetarea unei epoci de cultură și începerea unei noi ere. Da, neștearsă va rămîne în istorie ziua în care Europa „adunată pentru prima oară sub stindardul împărăției germane“ a inaugurat prin stipulările tratatului de la Berlin marea operă a împărțirii imperiului otoman.

Înainte de vreme chestiunea orientală era discutată și tratată din punct de vedere mai idealist. S-a prevăzut de mult ceea ce acum a devenit realitate, căderea împărăției otomane, ștergerea ei din lista statelor cu vitalitate și cu un viitor, dar domnea încă părerea pe cît de liberală și dreaptă, pe atît de naturală și corespunzătoare împrejurărilor, că atunci cînd va sosi acea neînlăturabilă catastrofă, cînd dominația musulmană va înceta, adevărații moștenitori ai marelui imperiu turcesc vor fi popoarele creștine care locuiesc în peninsula balcanică și care pe baza afinității de rasă, a principiului de naționalitate sînt chemate de la natură a substitui împărăției Sultanilor o confederație de state creștine independente, setoase de a păși cu energie pe calea progresului și a civilizației.

Oricum ar argumenta unii sau alții, moștenitorii legitimi ai Turciei sînt și vor rămîne popoarele creștine orientale, ereditatea lor este după drept, însă este încă departe momentul în care vor putea intra în posesia ei. Europa de astăzi n-are sens pentru frumosul ideal al unei confederații orientale. Oamenii de stat care conduc în prezent destinele statelor europene

sînt mult mai realiști mult mai însuflețiți de spiritul comercial al epocii prezente ca să se fi putut înfierbînta pentru această idee grandioasă. Statele europene conduse de politica de pace și de mediere a cancelarului german au pășit pe o cale cu totul contrarie adevăratelor interese și dreptelor aspirații ale popoarelor creștine, ele nu mai pot aștepta pînă aceste popoare vor ajunge la maturitate prin dezvoltarea lor gradată interioară ci, nerăbdătoare de a vedea odată și Orientul european fericit după modelul fericitorilor de țară și de popoare din Europa centrală au pășit la sechestrarea moștenirii turcești la împărțirea ei între ele.

Diplomații au știut să afle îndată pentru acest mod de a proceda, care în viața privată ar întîmpina o calificare foarte nefavorabilă, un cuvînt nevinovat ca „pacificare, administrare, retrocesiune“. Austro-Ungaria va pacifica Bosnia și Herțegovina, Anglia va administra Ciprul cu consimțămîntul tacit al Congresului, Rusia va relua Basarabia română, nu este acesta un frumos început al rezolvării moștenirii turcești? Adevărații moștenitori România Serbia, Muntenegrul, Grecia pot fi ei oare mulțumiți cu această rezolvare?

Dar li s-a dat și lor ce e drept ceva. Înainte de toate li s-a dat independența, însă pentru ca să se poată bucura de ea pe deplin, i s-a dat numai cu condiția dacă vor acorda drepturi civile și politice evreilor. Această condiție e un trist adevăr, ea lovește mai mult pe români. Solicitudinea congresului a fost deosebit de mare pentru România, el s-a îngrijit și de afacerile ei interne. Areopagul european dă cu o mînă și ia cu zece. În momentul în care declară independența statului Român îi pune o condiție care violează constituția, dreptul suveran al poporului român.

Tratatul de la Berlin este o capodoperă a contradicțiilor. El creează pe de o parte statul bulgar pe baza principiului de naționalitate pe care s-a bazat toată politica lui Bismarck și Gorceakov pînă acum, pe de altă parte calcă în picioare acest principiu. Se poate ca un asemenea tratat să inaugureze o pace îndelungată? Este cu puțință oare să se numească mulțumitoare și durabilă o rezolvare a chestiunii orientale ce nedreptățește mai mult tocmai acele două popoare care prin numărul lor, prin cultura și facultățile lor superioare sînt în prima linie chemate la moștenirea imperiului musulman, pe români și pe greci?

<Dr. AUREL MUREȘIANU >